

ΕΥΘ. Δ. ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΥ

ΟΥΕΡΓΙΛΙΟΥ ΑΙΝΕΙΑΣ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ

ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΑΣ ΤΗΣ Γ' ΤΑΞΕΩΣ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΟΥ Ο.Ε.Δ.Β.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑ — ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ
ΡΗΜΑΤΩΝ — ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΑ — ΑΙΣΘΗΤΙΚΑ — ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ
— ΚΡΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΙ — ΝΟΗΜΑ — ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ
— ΕΠΙΓΡΑΦΗ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ Γ. ΚΟΥΖΕΛΗ
ΦΙΛΟΛΟΓΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ

ΕΚΔΟΣΙΣ

ΝΕΩΤΑΤΗ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ
ΕΥΘ. Δ. ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΥ
ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 76 - ΤΗΛΕΦ. 632.894
ΑΘΗΝΑΙ

ΕΥΘ. Δ. ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΥ

Αρ. εω. 45068

ΟΥΕΡΓΙΛΙΟΥ ΔΙΝΕΙΑΣ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ

ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΑΣ ΤΗΣ Γ' ΤΑΞΕΩΣ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑ—ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ
ΡΗΜΑΤΩΝ—ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΑ—ΑΙΣΘΗΤΙΚΑ—ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ
=ΚΡΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΙ—ΝΟΗΜΑ—ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ
— ΕΠΙΓΡΑΦΗ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ Γ. ΚΟΥΖΕΛΗ

ΦΙΛΟΛΟΓΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ

ΕΚΔΟΣΙΣ

ΝΕΩΤΑΤΗ

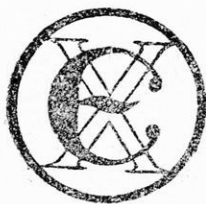
ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ

ΕΥΘ. Δ. ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 76 - ΤΗΛΕΦ. 632-894

ΑΘΗΝΑΙ

Πάν γνήσιον αντίτυπον φέρει τὴν σφραγίδα τοῦ ἐκδότου καὶ τὴν ὑπογραφήν του.

Copyright by E. Christopoulos, ATHENS 1966

Ἀπαγορεύεται ἡ ἀναδημοσίευσις ἢ ἡ ἀνατύπωσις ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει τοῦ περιεχομένου τοῦ παρόντος βιβλίου ἄνευ τῆς προγενεστέρως ἐγκρίσεως τοῦ Ἐκδοτικοῦ Οἴκου Ε. Δ. Χριστοπούλου, τοῦ ὁποίου ἀποτελεῖ πνευματικὴν ἰδιοκτησίαν.

ΟΥΕΡΓΙΛΙΟΥ ΑΙΝΕΙΑΣ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Σ Τ Ι Χ. 1 — 11

1. Ὑπόθεσις τῆς Αἰνειάδος. Ἐπὶ κλήσις τῆς Μούσης

Arma virumque cano
qui primus
ab oris Troiae
profugus fato
venit Italiam
Laviniaque litōra,
multum ille iactatus

et terris et alto
vi sup̄erum,
ob memōrem iram
saevae Iunōnis,
multa quoque
et bello passus,
dum condēret urbem
inferretque deos Latio,

unde Latīnum genus
Albanique patres
atque moenia altae Romae.
Musa, memōra mihi causas,
quo numīne laeso
quidve dolens

Πολέμους καὶ τὸν ἄνδρα ψάλλω,
ὃ ὅποιος πρῶτος
ἀπὸ τῶν ἀκτῶν τῆς Τροίας
φυγὰς ὑπὸ τῆς εἰμαρμένης
ἦλθεν εἰς τὴν Ἰταλίαν
καὶ μάλιστα εἰς τὰς Λαβινίας ἀκτὰς,
ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐκεῖνος περιπλα-
νηθεὶς

καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν
κατὰ τὸ θέλημα(ἰσχὺν) τῶν θεῶν,
διὰ τὴν μνήμονα ὀργὴν
τῆς σκληρᾶς Ἥρας,
πολλὰ προσέτι
καὶ κατὰ τὸν πόλεμον ὑποστάς,
ἕως οὔτου κτίσῃ τὴν πόλιν
καὶ εἰσκομίσῃ τοὺς θεοὺς εἰς τὸ
Λάτιον,

ὁπόθεν (κατάγεται) τὸ Λατινικὸν
ἔθνος καὶ οἱ Ἀλβανοὶ πρόγονοι
καὶ τὰ τεῖχη τῆς ὑψηλῆς Ρώμης.
Μοῦσα, ἀνάμνησόν μοι τὰς αἰτίας,
τίνας δηλ. θεότητος ὕβρισθείσης
ἢ τί λυπούμενη

regina deum
impulērit
insignem pietate virum
tot casus volvēre
tot labores adīre.
Tantaene irae (sunt)
caelestibus anīmis?

ἡ βασίλισσα τῶν θεῶν
ἠνάγκασεν (:ἐξώθησεν)
ἐπιφανῇ ἐπὶ εὐσεβεῖα ἀνδρα
τόσας περιπετείας νὰ ὑποστῇ,
τόσους μόχθους νὰ ὑπομείνῃ.
Τοσαύτῃ λοιπὸν ὀργῇ (ὑπάρχει)
εἰς τὰς οὐρανίας ψυχάς;

Γραμματικά — ἐρμηνευτικά. arma, ōrum οὐδ. β' κλίσ. (εἰς πληθ. μόνον)=ὅπλα (ἀμυντικά). ἔδω=bella=πόλεμοι. vir, viri (συγκοπτόμενον ἀντὶ virus, i) ἄρσ. β' κλίσ.=ἀνὴρ. cano, cecini, cantatum, ἔρε 3=ᾄδω, ψάλλω, τραγουδῶ. qui, quae, quod ἀναφορ. ἀντων.=ὁ ὁποῖος, ἡ ὁποία, τὸ ὁποῖον. primus, a, um ἀριθμητ. ἐπίθ. τακτικόν=πρῶτος. ab πρόθ. + ἀφαιρ.=ἀπὸ + γεν. ὑπό. oris ἀφαιρ. πληθ. τοῦ ora, ae θηλ. α' κλίσ.=ἀκτὴ. fato ἀφαιρ. ἐν. τοῦ fatum, i, οὐδ. β' κλίσ.=εἰμαρμένη, πεπρωμένον, μοῖρα. profūgus, a, um ἐπίθ. β' κλίσ.=φυγὰς, φυγών, ἐκπεσών, ἐξόριστος. Lavinius, a, um ἐπίθ. β' κλίσ.=ὁ τοῦ Λαβινίου, Λαβίνιος, Λαβινιακός. venit ὄριστ. παρακ. γ' ἐν. τοῦ venio, veni, ventum, venīre 4=ἔρχομαι φθάνω. litōra, αἰτ. πληθ. τοῦ litus, ōris οὐδ. γ' κλίσ.=ἀκτὴ, αἰγιαλός. multum ἐπίρρ. (ἐπὶ χρόνου)=ἐπὶ πολὺ, ἐπὶ πολὺν χρόνον (συγκριτ. plus=πλεόν, ὑπερθετ. plurimum=πλεῖστον). ille, illa, illud (γεν. illius, δοτ. illi), δεικτ. ἀντων.=ἐκεῖνος, η, ο. terris ἀφαιρ. πληθ. τοῦ terra, ae θηλ. α' κλίσ.=γῆ, ξηρά. iactatus, a, um μετ. παθητ. παρακ. τοῦ iacto, avi, atum, are 1=ριπτάζω, ρίπτω ἔδω καὶ ἐκεῖ, περιπλανῶ (παθητ. iactor, iactatus sum, iactari=ριπτάζομαι, ρίπτομαι ἔδω καὶ ἐκεῖ, περιπλανῶμαι). τὸ ρῆμα εἶναι θαμιστικὸν τοῦ iacio=ρίπτω. alto ἀφαιρ. ἐν. τοῦ altum, i οὐδ. β' κλίσ.=τὸ πέλαγος, ἡ θάλασσα (ἐκ τοῦ ἐπίθ. τῆς β' κλίσ. altus, a, um=ὕψηλός). vi ἀφαιρ. τοῦ ἑλλειπτικοῦ vis θηλ. γ' κλίσ.=δύναμις (αἰτ. vim, ἀφαιρ. vi, πληθ. vires, virium, viribus). superum γεν. πληθ. (ἀντὶ superōrum) τοῦ ἐπίθ. β' κλίσ. superus, a, um=ὁ ἄνω εὐρισκόμενος (συγκριτ. superior, ius, ὑπερθ. suprēmus καὶ summus, a, um). ὥς οὐσιαστικὸν superi, orum ἄρσ. β' κλίσ.=οὐρανῶνες θεοί, οἱ θεοὶ (ἀντίθ. infēri, orum=οἱ κάτω, οἱ χθόνιοι θεοί). saevus, a, um ἐπίθ. β' κλίσ.=ἀπηνής, σκληρός. memor, ōris μονοκατάλ. ἐπίθ. γ' κλίσ.=μνήμων, μνη-

σίκακος, ῥ' διαλλάκτος. **Iuno**, ὄνις θηλ. γ' κλίσις.=Ἥρα. ob πρόθ. + αἰτ.=διὰ + αἰτ. ἔνεκα + γεν., **ira**, ae θηλ. α' κλίσις.=ὀργή. **multa** αἰτ. πληθ. οὐδ. τοῦ ἐπιθ. τῆς β' κλίσις. **multus**, a, um πολὺς. **quoque** σύνδ. συμπλεκτ. (μετὰ τὴν ἔξαιρομένην λέξιν)=καί, προσέτι, ὡσαύτως. **bello** ἄφαιρ. ἐν. τοῦ **bellum**, i οὐδ. β' κλίσις.=πόλεμος. **passus**, a, um μετ. παθῆν. παρακ. τοῦ ἀποθετ. ρήμ. **patior**, **passus sum**, **pati** 3=πάσχω, ἐφίσταμαι, ἀνέχομαι. **dum** σύνδ. χρόν.=ἕως ὅτου. **condēret** ὑποτ. παρατ. γ' ἐν. τοῦ **condo**, **condidi**, **conditum**, ἔρε 3=ἰδρύω, κτίζω. **urbs** **urbis** θηλ. γ' κλίσις.=πόλις. **inferretque**=atque (=et) **inferret**, ὑποτ. παρατ. γ' ἐν. τοῦ **infero**, **intūli**, **illatum**, **inferre** (ἀντὶ **inferre**) 3=εἰσφέρω, εἰσκομίζω, εἰσάγω. **deus** i, ἄρσ. β' κλίσις.=θεός. **Latīo**, δοτ. ἐν. τοῦ **Latium**, ii οὐδ. β' κλίσις.=τὸ Λάτιον. **genus**, ὄρις οὐδ. γ' κλίσις.=γένος, ἔθνος. **unde** ἐπίρρ. τοπ.=ὁπόθεν. **Latinus** a, um ἐπιθ. β' κλίσις.=Λατῖνος, Λατινικός. **Albanique**=atque (=et) **Albani** **Albanus**, a, um ἐπιθ. β' κλίσις.=Ἀλβανός (ὁ ἐκ τῆς Ἀλβας Λόγγας, πόλεως τοῦ Λατίου). **pater**, **patris** (γεν. πληθ. **patrum**)=πατήρ εἰς πληθ. **patres**=πρόγονοι. **atque** (καὶ ac) σύνδ. συμπλεκτ.=καί. **altae** γεν. ἐν. θηλ. τοῦ **altus**, a, um ἐπιθ. β' κλίσις.=ὕψηλός. **moenia**, ium οὐδ. γ' κλίσις. (μόνον εἰς πληθυντ.)=τεῖχος, τεῖχη. **Romae** γεν. ἐν. τοῦ **Roma**, ae θηλ. α' κλίσις.=ἡ Ρώμη.

Musa κλητ. ἐν. τοῦ **Musa**, ae, θηλ. α' κλίσις.=Μοῦσα. **mihi** δοτ. ἐν. τῆς προσωπ. ἄντων. α' προσ. **ego**=ἐγὼ (γεν. **mei**, δοτ. **mihi**, αἰτ. **me**, ἄφαιρ. **me** πληθ. **nos**, γεν. **nostri** καὶ **nostrum**, δοτ. **nobis**, αἰτ. **nos**, ἄφαιρ. **nobis**) **causa**, ae θηλ. α' κλίσις.=αἰτία. **memōra** προστ. ἔνεστ. τοῦ **memōro**, avi, atum, are 1=ὑπομιμνήσκω, ὑπενθυμίζω, ἀναφέρω, λέγω **quo** ἄφαιρ. ἐν. τῆς ἐρωτημ. ἄντων, **qui**, **quae**, **quod**=τίς, τί. **numīne** ἄφαιρ. ἐν. τοῦ **numen**, īnis οὐδ. γ' κλίσις.=νεῦμα, θεία βούλησις, θεότης. **laeso** μετ. παθῆν. παρακ. ἄφαιρ. ἐν. οὐδ. τοῦ ρήμ **laedo**, **laesi** **laesum**, ἔρε 3=βλάπτω, ὑβρίζω, περιφρονῶ (παθῆν. **laedor**, **laesus sum**, **laedi**). **quidne** τὸ μὲν **quid** ἐρωτημ. οὐσιαστ. ἄντων. οὐδ. (**quis**, **quid**=τίς, τί), τὸ δὲ **ne** ἐγκλιτικὸν (ἐν τέλει λέξεως)=ἤ, εἴτε. **dolens**, ntis μετ. ἔνεστ. τοῦ **doleo** **dolui**, —, **dolere** 2=λυποῦμαι, ἀλγῶ, ἀγανακτῶ, ὀργίζομαι. **regina**, ae θηλ. α' κλίσις.=βασιλισσα. **deum** γεν. πληθ. (ἀντὶ **deorum**) τοῦ **deus**, i ἄρσ. α' κλίσις.=θεός. **tot** ἄκλιτος δεικτ. ἄντων. (μόνον πληθυντ.)=τόσοι, τόσαι, τόσα. **volvēre** ἄφαρ. ἔνεστ. τοῦ **volvo**, **volvi**, **volūtum**, ἔρε 3=κυλινδῶ,

ἔξαντλῶ, ὑφίσταμαι. **casus** αἰτ. πληθ. τοῦ casus, us ἄρσ. δ' κλίσ.=
 πτώσις, συμβάν, συμφορά, περιπέτεια (ἐκ τοῦ cado=πίπτω). **insi-**
gnis, e ἐπίθ. γ' κλίσ.=ἐπιφανής. **pietāte** ἄφαιρ. ἐν. τοῦ pietas, ātis
 θηλ. γ' κλίσ.=εὐσέβεια. **virum** αἰτ. ἐν. τοῦ vir, viri ἄρσ. β' κλίσ.
 (συγκοπτόμενον)=ἀνήρ. **adīre** ἄπαρ. ἐνεστ. τοῦ adeo, adīvi καὶ
 adīi, adītum, īre 4=προσέρχεται, ὑφίσταμαι, ὑπομένω. **labor**, ōris
 ἄρσ. γ' κλίσ.=μόχθος, κίνδυνος, ἀγών. **impulērit**, ὑποτ. παρακ. γ'
 ἐν. τοῦ impello, impūli, impulsum, ēre 3=ἔξωθῶ, ἔξαναγκάζω. **tan-**
taene... irae (ἐνν. sunt), ὁ πληθ. ἀντὶ τοῦ ἐνικοῦ: tantane... ira
 (est)· tantaene, τὸ μὲν tantae ὀνομαστ. πληθ. θηλ. τῆς δεικτ. ἀντων.
 tantus, a, um=τοσοῦτος, τοσαύτη, τοσοῦτον, τόσον μέγας, τὸ δὲ ne
 ἐρωτημ. μόριον (προσαρτῶμενον εἰς τὸ τέλος τῆς λέξεως διὰ τῆς ὁ-
 ποίας γίνεται ἡ ἐρώτησις)=ἄραγε, λοιπόν. **anīmis** ἄφαιρ. πληθ. τοῦ
 anīmus, i ἄρσ. β' κλίσ.=ψυχὴ. **caelestibus** ἄφαιρ. πληθ. τοῦ cae-
 lestis, e ἐπίθ. γ' κλίσ.=οὐράνιος, θεῖος. **irae** ὀνομαστ. πληθ. τοῦ
 ira, ae θηλ. α' κλίσ.=ὀργή, θυμός.

Ἀντικαταστάσεις ρημάτων: **venit**, κάθ.=venit, veniebat,
 veniet, venit, venērat, venērit, ὀριζ.=venit, venērit. **passus** κάθ.
 =patiens, passurus, passus. **condēret**, κάθ.=condat, condēret, con-
 ditūrus sit, condidērit, condidisset, ὀριζ.=condebatur, condēret. **infērreret**,
 κάθ.=infērat, infērreret, illaturus sit, intulērit, intulisset, ὀριζ.=
 inferebat, inferret. **volvēre**, κάθ.=volvēre, voluturum esse, volvisse.
adīre, κάθ.=adire, aditurum esse, adisse. **impulērit**, κάθ.=im-
 pellat, impellēret, impulsura sit, impulērit, impulsisset.

Συντακτικά: **arma - virum**=ἀντικείμεν. τοῦ cano, qui... venit
 =ἀναφορ. πρότ., **primus**=προληπτ. κατηγορ. τοῦ qui. **Italiam -**
Lavinia litōra=αἰτιατικαὶ (ἀπρόθετοι) εἰς δῆλωσιν τῆς εἰς τόπον
 κινήσεως, ἀντί: in Italiam—ad Lavinia litōra. **fato**=ἄφαιρ. τοῦ
 ποιητ. αἰτίου ab oris=ἐμπρόθ. προσδ. δηλῶν τὴν ἀπὸ τόπου κίνη-
 σιν **proflūgus**=ἐκπορευ. κατηγορ., **Laviniaque litōra**=ἀκριβέστερος
 προσδιορ. τοῦ Italiam. **terris - alto**=ἄφαιρ. τοῦ τόπου. **iactatus -**
passus=μετοχαὶ χρόν. (προσδιορίζουσιν τὸ venit). **vi**=ἄφαιρ. τοῦ
 τρόπου. **supērum**=γεν. ὑποκειμ. τοῦ vi. **ob iram**=ἐμπρόθ. προσ-
 διορ. τῆς αἰτίας, **Iunōnis**=γεν. ὑποκειμ. τοῦ iram. **saevae**=ἐπιθετ.
 προσδ. **multa**=σύστ. ἀντικ. τοῦ passus. τὸ quoque ἀνήκει εἰς τὸ

multa, τὸ δὲ et (=etiam) ἐξαίρει τὴν ἔννοιαν τοῦ bello=ἄφαιρ. τοπική. dum condēret... inferretque... Latio=χρον. προτάσεις (καθ' ὑποτακτικὴν, ὅσάκις δηλοῦν ἐπιδιωκόμενον σκοπὸν ἢ ἐπιθυμίαν) urbem=ἀντικ. τοῦ condēret, deos=ἀντικ. τοῦ inferret, Latio=δοτ. τοπική (ἀντὶ in Latium). unde genus Latinum... Romae=ἀναφορ. πρότ. (ἐννοεῖται τὸ ρ. est=κατάγεται, προέρχεται). mihi causas=ἀντικείμεν. τοῦ memōra. quo numīne laeso quidve dolens... impulērit=πλαγία ἐρωτημ. πρότ. ὡς ἐπεξηγήσεις τοῦ causas. quo numīne laeso=ἄφαιρ. ἀπόλ. αἰτιολογ. μετ., dolens=αἰτιολογ. μετ., volvere - adire=τελικά ἀπαρέμφ. ἐξαργτώμενα ἐκ τοῦ impulērit (ἢ σύνταξις ποιητικὴ ἀντί: ut volvēret... adīret). pietāte=ἄφαιρ. τῆς αἰτίας, casus (αἰτ. πληθ.)=ἀντικ. τοῦ volvere, labores=ἀντικ. τοῦ adire. tantaene... irae (ἐνν. sunt)=εὐθεῖα ἐρωτημ. πρότασις.

Λισθητικά: iactatus, μεταφορά (τὸ iactāri κυρίως λέγεται περὶ τῶν φερομένων ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ὑπὸ τῶν κυμάτων τῆς θαλάσσης καὶ τῶν ἀνέμων· ἔπειτα—ὅπως ἐδῶ—καὶ περὶ τῶν περιπλανωμένων κατὰ ξηράν). ille, ἐμφαντικὴ ἐπανάληψις τοῦ ὑποκειμένου πρβλ. τὸ τοῦ Ὁμήρου «πολλὰ δ' ὅ γ' ἐν πόντῳ πάθεν ἄλγεα». saevae memōrem, νὰ παρατηρηθῇ ἡ θέσις τῶν δύο τούτων ἐπιθέτων ἐν ἀντιστοιχίᾳ πρὸς τὰ ἀκολουθοῦντα δύο οὐσιαστικά (Iunōnis iram)· ἐκ τῆς τοιαύτης ἀντιστοιχίας δημιουργεῖται σχῆμα ὑπαλλαγῆς, ἀντί: ob iram memōris saevae Iunōnis· πρβλ. τὸ τοῦ Αἰσχύλου (Ἀγαμ. 141) «μνᾶμων μῆνις». regina deum (ἀντὶ Iuno), ἀντονομασία: (κατὰ τὸ σχῆμα τοῦτο ἀντὶ ἐνὸς κυρίου ὀνόματος λαμβάνεται κάποια συνώνυμος ἢ ἰσοδύναμος λέξις ἢ—ὅπως ἐδῶ—περίφρασις δηλοῦσα μίαν σπουδαιοτάτην καὶ γνωστοτάτην ἰδιότητα τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος προσώπου). volvere, μεταφορά: (τὸ ῥῆμα τοῦτο λέγεται κυρίως περὶ τῶν ἐτῶν τῶν ἐπανερχομένων περιοδικῶς (volventibus annis)· ἔπειτα—ὅπως ἐδῶ—καὶ περὶ τῶν συνεχῶν δεινῶν, τὰ ὅποια περιοδικῶς ἐπανερχονται). tantaene irae (sunt), ὁ πληθυντικὸς ἀντὶ τοῦ ἐνικοῦ (ira), διὰ νὰ παρασταθῇ ὁ μεγαλύτερος βαθμὸς τῆς ὀργῆς.

Παραγματικά: arma (=bella=πολέμους), διὰ τῆς λέξεως αὐτῆς, ἐμφαντικῶς προτασσομένης εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ στίχου, ὁ ποιητὴς χαρακτηρίζει τὸ ποίημά του ὡς πολεμικὸν ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ δύο προηγούμενα ποιήματά του (τὰ Βουκολικά καὶ Γεωργικά), τὰ ὅποια εἶναι εἰρηνικά. virum, ἐννοεῖ τὸν Αἰνείαν (υἱὸν τοῦ Ἀγχίσου

καὶ τῆς Ἀφροδίτης, τὸν μετὰ τὸν Ἑκτορα διασημότεον ἦρωα τῶν Τρώων κατὰ τὸν Τρωικὸν πόλεμον). *Lavinia litōra*, εἶναι αἱ δυτικαὶ ἀκταὶ τῆς Ἰταλίας, ὅπου βραδύτερον ὁ Αἰνεΐας ἔκτισε τὴν πόλιν Λαβίνιον (*Lavinium*) ὀνομασθεῖσαν οὕτω ἐκ τῆς δευτέρας συζύγου του Λαβινίας (θυγατρὸς τοῦ βασιλέως Λατίνου). Πρόκειται προφανῶς περὶ ἱστορικοῦ ἀναχρονισμοῦ, διότι τὸ Λαβίνιον δὲν προϋπῆρχε τῆς ἐκεῖ ἀφίξεως τοῦ Αἰνεΐου, ἀλλὰ, κατὰ τὴν παράδοσιν, ἔκτισθη ὑπ' ἐκείνου. *multum...alto*, αἱ περιπλανήσεις τοῦ Αἰνεΐου ἀπὸ τῆς φυγῆς του ἀπὸ τῆς Τροίας μέχρι τῆς ἀφίξεώς του εἰς τὸ Λάτιον, αἱ ὁποῖαι ὑπενθυμίζουν τὴν Ὀδύσειαν, εἶναι τὸ περιεχόμενον τῶν ἑξ πρώτων βιβλίων τῆς Αἰνεΐδος. Οἱ τέσσαρες πρώτοι στίχοι τῆς Αἰνεΐδος ἀποτελοῦν ἐλευθέραν μίμησιν τῶν τεσσάρων πρώτων στίχων τῆς Ὀδυσσεΐας τοῦ Ὀμήρου. *vi sup̄erum*, περὶ τοῦ Ὀμήρου: *θεῶν ἰότητι* = κατὰ τὸ θέλημα τῶν θεῶν. Ἐτέθη πληθυντικὸς (*sup̄erum*), διότι ἡ Ἥρα θὰ ἐξεγείρῃ κατὰ τοῦ Αἰνεΐου καὶ ἄλλας θεότητας, ὡς τὸν Αἴολον. *ob memōrem iram Iunōnis*, ἡ Ἥρα (θυγάτηρ τοῦ Κρόνου, ἀδελφὴ καὶ σύζυγος τοῦ Διὸς) διέκειτο ἐχθρικῶς πρὸς τοὺς Τρώας καὶ ἔμισε αὐτοὺς 1) διότι ὁ Πάρις κατὰ τὴν κρίσιν μεταξὺ Ἥρας, Ἀφροδίτης καὶ Ἀθηνᾶς ἀπένευψε τὸ καλλιστεῖον (: ἔπαθλον τοῦ κάλλους) εἰς τὴν Ἀφροδίτην, 2) διότι Τρωικὴ γενεὰ (δηλ. οἱ Ρωμαῖοι) κατὰ τινὰ παράδοσιν ἔμελλε νὰ ἐξολοθρευθῇ τὴν Καρχηδόνα, τὴν ὁποίαν ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην ἡγάπα καὶ ἐπροστάτευεν ἡ Ἥρα, καὶ 3) διότι ὁ Τρώς Γανυμήδης ἀναρπασθεὶς ὑπὸ τοῦ Διὸς εἰς τὸν οὐρανὸν κατεστάθη οἰνοχόος τῶν θεῶν ἀντὶ τῆς Ἥρας, τῆς θυγατρὸς τῆς Ἥρας. *urbem*, δηλ. τὸ ἀνωτέρω μνημονευθὲν Λαβίνιον. *deos*, δηλ. τοὺς Ἐφεστίους θεοὺς (*Penates*) τῆς Τροίας, τοὺς ὁποίους διέσωσεν ὁ Αἰνεΐας παραλαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ. *Albani patres*, ποιητικὴ παράστασις τῆς πόλεως Ἀλβας Λόγγας, κτισθεῖσης ὑπὸ τοῦ Ἀσκανίου, υἱοῦ τοῦ Αἰνεΐου. *altae moenia Romae*, ποιητικὴ περιγραφή τῆς Ρώμης (ἀντὶ νὰ εἴπῃ: *Romam*), τὴν ὁποίαν ὀνομάζει ὑψηλήν, διότι ἦτο ἐκτισμένη ἐπὶ λόφων. — *Musa*, ὅπως ὁ Ὀμηρὸς καὶ οἱ ἄλλοι ἐπικοὶ ποιηταὶ ἐπικαλοῦνται τὴν Μοῦσαν, διὰ νὰ ψάλλῃ τὸ ποιητικόν των θέμα, ἔτσι καὶ ὁ Βεργίλιος ἐπικαλεῖται αὐτήν· Μοῦσα ἐννοεῖται ἐδῶ ἡ Καλλιόπη. *quo numine laeso*, ἡ Ἥρα ἤθελε νὰ καταστήσῃ κοσμοκράτειραν τὴν προστατευομένην τῆς Καρχηδόνα, ἀλλ' εἰς τὴν θέλησίν της αὐτὴν ἠναντιώθη ἀνεπιγνώτως ὁ Αἰνεΐας, ἰδρύσας τὸ Ρωμαϊκὸν γένος.

νος, τὸ ὁποῖον ἔμελλε νὰ ἐξολοθρεύσῃ τὴν Καρχηδόνα. *quidve dolens*, ἡ Ἥρα, ὥς καὶ ἀνωτέρω ἐλέχθη, ὠργίζετο κατὰ τῶν Τρώων διὰ τὴν κρίσιν τοῦ Πάριδος ὑπὲρ τῆς Ἀφροδίτης καὶ διὰ τὰς δοθείσας τιμὰς εἰς τὸν Τρώα Γανυμήδην. *regina deum*, δηλ. ἡ Ἥρα, ὥς σύζυγος τοῦ Διός, τοῦ βασιλέως τῶν θεῶν. *insignem pietate virum*, δηλ. τὸν Αἰνεΐαν, ὁ ὁποῖος διὰ τὴν εὐσυνείδητον ἐκπλήρωσιν πάντων τῶν θεῶν καὶ ἀνθρωπίνων καθηκόντων καλεῖται *pius* (εὐσεβής). *tantaene... irae?* εὐλόγως ἀπορεῖ ὁ ποιητὴς διὰ τὴν ὀργὴν τῶν θεῶν, διότι γνωρίζει ὅτι οἱ εὐπαίδευτοι Ρωμαῖοι εἶχον ὑψηλὴν ἔννοιαν περὶ αὐτῶν.

Κρίσεις καὶ χαρακτηρισμοί: 1) ὁ ποιητὴς ἐμφορεῖται ἀπὸ βαθύ θρησκευτικὸν συναίσθημα ὥς ἐξαρκτῶν τὰ πάντα ἐκ τῆς θείας προνοίας. 2) μιμεῖται εἰς μέγαν βαθμὸν τὸν Ὅμηρον.

Νόημα: Ὁ ποιητὴς εἰς τὸ προοίμιον λέγει ὅτι θὰ ψάλλῃ τοὺς πολέμους καὶ τὰς περιπλανήσεις τοῦ Αἰνεΐου, ὁ ὁποῖος, σύμφωνα μὲ τὸ πεπωμένον του, ἀποχωρήσας ἐκ τῆς Τροίας, κατώρθωσε, παρὰ τὴν ἀπηνῆ καταδίωξιν ὑπὸ τῆς Ἥρας, νὰ φθάσῃ εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Ἰταλίας, νὰ κτίσῃ ἐκεῖ τὴν πόλιν τοῦ Λαβινίου καὶ νὰ εἰσαγάγῃ τὴν λατρείαν τῶν Ἑφεστίων θεῶν. Ἐκ τῆς τοιαύτης δὲ συγχωνεύσεως Τρώων καὶ ἑντοπίων προῆλθε τὸ Λατινικὸν ἔθνος. Ἐν συνεχείᾳ ἐπικαλεῖται τὴν Μοῦσαν νὰ ἀναφέρῃ τὰς αἰτίας, τῶν περιπετειῶν καὶ τῶν μόχθων τοῦ Αἰνεΐου, διατὶ δηλ. ἦτο ὠργισμένη κατ' αὐτοῦ ἡ Ἥρα. Τέλος διερωτᾶται ἂν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρχῃ εἰς τὴν ψυχὴν τῶν θεῶν τόσον μεγάλη ὀργή.

Περὶληψις: Ὁ ποιητὴς λέγει ὅτι θὰ ψάλλῃ τὰς περιπλανήσεις καὶ τοὺς πολέμους τοῦ ἥρωος Αἰνεΐου, ὁ ὁποῖος φυγὼν κατὰ τὸ πεπωμένον ἐκ τῆς Τροίας ἦλθεν εἰς τὴν Ἰταλίαν, ὅπου ἰδρύει τὴν πόλιν Λαβίνιον, γενόμενος ἔτσι ἰδρυτὴς τοῦ Λατινικοῦ ἔθνους, ἀφ' οὗ πολλὰ δευνὰ ὑπέστη διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν δυσμένειαν τῆς Ἥρας. Τέλος ἐπικαλεῖται τὴν Μοῦσαν νὰ ἀναφέρῃ τὰς αἰτίας τῆς πρὸς αὐτὸν δυσμενείας τῆς Ἥρας.

Ἐπιγραφή: Ὑπόθεσις τῆς Αἰνείας. Ἐπὶ κλήσις τῆς Μούσης.

Περίληψις τῶν παραλειπομένων στίχων 12—80

*Αντικρὺ τῆς Ἰταλίας καὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Τιβέρεως ἔκειτο ἡ Καρχηδών, ἀρχαία πόλις, πλουσία καὶ πολεμικωτάτη. Ἡ Ἥρα ἀγαπῶσα καὶ προστατεύουσα αὐτὴν ἰδιαιτέρως ἤθελε νὰ τὴν καταστήσῃ κυρίαρχον τοῦ κόσμου· ἀλλ' ἐφοβεῖτο τὴν προφητείαν, κατὰ τὴν ὁποίαν Τρωικὴ γενεὰ ἔμελλε νὰ ἐξολοθρεύσῃ τὴν Καρχηδόνα. Δι' αὐτὸ ἡ θεὰ μόλις εἶδε τοὺς Τρῶας ἀντικρὺ τῆς Σικελίας εὐθύμως πλέοντας εἰς τὸ πέλαγος, ὀργισθεῖσα ἔρχεται ἀμέσως εἰς τὴν νῆσον Αἰολίαν, ὅπου ὁ βασιλεὺς Αἴολος ἔχει ἐγκλεισμένους ἐντὸς ὑπερμεγέθους σπηλαίου τοὺς ἀνέμους. Οὗτοι δυσανασχετοῦντες διὰ τὸν περιορισμὸν παταγοῦν μαινόμενοι ἀγρίως. Ἀλλ' ὁ Αἴολος καθήμενος ἐπὶ ὑψηλοῦ βράχου προὔνει τὸν θυμὸν τῶν ἀνέμων κρατῶν σκῆπτρον. Πρὸς αὐτὸν ἐλθοῦσα ἡ Ἥρα παρακαλεῖ, ὅπως ἐξαπολύων τοὺς ἀνέμους καταποντίσῃ τὰ πλέοντα τρωικὰ πλοῖα. Ὁ Αἴολος ἀπαντᾷ ὅτι προθύμως θὰ ἐκτελέσῃ τὴν παρακάλησίν της.

2. Καταιγίς (στίχ. 81—123)

Σ τ ί χ. 81 — 91

Haec ubi dicta (sunt),
conversa cuspide

impūlit in latus
cavum montem :
ac venti
velut agmine facto

ruunt,
qua (parte) data (est) porta,
et perflant terras
turbine.
Incubueṛe mari
totumque
ab imis sedibus
una ruunt

Ταῦτα εὐθὺς ὥς ἐλέχθησαν, ἀναστραφέντος τοῦ δόρατος (: ἀναστρέψας τὸ δόρυ)
ἐπληξεν (ὁ Αἴολος) εἰς τὸ πλευρὸν τὸ κοῖλον ὄρος :
καὶ εὐθὺς οἱ ἀνεμοὶ οἶονεῖ στρατοῦ ἀποτελεσθέντος (: οἶονεῖ στρατὸν ἀποτελέσαντες) ἔφορμον.
δι' οὗ (μέρους) ἠνοιχθὴ πύλη, καὶ διαφύσσον τὰς γαίας διὰ στροβίλων.
Ἐπέπεσον εἰς τὴν θαλάσσαν καὶ ἅπασαν ἐκ βαθυτάτων βυθῶν ὁμοῦ ἀναταράσσουν

Eurusque Notusque
 creberque procellis Africus,
 et vastos fluctus
 volvunt ad litōra.
 Insequitur
 clamorque virum
 stridorque rudentum.
 Eripiunt subito nubes
 caelumque diemque
 ex oculis Teucrōrum ;
 nox atra
 incūbat ponto.
 Intonuēre poli
 et crebris ignibus
 micat aether
 praesentemque mortem
 intentant omnia
 viris.

καὶ ὁ Εὐρος καὶ ὁ Νότος
 καὶ ὁ πλήρης θυελλῶν Λίψ,
 καὶ πελώρια κύματα
 κυλινδοῦν πρὸς τὰς ἀκτὰς.
 Ἐπακολουθεῖ
 καὶ κραυγὴ ἀνδρῶν
 καὶ τρισμός σχοινίων (κάλων).
 Ἀφαρπάζουν αἴφνης τὰ νέφη
 καὶ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν ἡμέραν
 ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν Τρώων
 νύξ ἑσπερά
 ἐξαπλοῦται εἰς τὸν πόντον.
 Ἐβρόντησεν ὁ οὐρανὸς
 καὶ ἐκ τῶν συχνῶν ἀστραπῶν
 λάμπει ὁ αἰθήρ
 καὶ ἄφρευκτον τὸν θάνατον
 προμηνῖον (ἀπειλοῦν) τὰ πάντα
 εἰς τοὺς ἀνδρας.

Γραμματικά · ἐρμηνευτικά: haec ὄνομ. πληθ. οὐδ. τῆς
 δεικτ. ἀντων. hic, haec, hoc=οὗτος, αὕτη, τοῦτο, ubi χρον. σύνδ.=
 εὐθύς ὥς, ἀμέσως μόλις. **dieta (sunt)** ὀριστ. παθητ. παρακ. τοῦ
 dico, dixi, dictum, ἔρε 3=λέγω (παθητ. dicor, dictus sum, dici).
eavus, a, um ἐπίθ. β' κλίσις=κοῖλος, **conversa** μετ. παθητ. παρακ.
 ἀφαιρ. ἐν. θηλ. (conversus, a, um) τοῦ converto, verti, versum, ἔρε
 3=συστρέφω, ἀναστρέφω. **cuspidē**, ἀφαιρ. ἐν. τοῦ cuspis, ἰdis θηλ.
 γ' κλίσις=αἰχμή (δόρατος), δόρυ. **mons**, montis, ἄρσ. γ' κλίσις=ὄρος.
impulit, ὀριστ. παρακ. γ' ἐν. τοῦ impello, pūli, pulsum, ἔρε 3=ἐλαύνω,
 ὠθῶ, πλήττω. **in**, πρόθ. + αἷτ.=εἰς + αἷτ., **latus**, ἔρις, οὐδ. γ' κλίσις=
 τὸ πλευρόν, τὸ πλάγιον. **ac** καὶ atque, σύνδ. συμπλεκτ.=καί· ἐδῶ=
 ac statim=καὶ εὐθύς. **venti**, ὄνομ. πληθ. τοῦ ventus, i ἄρσ. β' κλίσις.
 =ἄνεμος. **velut** ἢ veluti, ἐπίρρ. (ἐπὶ παρομοιώσεως)=ὥσπερ, οἷον·
agmine, ἀφαιρ. ἐν. τοῦ agmen, ἰnis οὐδ. γ' κλίσις=ἄγημα, στρατός,
 στρατιά. **facto**, μετ. παθ. παρακ. (factus, a, um), ἀφαιρ. ἐν. οὐδ. τοῦ
 facio, feci, factum, ἔρε 3=ποιῶ (παθητ. fio, factus sum, fieri=
 γίγνομαι, ποιοῦμαι, ἀποτελοῦμαι). **qua** (ἐνν. parte), ἀναφορ. τοπ.

ἐπίρρ.=ἤπερ, ὅπου, δι' οὗ μέρους. **data** (est), ὄριστ. παθητ. παρακ. τοῦ *do, dedi, datum, dare* 1=δίδω (παθητ. *dor, datus sum, dari*=δίδομαι, ἀνοίγομαι). **porta**, ae θηλ. α' κλίσι.=πύλη *ruunt*, ὄριστ. ἐνεστ. τοῦ *ruo, rūi, rutum, ēre* 3=ὄρμῳ, φέρομαι ὀρμητικῶς, ἔξορμῳ (μετ. μέλλ. *ruturus, a, um*). **terra**, ae, θηλ. α' κλίσι.=γῆ, γαῖα **turbine**, ἀφαιρ. ἐν. τοῦ *turbo, īnis, ἀρσ.* γ' κλίσι.=στροβίλος, δίνη ἀνέμου, συστροφίη. **perflant**, ὄριστ. ἐνεστ. γ' πληθ. τοῦ *perflo, avi, atum, are* 1=διαφυσῶ, διαπνέω. **incubuerē** (καὶ *incubuerunt*) ὄριστ. παρακ. γ' πληθ. τοῦ *incumbo, cubūi, cubitum, ēre* 3=ἐμπίστω, ἐν-σκήπτω. **marī**, δοτ. ἐν. τοῦ *mare, is* οὐδ. γ' κλίσι.=θάλασσα, πέλαγος (πληθ. *maria, ium...*). **totumque** (=atque (=et) *totum*), αἰτ. ἐν. οὐδ. τῆς ἐπιθετ. ἀντων. *totus, a, um*=πᾶς, ὅλος (γεν. *totius*, δοτ. *toti*)· παρόμοιαι ἐπιθετ. ἀντων. εἶναι: *alius*=ἄλλος, *alter*=ἕτερος, *solus*=μόνος, *ullus*=τις, *nullus*=οὐδεὶς, *uter*=πότερος, *neuter*=οὐδέτερος. **a** (καὶ *ab* καὶ *abs*), πρόθ.+ἀφαιρ.=ἀπό, ἐκ+γεν., **sedibus**, ἀφαιρ. πληθ. τοῦ *sedes, is* θηλ. γ' κλίσι.=ἔδραι, βάθος, βυθός, πυθμῆν (γεν. πληθ. *sedum*). **imis**, ἀφαιρ. πληθ. θηλ. ὑπερθετ. βαθ. τοῦ ἐπιθέτου *infērus, a, um*=ὁ κάτω εὐρισκόμενος (συγκριτ. *inferior, ius*, ὑπερθετ. *infīmus* καὶ *imus, a, um*=ὁ κατώτατος, ὁ βαθύτατος)· **sedes imae**=ἔδραι βαθύταται, πυθμῆν. **una**, ἐπίρρ. (ἐκ τῆς ἀφαιρ. τοῦ θηλ. τοῦ *unus*)=ἅμα, ὁμοῦ. **Eurusque**=atque (=et) **Eūrus, i**, ἀρσενικ. β' κλίσι.=ὁ Εὐρος (ὁ νοτιοανατολικὸς ἄνεμος). **Notus, i**, ἀρσ. β' κλίσι.=Νότος (ὁ νότιος ἄνεμος). **ruunt**, ὄριστ. ἐνεστ. γ' πληθ. τοῦ *ruo, rūi, rutum, ēre* 3=ὄρμῳ, ἀνακυκῶ, ἀναταράσσω. **creberque**=atque (=et) *creber, bra, brum*, ἐπίθ. γ' κλίσι.=πυκνός, πλήρης. **procellis**, ἀφαιρ. πληθ. τοῦ *procella, ae*, θηλικὸν α' κλίσι.=καταιγίς, θύελλα. **Afrius, i**, ἀρσενικὸν β' κλίσεως=Λίψ, ὁ ἐξ Ἀφρικῆς (Λιβύης) πνέων ἄνεμος, νοτιοδυτικὸς. **vastus, a, um**, ἐπίθ. β' κλίσι.=εὐρύς, ἀχανής, ὑπερμεγέθης, πελώριος. **volvunt**, ὄριστ. ἐνεστ. γ' πληθ. τοῦ *volvo, volvi, volūtum, ēre* 3=κυλινδῶ, κυλίω. **ad**, πρόθ.+αἰτ.=πρός, εἰς+αἰτ., **litōra**, αἰτ. πληθ. τοῦ *litus, ōris*, οὐδ. γ' κλίσι.=αἰγιαλός, ἀκτὴ. **fluctus**, αἰτ. πληθ. τοῦ *fluctus, us*, ἀρσ. δ' κλίσι.=κύμα. **insequitur**, ὄριστ. ἐνεστ. γ' ἐνικὸν τοῦ ἀποθετικοῦ *incēquor, insecūtus sum, insēqui* 3=ἔπομαι, ἐπακολουθῶ. **elamor ōris**, ἀρσενικὸν γ' κλίσεως=κραυγή (ὀδύνης). **virum**, γενική πληθυντ. (ἀντὶ *virōrum*) τοῦ *vir*,

viri, ἄρσ. β' κλίσ.=άνήρ. stridor, ὄρις, ἄρσ. γ' κλίσ.=τρισμαός, τρί-
 ξιμο. rudentum (ἀντὶ rudentium), γεν. πληθ. τοῦ rudens, ntis, ἄρσ.
 γ' κλίσ.=κάλως, σχοινίον, παλαμάρι. eripiant, ὄριστ. ἐνεστ. γ' πληθ.
 τοῦ eripio (ex-rapio), ripūi, reptum, ἔρε 3=ἀφαρπάζω, ἔξαφανίζω.
 subito, ἐπίρρ.=αἴφνης, αἴφνιδίως. nubes, ὄνομ. πληθ. τοῦ nubes,
 is, θηλ. γ' κλίσ.=νέφος. caelum, i, οὐδ. β' κλίσ.=οὐρανός. dies,
 εἰ, ἄρσ. ε' κλίσ. ἡμέρα, τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, ὁ ἥλιος. Teneri, ὄрум.
 ἄρσ. β' κλίσ.=Τεῦκροι ἢ Τευκροί, Τρωες. ex, πρόθ.+ἀφαιρ.=ἐκ
 +γεν., oeūlus, i, ἄρσ. β' κλίσ.=ὀφθαλμός. ponto, δοτ. ἐν. τοῦ
 pontus, i, ἄρσ. β' κλίσ.=πόντος, θάλασσα, nox, noctis, θηλ. γ' κλίσ.
 =νύξ, incubat, ὄριστ. ἐνεστ. γ' ἐν. τοῦ incubo, incubūi, incubitum,
 incubāre 1=κατακλίνομαι, ἐκτείνομαι, ἔξαπλοῦμαι. ater, atra, atrum,
 ἐπίθ. β' κλίσ. (συγκοπιτόμενον)=μέλας, σκοτεινός, ζοφώδης. into-
 nuēre καὶ intonuērunt, ὄριστ. παρακ. γ' πληθ. τοῦ intōno, intonūi,
 —, āre 1=βροντῶ. poli, ὄνομ. πληθ. τοῦ polus, i, ἄρσ. β' κλίσ.=
 πόλος, ἄξων· πληθ. poli=οἱ πόλοι (ἐδῶ τοῦ οὐρανοῦ, ὅχι τῆς γῆς),
 ὁ οὐράνιος θόλος, ὁ οὐρανός. crebris, ἀφαιρ. πληθ. ἄρσ. τοῦ creber
 bra, brum. ἐπίθ. β' κλίσ.=πυκνός, συχνός, micat, ὄριστ. ἐνεστ. γ'
 ἐν. τοῦ mico, micūi, —, micāre 1=στίλβω, λάμπω. ignibus, ἀφαιρ.
 πληθ. τοῦ ignis, is, (ἀφαιρ. igni καὶ igne), ἄρσ. γ' κλίσ.=πῦρ.
 ἀστραπή. aether, ἔρις (καὶ -ēros), ἄρσ. γ' κλίσ.=αἰθήρ (τὰ ὑψηλότατα
 στρώματα τῆς ἀτμοσφαίρας). praesentemque=atque(=et) praesentem,
 αἰτ. ἐν. ἄρσ. τῆς μετ. ἐνεστ. (praesens, ntis=παρών, ἐπικείμενος· ὥς
 ἐπίθ. γ' κλίσ.=ἄφρευκτος, ταχύς) τοῦ ρήμ. praesum, praefūi, praees-
 se (prae+sum)=πάρειμι. viris, δοτ. πληθ. τοῦ vir, viri, ἄρσ. β' κλίσ.
 =άνήρ. intentant, ὄριστ. ἐνεστ. γ' πληθ. τοῦ intento, āvi, ātum,
 āre 1=ἀνατείνω· ἐδῶ=ἀπειλῶ, προμηνύω. omnia, ὄνομ. πληθ. οὐδ.
 τοῦ ἐπίθ. γ' κλίσ. omnis, omne=πᾶς, πᾶσα, πᾶν. mors, mortis, θηλ.
 γ' κλίσ.=θάνατος.

Ἀντικαταστάσεις ρημάτων: dicta (sunt), κάθ.=dicuntur,
 dicebantur, dicentur, dicta sunt, dicta erant, dicta erunt, ὄριζ.=
 dicta sunt, dicta sint. impūlit, κάθ.=impēllit, impellebat, impēllet,
 impūlit, impulērat, impulērit, ὄριζ.=impulit, impulērit data (est),
 κάθ.=datur, dabatur, dabītur, data est, data erat, data erit, ὄριζ.=
 data est, data sit. ruunt, κάθ.=ruunt, ruebant, ruent, ruērunt, ruē-

rant, ruĕrint, ὄριζ.=ruunt, ruant. **perflant**, κάθ.=perflant, perflabant, perflabunt, perflavĕrunt, perflavĕrant perflavĕrint, ὄριζ.=perflant, perflent. **incubuĕre** (ῆ—ĕrunt), κάθ.=incumbunt, incumbabant, incumbent, incubuĕre (ῆ — ĕrunt) incubuĕrant, incubuĕrint, ὄριζ.=incubuĕre (ῆ — ĕrunt), incubuĕrint. **volvunt**, κάθ.=volvunt,olvebant, volvent, volvĕrunt, volvĕrant, volvĕrint, ὄριζ.=volvunt, volvant. **insequitur**, κάθ.=insequitur, insequēbatur, insequētur, insecūtus est, insecūtus erat, insecūtus erit, ὄριζ.=insequitur, insequātur. **eripiunt**, κάθ.=eripiunt, eripiebant, eripient, eripuĕrunt, eripuĕrant, eripuĕrint, ὄριζ.=eripiunt, eripiant. **incūbat**, κάθ.=incūbat, incubabat, incubabit, incubūit, incubuĕrat, incubuĕrit, ὄριζ.=incūbat, incūbet. **intonuĕre** (ῆ—ĕrunt), κάθ.=intonant, intonabant, intonabunt, intonuĕre (ῆ—ĕrunt), intonuĕrant, intonuĕrint, ὄριζ.=intonuĕre (ῆ—ĕrunt), intonuĕrint. **micat**, κάθ.=micat, micabat, micabit, micūit, micuĕrat, micuĕrit, ὄριζ.=micat, micet. **intentant**, κάθ.=intentant, intentabant, intentabunt, intentavĕrunt, intentavĕrant, intentavĕrint, ὄριζ.=intentant, intentent.

Συντακτικά: haec, (=ὑποκ.), ubi dicta (sunt)=χρον. πρότ. (ὡς ποιητ. αἴτ. τοῦ dicta (sunt) ἐνν. τὸ ab Aeōlo). **conversa cuspide**=ἀφαιρ. ἀπόλ. χρον. μετ. (ἰσοδυναμοῦσα μὲ γεν. ἀπόλ. τῆς ἐλληνικῆς). (Aeolus)=ὑποκ. τοῦ impūlit, **montem**=ἀντικ., **cavum**=ἐπιθ. προσδ., **venti**=ὑποκ. τῶν ruunt καὶ perflant, **agmīne facto**=ἀφαιρ. ἀπόλ. χρον. μετ., **qua (parte) data (est) porta**=ἀναφορ. πρότ., **porta**=ὑποκ. τοῦ data (est), **terras**=ἀντικ. τοῦ perflant, **turbīne**=ἀφαιρ. ὄργαν., **mari (δοτ.)**=ἀντικ. τοῦ incubuĕre, **totumque (δηλ. mare)**=ἀντικ. τοῦ ruunt, **procellis**=ἀφαιρ. ἀντικειμ. τοῦ creber, **fluctus** (αἴτ. πληθ.)=ἀντικ. τοῦ volvunt, **vastos**=ἐπιθ. προσδ., **virum**=γεν. ὑποκειμ. τοῦ clamor, **rudentum**=γεν. ὑποκειμ. τοῦ stridor. **nubes**=ὑποκ. τοῦ eripiunt, **caelum - diem**=ἀντικείμεν., **ponto**=δοτ. τοπ. (ἀντὶ in ponto). **crebris ignibus**=ἀφαιρ. τῆς αἰτίας. **viris (δοτ.)**=mortem=ἀντικείμεν. τοῦ intentant, **praesentem**=κατηγορ. τοῦ mortem, **omnia** (ὄνομ. πληθ.)=ὑποκ. τοῦ intentant.

Δισθητικά: cuspide, συνεχδοχή, ἀντὶ hasta (=διὰ τοῦ δόρατος). (Σχῆμα λόγου, κατὰ τὸ ὁποῖον λαμβάνεται τὸ μέρος ἀντὶ τοῦ

δλου)· ὁμοίως καὶ κατωτέρω: poli (ἀντὶ caelum=ὁ οὐρανός)· οἱ ποιηταὶ ἀγαποῦν τὸ μερικὸν ἀντὶ τοῦ γενικοῦ ὥς σαφέστερον. *velut agmine facto*, μεταφορά· ἡ φράσις κυριολεκτεῖται ἐπὶ στρατιωτῶν, οἱ ὅποιοι προχωροῦν συντεταγμένοι διὰ νὰ κάμουν πορείαν ἢ πόλεμον. Εἰς τὸν στίχον 83 παρήχησις τοῦ φθόγγου *r* εἰκονίζουσα τὴν ταχεῖαν θορυβώδη ἐξόρμησιν τῶν ἀνέμων. *porta*, μεταφορά· ἡ λέξις κυριολεκτεῖται ἐπὶ φρουρίων καὶ στρατοπέδων. *Eurusque Notusque... creberque*, πολυσύνδετον σχῆμα· τὰ πολλὰ—*que* εἰκονίζουν τὴν σύγχρονον πνοὴν πάντων τῶν ἀνέμων. *vasitos volvunt ad*, οἱ σπον· δεῖοι εἰκονίζουσι τὸ μέγεθος καὶ τὴν δύναμιν τῶν κυμάτων. *vastos volvunt - ad litōra fluctus*, σχῆμα χιαστίον. *insequitur...* (στίχ. 87), παρήχησις τοῦ φθόγγου *r* (ὁμοίως καὶ ἐν στίχῳ 90) εἰκονίζουσα τὴν μεταβολὴν τοῦ καιροῦ ἐπὶ τὸ τραχύτερον καὶ τὴν μαρινίαν τῶν στοιχείων τῆς φύσεως (τὸ *r*(=*g*) τραχύνει πάντοτε τὴν ἀκοήν). *rudentum*, ἡ γεν. πληθ. εἰς —um ἀντὶ εἰς —ium διὰ μετρικὴν ἀνάγκην, *poli* (=caelum), συνεκδοχή.

Πραγματικά: haec ubi dieta (sunt), δηλ. ὑπὸ τοῦ Αἰόλου. *montem*, ἐννοεῖ τὸ ὄρος τὸ ἐπικείμενον ἐπὶ τοῦ σπηλαίου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἦσαν ἐγκλεισμένοι οἱ ἄνεμοι. *cavum*, διὰ τὸ σπήλαιον. *couversa cuspide*, ὁ Αἴολος ἀνέστρεψε τὸ δόρυ, ὥστε νὰ λάβῃ ἐκ καθέτου ὀριζοντίαν θέσιν· τὸ δόρυ (σκῆπτρον) φέρει ὁ Αἴολος ὡς σύμβολον τοῦ ἀξιωματός του. *impūlit*, εἰς τὸ ρῆμα ἐνυπάρχει ὄχι μόνον ἡ ἔννοια τοῦ πλήγματος, ἀλλὰ καὶ ἡ τοῦ ἀποτελέσματος· δι' αὐτὸ *impūlit in latus*=διὰ πλήγματος παρέκλινε (τὸ ὄρος) ἐπὶ τὰ πλάγια· πρὸς τὸ *impūlit* πρβλ. τὸ τοῦ Ὁμήρου ('Ὀδυσ. Δ', 506), ἔνθα ὁ Ποσειδῶν «*τρίαιναν ἑλὼν χειρὶ τριβαρῆσιν ἥλασε Γυραλὴν πέτρην*». *incubuere* κλπ., ἐλευθέρᾳ μίμησις τῶν στίχων 292—296 τοῦ Ε' τῆς Ὀδυσσεΐας τοῦ Ὁμήρου :

... πάσας δ' ὀρόθυγεν ἀέλλας
παντοίων ἀνέμων, σὺν δὲ νεφέεσι κάλυπεν
γαῖαν ὁμοῦ καὶ πόντον· ὀρώρει δ' οὐρανόθεν νύξ·
σὺν δ' Ἐὐρὸς τε Νότος τ' ἔπεσε Ζέφυρός τε δυσαῆς
καὶ Βορέης αἰθήρηγενέτης, μέγα κῆμα κυλίνδων,
= ... κάθε ἀνέμου φούρια

σηκώνει· γῆς καὶ πέλαγα μὲ σύγνεφα σκεπάζει,
καὶ νύχτα περιχύνεται ἀποπάνω ἀπ' τὰ οὐράνια.
Πέφτει ὁ Σορόκος καὶ ὁ Νοτιάς καὶ ὁ δυνατὸς Πονέντης
καὶ ὁ αἰθερογέννητος Βοριάς ποῦ κύματα ἄγρια φέρνει.

(Μετάφρ. Ἀργύρη Ἑφταλιώτη)

Ἐκ τῶν παρ' Ὀμήρῳ τεσσάρων ἀνέμων λείπει ἐδῶ ὁ Βορέας, τοῦ ὁποίου μνεῖα γίνεται κατωτέρω (ἐν στίχῳ 102). *Teuegōrum*, νοοῦνται οἱ μετὰ τοῦ Αἰνείου Τρῶες, οἱ ὅποιοι ἐκ Σικελίας ἐπλεον εἰς τὴν Ἰταλίαν πλήρεις χαρᾶς νομίζοντες ὅτι ἐτελείωσαν τὰ δεινὰ των· καλοῦνται δὲ οἱ Τρῶες καὶ Τεῦκροι ἢ Τευκροὶ ἐκ τοῦ πρώτου βασιλέως τῆς Τροίας Τεύκρου, υἱοῦ τοῦ Σκαμάνδρου καὶ τῆς Ἰδαίας. *praesentemque... mortem*, πρβλ. Ὀμήρου Ὀδύς. Ε', στίχ. 305 «*νῦν μοι σῶς αἰπὺς ὄλεθρος*» = τώρα πιά σωστή ἡ καταστροφή μου.

Νόημα: Ὁ Αἴολος ὑπακούων εἰς τὴν παράκλησιν τῆς Ἥρας ὅπως καταποντίσῃ διὰ τῶν ἀνέμων τὰ πλέοντα Τρωικὰ πλοῖα, ἐπληξε μὲ τὸ δόρυ του εἰς τὰ πλευρὰ τὸ κοῖλον ὄρος τὸ ὁποῖον εὐρίσκετο ἐπὶ τοῦ σπηλαίου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἦσαν ἐγκλεισμένοι οἱ ἄνεμοι. Ἐκ τοῦ σχηματισθέντος οὕτω ἀνοίγματος ἐξορροῦν μαινόμενοι οἱ ἄνεμοι (Εὖρος, Νότος καὶ Λίψ), οἱ ὅποιοι ἐπιπίπτοντες ἐπὶ τῆς θαλάσσης ἀναταράσσουν αὐτὴν μέχρι τοῦ πυθμένος καὶ πελώρια κύματα κυλινδοῦν πρὸς τὰς ἀκτὰς. Ὁ οὐρανὸς καλύπτεται ὑπὸ νεφῶν καὶ σκότος βαθὺ ἐξαπλοῦται ἐπὶ τῆς θαλάσσης. Βροντᾷ ὁ οὐρανὸς καὶ ἐκ τῶν συχνῶν ἀστραπῶν τὸ στερέωμα λάμπει. Τὰ πάντα προμηνύουν τὸν θάνατον εἰς τοὺς πλέοντας ἄνδρας.

Περίληψις: Ὁ Αἴολος ἐξαπολύει τοὺς ἀνέμους, οἱ ὅποιοι μαινόμενοι ἀναταράσσουν τὴν θάλασσαν μέχρι τοῦ πυθμένος Ἡ προκληθεῖσα καταιγὶς μαίνεται εἰς ὅλον τὸν πόντον καὶ τὰ πάντα προμηνύουν τὸν θάνατον εἰς τοὺς πλέοντας ἄνδρας.

Ἐπιγραφή: Ἐξαπόλυσις τῶν ἀνέμων ὑπὸ τοῦ Αἰόλου. Περιγραφή τῆς προκληθείσης καταιγίδος. Ἀπειλὴ τῆς ζωῆς τῶν Τρώων.

Σ Τ Ι Χ. 92 — 101

Extemplo membra Aenēae
solvuntur frigōre ;

ingēmit

et tendens ad sidēra

duplicis palmas

talia voce refert :

«O terque quaterque beāti,
quis contigit oppetere

ante ora patrum

sub altis moenibus Troiae !

O fortissime gentis Danaum

Tydīde !

Mene non potuisse

occumbere Iliācis campis

tuaque dextrā effundere

hanc animam,

ubi saevus Hector iacet

telo Aeacidae,

ubi ingens Sarpēdon,

ubi Simōis volvit

sub undis

tot correpta scuta virum

galeasque et fortia corpora !»

Παρευθὺς τὰ μέλη τοῦ Αἰνείου
παραλύονται ὑπὸ κρυεροῦ φόβου·
ἀναστενάζει

καὶ ἀνατείνων πρὸς τὰ ἄστροα
ἀμφοτέρως τὰς χεῖρας (ὑπτίως)

τοιαῦτα ἀναφωνεῖ :

«ὦ τρεῖς καὶ τετράκις εὐτυχεῖς,
(σεῖς) εἰς τοὺς ὁποίους συνέβη νὰ
ἀποθάνετε

πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν πατέρων

ὑπὸ τὰ ὑψηλὰ τείχη τῆς Τροίας !

ὦ γενναϊότατε τοῦ γένους τῶν Δα-
ναῶν

Τυδείδη !

Ἐγὼ νὰ μὴ δυνηθῶ

νὰ πέσω εἰς τὰ Ἰλιακὰ πεδία

καὶ διὰ τῆς δεξιᾶς σου νὰ ἐκχύσω
αὐτὴν τὴν ψυχὴν (: νὰ ἐκπνεύσω)
(ἐκεῖ),

ὅπου ὁ σκληρὸς Ἑκτωρ κεῖται
(πληγείς)

ὑπὸ τοῦ δόρατος τοῦ Αἰακίδου,

ὅπου ὁ πελώριος Σαρπηδῶν,

ὅπου ὁ Σιμόεις κυλίνει

ὑπὸ τὰ κύματά (του)

τόσας ἀρπασθείσας ἀσπίδας ἀνδρῶν

καὶ κρανὴ καὶ γενναῖα σώματα !»

Γραμματικά—ἐρμηνευτικά: Extemplo (ex—tempulum, tem-
pus), ἐπίρρ.=ἀμέσως, παρευθὺς (=statim). Aeneas, ae, ἄρσ. α' κλίσ.
=ὁ Αἰνεῖας. solvuntur, γ' πληθ. ἐνεστ. παθ. ὀριστ. τοῦ solvo, solvi,
solūtum, ἐρε 3=λύω τι (παθ. solvor, solūtus sum, solvi). frigōre,
ἄφαιρ. τοῦ frigus, ὀρισ οὐδ. γ' κλίσ.=ῥίγος, ψῦχος, φόβος. mem-
Εὐδ. Δ. Χριστοπούλου : «Οὐεργιλίου Αἰνεϊάς»

brum, i οὐδ. β' κλίσ.=μέλος, κῶλον. ingēmit, ἐνεστ. ὀρ·στ. το ὕ ingēmo, ὕi,—, ἔρε 3=ἐπιστένω, ἀναστενάζω duplīcis (ἀντὶ duplīces), αἰτ. πληθ. τοῦ duplex, ἱcis, μονοκατάληκτον ἐπίθ. γ' κλίσ.=διπλοῦς· ἐνταῦθα ἰσοῦται μὲ τὴν ἀόρ. ἀντων. ambo, ae, o=ἀμφοτέροι, αι, α. tendens, μετ. ἐνεστ. τοῦ tendo, tetendi, tensum καὶ tentum, ἔρε 3=τείνω, ἐκτείνω, ἀπλώνω. ad, προθ.+αἰτ.=πρός, εἰς+αἰτ., sidus, ἔris, οὐδ. γ' κλίσ.=ἄστρον. palma, ae, θηλ. α' κλίσ.=παλάμη (ἀντὶ τοῦ manus=χείρ). talia, αἰτ. πληθ. οὐδ. τῆς δεικτ. ἀντων. talis, e=τοιοῦτος, τοιαύτη, τοιοῦτον. voce, ἀφαιρ. τοῦ vox, cis, θηλ. γ' κλίσ.=φωνή (ἐκ τοῦ voco=καλῶ). refert, γ' ἐν. ἐνεστ. ὀρ·στ. τοῦ ἀνω· μάλου refēro (refers, refert, ἴmus, rtis, runt), retūli, relatum, refēre (ἰντὶ referēre) 3=ἐπαναφέρω, παλινδρομῶ, λέγω. o, κλητικὸν ἐπι· φών.=ὦ, ὦ. ter, ἀριθμητ. ἐπίρρ.=τρίς. quater, ἀριθμ. ἐπίρρ.=τε· τράκις. beātī, κλητ. πληθ. τοῦ beatus, a, um ἐπίθ. β' κλίσ.=εὐδαί· μων, εὐτυχής. quis (ἀρχαϊκὸς τύπος ἀντὶ quibus), δοτ. πληθ. τῆς ἀναφ. ἀντων. qui, quae, quod=ὅς, ἥ, ὅ. ante, προθ.+αἰτιατ.=πρὸ+γεν., ora, αἰτ. πληθ. οὐδ·ετ. γ' κλίσ. τοῦ os, oris=στόμα, πρόσωπον, ὀφθαλμός. patrum, γεν. πληθ. τοῦ pater, tris ἀρσ. γ' κλίσ.=πατήρ. Troiae, γεν., sub, προθ.+ἀφαιρ.=ὑπὸ+αἰτιατ., moenībus, ἀφαιρ. πληθ. τοῦ moenia, ἴum οὐδ. γ' κλίσ. (πληθ.)=τείχη· altis, ἀ· φαιρ. πληθ. τοῦ ἐπίθ. β' κλίσ. altus, a, um=ὑψηλός. contigit, πα· ρακ. ὀρ·στ. τοῦ contingo (cum+tango=ἄπτομαι), contīgi, tactum, ἔρε 3=ἄπτομαί τινος (ἐδῶ ἀπροσώπως=συνέβη, ἠτύχησαν). oppre· tēre, ἀπαρ. ἐνεστ. τοῦ oppēto (ob+peto), ἱvi καὶ ἱi, ἱtum, ἔρε 3=ἀπαιτῶ, περιπίπτω τινί, ἀποθνήσκω (μετὰ τοῦ mortem ἢ καὶ ἄνευ αὐτοῦ). Danāum (ἀντὶ Danaorum), γεν. πληθ. β' κλίσ. τοῦ Dānāus, i=Δαναός, Ἑλλήν. fortissīme, κλητικὴ ὑπερθ. βαθ. τοῦ ἐπίθ. γ' κλίσ. fortis, e=γενναῖος, ἀνδρεῖος (συγκρ. fortior. ius, ὑπερθ. fortissimus. a, um). gentis, γεν. ἐν. τοῦ gens, ntis, θηλ. γ' κλίσ.=γένος, ἔθνος. Tydīde, κλητ. τοῦ Tydīdes, ae, ἀρσ. α' κλίσ.=Τυδείδης, υἱὸς τοῦ Τυδέως. mene=me+ne· τὸ me αἰτ. τῆς προσ. ἀντων. ego, τὸ ne ἐγκλιτικὸν μόριον τιθέμενον ἐν τέλει τῆς λέξεως=ἄρά γε, βεβαίως λοιπόν, φεῦ. Iliācis campis, ἀφαιρ. πληθ. τοῦ Iliācus (ἐπίθ.) campus, i, ἀρσ. β' κλίσ.=Ἰλιακὸν πεδῖον. occumbēre, ἀπαρ. ἐνεστ. τοῦ occumbo (ob+cumbo), būi, ἱtum, ἔρε 3=δύω, δύομαι, ἐλακουμβῶ, πίπτω, φονεύομαι (ἐννοουμένου τοῦ morte).

potuisse, ἀπαρ. παρακ. τοῦ possum, potūi, posse=δύναμαι. **tua**, ἀ-
 φαιρ. τῆς κτητ. ἀντων. β' προσ. tuus, a, um=σός (α' προσ. meus=
 ἑμός, γ' προσ. suus=ἰδικός του). **anima**, ae θηλ. α' κλίσ.=
 πνεῦμα, ψυχή. **hanc**, αἰτιατ. θηλ. δεικτ. ἀντων. hic, haec,
 hoc=οὗτος. **effundere** ἀπαρ. ἐνεστ. τοῦ effundo (ex + fundo),
 effūdi, effūsum, ἐρε 3=ἐκχέω, ἐκπνέω (ἐνν. animam). **dextrā**, ἀ-
 φαιρ. τοῦ ἐπιθ. β' κλίσ. dexter, tra, trum=δεξιός. **saevus**, a, um,
 ἐπιθ. β' κλίσ.=ἀπηνής, σκληρός, πολεμικός (ἀνευ ψόγου). **ubi**, ἀναφ.
 τοπ. ἐπιθ.=ὅπου. **Aeacidae**, γεν. ἐν. ἄρσ. α' κλίσ. Aeacides, ae=
 ὁ Αἰακίδης, **telo**, ἀφαιρ. ἐν. τοῦ telum, i, οὐδ. β' κλίσ.=βέλος, δό-
 ρυ. **iacet**, ἐνεστ. ὁρ. τοῦ iacēo, ūi, itum, ἐρε 2=κεῖμαι. **Hector**,
 ὀρις, ἄρσ. γ' κλίσ.=ὁ Ἑκτωρ. **ingens**, ntis, μονοκατάλ. ἐπιθ. γ' κλίσ.
 =ἐγγενής, γίγας, πελώριος, ὑπερμεγέθης. **Sarpēdon**, ὀρις, ἄρσ. γ'
 κλίσ.=ὁ Σαρπηδών. **tot**, ἀκλιτος δεικτ. ἀντων.=τοσοῦτοι, τοσαῦται,
 τοσαῦτα, τόσα. **Simōis**, ἔντις, ἄρσ. γ' κλίσ.=ὁ Σιμόεις. **correpta**,
 μετ. παθητ. παρακ. αἰτιατ. πληθ. τοῦ corrīpio (cum + rapio), corri-
 pūi, corrēptum, ἐρε 3=συναρπάζω, ἀρπάζω, **sub**, πρόθ.+ἀφαιρ.
 =ὑπὸ+αἰτ. **undis**, ἀφαιρ. πληθ. τοῦ unda, ae, θηλ. α' κλίσ.=ὑδωρ,
 κῦμα. **seutum**, i, οὐδ. β' κλίσ.=ἀσπίς. **virum** (ἀντὶ virōrum), γεν.
 πληθ. τοῦ vir, i ἄρσ. β' κλίσ.=ἀνήρ. **galea**, ae, θηλ. α' κλίσ.=πε-
 ρικεφαλαία, κράνος. **fortia**, αἰτ. πληθ. οὐδ. τοῦ ἐπιθ. γ' κλίσ.=fortis,
 e=γενναῖος. **corpus**, ὀρις, οὐδ. γ' κλίσ.=σῶμα. **volvit**, ἐνεστ. ὁρ.
 τοῦ volvo, volvi, volūtum, ἐρε 3=κυλινδῶ, κυλίω.

Ἀντικαταστάσεις ζημάτων: **solvuntur**, κάθ.=solvuntur, sol-
 vebantur, solventur, solūta sunt, solūta erant, solūta erunt, ὄριζ.=
 solvuntur, solvantur. **ingēmit**, κάθ.=ingēmit, ingemebat, ingēmet,
 ingemūit, ingemuērat, ingemuerit, ὄριζ.=ingēmit, ingēmat. **refert**,
 κάθ.=refert, referebat, refēret, retūlit, retulērat, retulērit, ὄριζ.=
 refert, refērat. **contīgit**, κάθ.=contingit, contingebat, continget,
 contīgit, contigērat, contigērit, ὄριζ.=contīgit, contigērit. **occum-
 bere**, κάθ.=occumbere, occubitūrum esse, occubuisse. **potuisse**,
 κάθ.=posse, —, potuisse. **effundere**. κάθ.=effundere, effusūrum
 esse, effudisse. **iacet**, κάθ.=iacet, iacēbat, iacēbit, iacuīt, iacuērat,
 iacuērit, ὄριζ.=iacet, iacēat. **volvit**, κάθ.=velvit, volvēbat, volvet,
 volvit, volvērat, volvērit, ὄριζ.=volvit, volvērit.

Συντακτικά: *membra*=ὑποκ., *Aenēae*=γεν. κτητική, *frīgore*=ἄφαιρ. τῆς αἰτίας, *palmas*=ἀντικ. τοῦ *tendens*=τροπικῇ μετ., *duplīcis* (αἰτ. πληθ.)=ἐπίθετ. προσδ., *talia*=σύστ. ἀντικ. τοῦ *refert*, *voce*=ἄφαιρ. ὄργαν., *quis* (=quibus)... *eontīgit*=ἀναφορ. πρότ., *quis*=δοτ. προσωπ. τοῦ ἀπροσ. *contīgit*, *oppetere* (τελ. ἀπαρ.)=ὑποκ. τοῦ ἀπροσ. *contīgit*, *ante ora*=ἐμπρόθ. προσδ. δηλῶν τὸ ἐνώπιον, *patrum*=γεν. κτητ., *sub moenībus*=ἐμπρόθ. προσδ. δηλῶν τόπον. *altis*=ἐπίθετ. προσδ., *Troiae*=γεν. κτητ., *gentis*=γεν. διαιρ. *mene*, ἡ αἰτ. *me*=ὑποκ. τοῦ ἀπαρ. *potuisse*, τὸ ὁποῖον ἐδῶ κεῖται ἀπολύτως. Τοῦτο πολλάκις συναντᾶται, ὅταν δηλοῦνται ἐκπληξεις, θαυμασμός, ἀγανάκτησις καὶ γενικῶς ψυχικὸν πάθος (πρβλ. «ἐμὲ τάδε παθεῖν φεῖ!»=ἐγὼ νὰ τὰ πάθω αὐτά!), *Iliācis campis*=ἄφαιρ. τοπική, *occumbere* - *effundere* (τελ. ἀπαρ.)=ἀντικείμεν. τοῦ *potuisse*, *animam*=ἀντικ. τοῦ *effundere*, *dextrā*=ἄφαιρ. ὀργανική, *tua*=ἐπίθετ. προσδ., *ubi... iacet... volvit*=ἀναφορ. προτάσεις, *telo*=ἄφαιρ. ὀργανική. *Aeacidae*=γεν. κτητική, *seuta* - *galeas* - *corpōra*=ἀντικείμεν. τοῦ *volvit*, *correpta*=ἐπίθετ. μετ., *sub undis*=ἐμπρόθ. προσδιορ. δηλῶν τόπον.

Λειτουργικά: *duplīcis palmas*, συνεχδοχὴ (ἀντί: *ambas manus*). *ad sidēra*, συνεχδοχὴ (ἀντί: *ad caelum*). *voce refert*, περίφρασις (ἀντί: αἰτ). *terque quaterque beāti*, ποιητικὴ παράστασις τοῦ ὑψίστου βαθμοῦ τῆς εὐτυχίας. *animam effundere*, ποιητικὴ παράστασις τοῦ θανάτου. *tuaque animam* - *effundere dextrā*, αἱ λέξεις τίθενται χιαστί. *telo iacet* βραχυλογία (ἀντί: *telo percussus iacet*=διὰ δόρατος πληγείς κεῖται).

Μορφολογικά: *Extemplo Aenēae solvuntur* κλπ., ἔλευθέρα μίμησις τῶν στίχων 297—298 καὶ 306—310 τοῦ Ε τῆς Ὀδυσσεΐας τοῦ Ὅμηρου:

καὶ τότε Ὀδυσσεὺς λύτο γούνατα καὶ φίλον ἦτορ,
 δαδῆσας δ' ἄρα εἶπε πρὸς δὴν μεγαλήτορα θυμόν·

τρεῖς μάκαρες Δαναοὶ καὶ τετράκις, οἳ τότε ὄλοντο
 Τροίῃ ἐν εὐρείῃ χάριν Ἀτρεΐδῃσι φέροντες.

ὥς δὴ ἔγωγ' ὄφελον θανέειν καὶ πότμον ἐπισπεῖν
 ἡματι τῷ, ὅτε μοι πλεῖστοι χαλκήρεα δοῦρα
 Τρῶες ἐπέσθριψαν περὶ Πηλεΐωνι θανόντι.

=Κοπήκανε τὰ γόνατα κι ἡ ἀνάσα τοῦ Ὀδυσσεά,
 καὶ πικραμένους ἔλεγε μὲς στὴν τρανὴ ψυχὴ του·

Μακαρισμένοι οἱ Δαναοὶ καὶ τοῖς μακαρισμένοι,
 ποὺ τότες σκοτωθῆκανε στὴν διάπλατη Τρωάδα,
 γιὰ χάρη τῶν Ἀτρεόπουλων. Μακάρι τέτοιο τέλος
 νὰ ἐρχότανέ μου τὸν καιρὸ ποὺ χάλκινα κοντάρια
 οἱ Τρῶες μοῦ ῥιχταν κοντὰ στοῦ Ἀχιλλέα τὸ σῶμα.

(Μετάφρασις Ἀργύρη Ἑφταλιώτη).

solvuntur frigore membra, ὁ Αἰνείας παραλῦει εἰς τὴν σκέψιν ὅτι
 εἶναι δυνατόν νὰ ἀποθάνῃ ἀδόξως. *dupliceis palmas*, οἱ ἀρχαῖοι ὅταν
 προσηύχοντο ἔτεινον τὰς χεῖρας πρὸς τὸν οὐρανὸν μὲ τὰς παλάμας
 ἐστραμμένας πρὸς τὰ ἄνω (: ὑπτίας). *contigit oppetere* (mortem),
 ὁ θάνατος παρίσταται ὥς κάτι τὸ εὐκτὸν καὶ ποθητόν, διότι ὁ θά-
 νατος διὰ τὴν πατρίδα εἶναι γλυκὺς καὶ ἐνδοξος. *ante ora patrum*,
 γέροντες καὶ γυναῖκες, ἔθειωντο τὰς μάχας ἀπὸ τοὺς πύργους τῶν
 τειχῶν καὶ τῶν πυλῶν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐγλύκαινε τὰς τελευταίας
 στιγμὰς τῶν μαχομένων. *Danaum*, Δαναοὶ καλοῦνται παρ' Ὀμή-
 ρω οἱ πρὸ τοῦ Ἰλίου Ἕλληνες. *Tydide*, πρόκειται διὰ τὸν υἱὸν τοῦ
 Τυδέως Διομήδη· γενναῖον πολεμιστὴν, ὑπὸ τοῦ ὁποῖου ὁ Αἰνείας
 εἶχεν κινδυνεύσει νὰ φονευθῇ, σωθεὶς διὰ τῆς ἐπεμβάσεως τῆς μη-
 τρός του Ἀφροδίτης· περὶ τῆς ἀνδρείας τοῦ Διομήδους περὶ. Ὀμήρ.
 Ἰλ. Ζ, 97—98 «ἄγχιον αἰχμητὴν, κρατερόν μῆστορα φόβοιο|
 δν δὴ ἐγὼ κάριστον Ἀχαιῶν φημι γενέσθαι»=τὸν ἄγχιον πο-
 λεμιστὴν, τὸν τρομερόν τεχνίτην τῆς φυλῆς, ποὺ στὴν ἀνδρεία ὁ-
 λους τοὺς Ἀχαιοὺς ξεπέρασε ἑαυτῷ. *Aeacidae*, δηλ. τοῦ Ἀχιλλέως· ὁ
 Ἀχιλλεὺς καλεῖται Αἰακίδης, ὡς ἔγγονος τοῦ Αἰακοῦ, πατρὸς τοῦ Πη-
 λέως. *saevus*, παρ' Ὀμήρῳ «ἀνδροφόνος». *Hector*, υἱὸς τοῦ Πριά-
 μου καὶ τῆς Ἑκάβης, σύζυγος τῆς Ἀνδρομάχης, ὁ ἀνδρείοτατος τῶν
 Τρώων· ἐφονεύθη ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως «δοῦρὶ δαμείς». *Sarpēdon*,

ἡγεμῶν τῶν Λυκίων καὶ σύμμαχος τῶν Τρώων· φονευθεὶς ὑπὸ τοῦ Πατρόκλου μετηνέχθη παρὰ τοῦ Ἀπόλλωνος διὰ τοῦ Ὑπνου καὶ τοῦ Θανάτου εἰς Λυκίαν, χώραν τῆς Μ. Ἀσίας. Simōis... corpōra voluit, μίμησις τῶν στίχων 22 κ. ἐξ. τοῦ Μ. τῆς Ἰλιάδος τοῦ Ὀμήρου: «καὶ Σιμόεις, ὅθι πολλὰ βοάγρια καὶ τρυφάλειαι|κάππεσον ἐν κονίησι καὶ ἡμιθέων γένος ἀνθρώπων»=καὶ ὁ Σιμόεις, πὺν ἐκεῖ πολλὰς μέσ' στοὺς ἄμμους τοῦ Ἀσπίδες καὶ κράνη ἔπесαν καὶ ἡμιθέων ἀνδρῶν βλαστάρια (ἦτο δὲ ὁ Σιμόεις ποταμὸς τῆς Τροίας πηγάζων ἐκ τῆς Ἰδης καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Σκάμανδρον (ποταμὸν τῆς Μ. Ἀσίας).

Νόημα: Ὁ Αἰνεὶας βλέπων τὸν ἐκ τῆς καταιγίδος κίνδυνον ὅστις ἀπειλεῖ αὐτὸν καὶ τοὺς συντρόφους του καταλαμβάνεται ὑπὸ ἀπελπισίας καὶ ὑψόνων τὰς χεῖρας πρὸς τὸν οὐρανὸν μονολογεῖ καὶ μακαρίζει τοὺς ἐνδόξους πεσόντας ἥρωας ὑπὸ τὰ τεῖχη τῆς Τροίας καὶ ἐκφράζει τὴν λύπην του, διότι δὲν ἐφρονεύθη καὶ αὐτὸς εἰς τὴν Τροίαν κατὰ τὴν μάχην πρὸς τὸν Διομήδη.

Περίληψις: Ὁ Αἰνεὶας καταληφθεὶς ὑπὸ φόβου συνεπεία τῆς καταιγίδος μακαρίζει, μονολογῶν, τοὺς ἐνδόξους πεσόντας ὑπὸ τὰ τεῖχη τῆς Τροίας ἥρωας καὶ εὐχεται νὰ ἐφρονεύετο καὶ αὐτὸς ὑπὸ τοῦ Διομήδους

Ἐπιγραφή: Φόβος τοῦ Αἰνείου συνεπεία τῆς καταιγίδος καὶ μονόλογος αὐτοῦ.

Σ Τ Ι Χ. 102 — 112

Talia iactanti
procella stridens
Aquilōne
ferit velum adversa
fluctusque tollit
ad sidēra.
Franguntur remi;

Τοιαῦτα ἐνῶ ἀνεφώνει (ὁ Αἰν.),
θύελλα συρίζουσα (: ἐγεργεῖσα)
ὑπὸ τοῦ Βορρᾶ
πλήττει τὸ ἱστίον ἀντιθέτως
καὶ ὑψώνει τὰ κύματα
μέχρι τῶν ἀστρῶν.
Θραύονται αἱ κῶπαι·

tum prora avertit
et dat undis latus;

insequitur cumulo
praeruptus mons aquae.
Hi pendent
in summo fluctu,
his unda dehiscens
aperit terram
inter fluctūs;
furit aestus harēnis.

Tris (naves) abreptas
Notus torquet
in latentia saxa—
—Itāli vocant aras,
saxa quae (sunt)
in mediis fluctibus,
immāne dorsum
summo mari—
tris (naves) Euris urget
ab alto in brevia
et syrtis—
miserabile visu—
inluditque vadis
atque cingit
aggere harēnae.

τότε ἡ πρῶρα στρέφεται
καὶ ἐκθέτει εἰς τὰ κύματα τὴν πλευ-
ράν·

ἐπακολουθεῖ σωρηδὸν
ἀπότομον ὄρος ὕδατος.
Ἄλλοι μὲν αἰωροῦνται
εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ κύματος,
εἰς ἄλλους δὲ τὸ κύμα χαῖνον
ἀποκαλύπτει τὸν πυθμένα
μεταξὺ τῶν κυμάτων·
μαίνεται ὁ κλύδων διὰ τῆς ἄμμου
(: μανιωδῶς κυμαίνεται ἡ ἄμμος).

Τρία (πλοῖα) ἀναρπασθέντα
ὁ Νότος ἐκσπενδονίζει
εἰς κρυμμένους βράχους (: ὑφάλους)
—οἱ Ἴταλοι ὀνομάζουσι βωμοὺς
τοὺς σκοπέλους οἵτινες (εὐρίσκονται)
εἰς τὸ μέσον τῆς θαλάσσης,
δηλ. μεγάλη ράχis (σκοπέλων)
ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης—
τρία (ἄλλα) πλοῖα ὁ Εὖρος ὠθεῖ
ἀπὸ τοῦ πελάγους εἰς τὰ ἄβαθῃ
καὶ εἰς τὰς ἀμμώδεις ἀκτὰς—
οἰκτρὸν ἰδεῖν—
καὶ προσαράσσει εἰς τὰ τενάγη
καὶ περιζώνει
διὰ σωροῦ ἄμμου.

Γραμματικὰ ἐρμηνευτικὰ : talia, αἰτ. πληθ. οὐδ. τῆς
δεικτ. ἀντων. talis, e=τοιοῦτος, τοιαύτη, τοιοῦτο(ν). iactanti, δοτ.
μετ. ἐνεστ. τοῦ iacto (θαμιστικὸν τοῦ iacio=ρίπτω), avī, atum, āre
1=ριπτάζω, λέγω, ἀναφωνῶ συγκεκινημένος. stridens, ntis, μετ.
ἐνεστ. τοῦ stridēo καὶ strido, di,—, ēre καὶ ěre 2 ἢ 3=τριζω, συ-
ρίττω. Aquilōne, ἀφατε. τοῦ Aquīlo, ōnis, āres γ' κλίσ.=Βορρᾶς.
procella, ae, θηλ. α' κλίσ.=θύελλα. velum, i, οὐδ. β' κλίσ.=ἱστίον
(τῶν πλοίων), ὁθόνη. adversus, a, um, ἐπίθ. β' κλίσ.=ἐναντίος,

ἀντίθετος. *ferit*, ἐνεστ. ὁριστ. τοῦ *ferio*, —, —, ἱρε 4=τύπτω, πλήττω. *fluctus*, αἰτ. πληθ. τοῦ *fluctus*, us, ἄρσ. δ' κλίσ.=κῦμα *ad* πρόθ.+αἰτιατ.=πρός, εἰς. *sidēra*, αἰτ. πληθ. τοῦ *sidus*, ἔρις, οὐδ. γ' κλίσ.=ἄστρον. *tollit*, ἐνεστ. ὁριστ. τοῦ *tollo*, *sustūli*, *sublātum*, ἔρε 3=αἴρω, ὑψώνω. *franguntur*, γ' πληθ. ἐνεστ. ὁριστ. παθητ. φωνῆς τοῦ *frango*, *fregi*, *fractum*, ἔρε 3=θραύω (παθ. *frangor*, *fractus sum*, *frangi*). *remus*, i, ἄρσεν. β' κλίσ.=κώπη. *tum*, ἐπίρρ. χρόν.=τότε. *prora*, ae, θηλ. α' κλίσ.=πρῶρα. *avertit*, ἐνεστ. ὁριστ. τοῦ *averto*, *rti*, *rsum*, ἔρε 3=ἀποστρέφω, στρέφω (ἐδῶ ἀμεταβάτως *se avertit* ἢ *avertitur*=ἀποστρέφεται). *undis* δοτ. πληθ. τοῦ *unda* ae, θηλ. α' κλίσ.=ὕδωρ, κῦμα. *dat*, ἐνεστ. ὁρ. τοῦ *do*, *dēdi*, *dātum*, ἄρε 1=δίδω, παρέχω. *latus*, αἰτ. ἐν. τοῦ *latus*, ἔρις, οὐδ. γ' κλίσ.=πλευρά (τοῦ πλοίου), *insequitur*, γ' ἐνικ. ἐνεστ. ὁριστ. τοῦ ἀποθετικοῦ *insēquor*, *insecūtus sum*, *insēqui* 3=ἐφέπομαι, ἐπακολουθῶ. *cumūlo*, ἀφαιρ. ἐν. τοῦ *cumūlus*, i, ἄρσ. β' κλίσ.=ὄγκος, σωρός *praeuptus*, μετ. παθητ. παρακ. τοῦ *praerumpo*, ὑπί, ὑπτum ἔρε 3=διαρρήγνυμι τι (ἐδῶ κείται ἐπιθετικῶς=ἀπόκρημνος, ἀπότομος, ὀρμητικός). *aquae*, γεν. ἐν. *aqua*, ae, θηλ. α' κλίσ.=ὕδωρ. *mons*, ntis, ἄρσ. γ' κλίσ.=ὄρος. *hi*, ὄνομ. πληθ. ἄρσ. τῆς δεικτ. ἄντων. *hic*, *haec*, *hoc*=οὗτος, αὕτη, τοῦτο. *summo*, ἀφαιρ. ὑπερθ. βαθ. τοῦ ἐπιθ. *supērus*, a, um=ὁ ἄνω εὐρισκόμενος (συγκρ. *superior*. *ius*, ὑπερθ. *suprēmus* καὶ *summus*=ὁ ὑπατος, ὁ ὑψιστος, τὸ ὅλον, ἢ κεφαλὴ, ἢ κορυφή). *in*, προθ.+ἀφαιρ.=ἐν.+δοτ., *fluctu*, ἀφαιρ. τοῦ *fluctus*, us, ἄρσ. δ' κλίσ.=κῦμα. *pendent*, ἐνεστ. ὁριστ. τοῦ *pendeo*, *pependi*, —, ἔρε 2=κρέμαμαι, αἰωροῦμαι. *his*, δοτ. πληθ. τοῦ *hic*. *unda*, ae, θηλ. α' κλίσ.=τὸ κῦμα, τὸ ὕδωρ. *dehiscens*, ntis, μετ. ἐνεστ. τοῦ *dehisco*, *hīvi*, —, ἔρε 3=χαίνω, χάσκω. *terram*, αἰτ. ἐν. τοῦ *terra*, ae, θηλ. α' κλίσ.=γῆ, ξηρά, πυθμῆν, *inter*, πρόθ.+αἰτ.=μεταξὺ+γεν., *fluctus*, αἰτ. πληθ. τοῦ *fluctus*. us, ἄρσ. δ' κλίσ.=κῦμα. *aperit*, ἐνεστ. ὁριστ. τοῦ *aperio*, *aperui*, *apertum*, ἱρε 4=ἀποκαλύπτω, ἀνοίγω. *furit*, ἐνεστ. ὁριστ. τοῦ *fūro*, ὕι, —, ἔρε 3 (ἢ *furio*, —, —, ἱρε 4)=μαίνομαι. *aestus*, us, ἄρσ. δ' κλίσ.=κύμανσις θαλάσσης, κυμαινομένη θάλασσα. *harēnis*, ἀφαιρ. πληθ. τοῦ *harena*, ae, θηλ. α' κλίσ.=ἡ ἄμμος. *tris*, (ἀρχαϊκὸς τύπος ἀντὶ tres), ἀριθμητ. ἀπόλυτον (οὐδέτ.=tria)=τρεις, τρία (κλίνεται ἐν πληθ. ἀριθμῷ tres—tria, trium, tribus, tres—tria, tribus). *abreptas*,

μετ. παθ. παρακ. τοῦ abripio (ab+rapio), ripui, reptum, ἔρε 3= ἀναρπάζω, ἀποσπῶ (πρθ, abripior, abreptus sum, abripī), saxum, ἱ, οὐδ. β' κλίσι=βράχος, σκόπελος. **latentia** αἰτιατ. πληθ. οὐδ. τῆς μετ. ἔνεστ. (latens, ntis) τοῦ latēo, ἡι—ἔρε 2=λανθάνω, κρύπτομαι. **torquet**, ἔνεστ. ὁριστ. τοῦ torquēo, torsi, tortum, ἔρε 2=στρέφω, σφενδονίζω. **vocant**, ἔνεστ. ὁριστ. τοῦ voco, avi, atum, ἄρε 1=καλῶ, ὀνομάζω. **Itāli**, orum, οὐσ. β' κλίσι.=οἱ Ἰταλοί. **mediis**, ἀφαιρ. πληθ. τοῦ ἐπιθ. medius, a, um=μέσος, μεσαῖος. **quae**, ὀνομ. πληθ. οὐδ. τῆς ἀναφ. ἄντων. qui, quae, quod=ὅς, ἥ, ὅ. **fluctibus**, ἀφαιρ. πληθ. τοῦ fluctus, us, ἀρσ. δ' κλίσι.=κῦμα, θάλασσα. **ara**, ae, θηλ. α' κλίσι.=βωμός. **dorsum**, i, οὐδ. β' κλίσι.=ράχis, νῶτον. **immanis**, e, ἐπίθ. γ' κλίσι.=μέγας, ὑπερμεγέθης. **mari**, ἀφαιρ. ἐν. τοῦ οὐδετ. γ' κλίσι. mare, is=θάλασσα. **summo**, ἀφαιρ. ὑπερθ. βαθ. τοῦ ἐπιθ. superus, a, um (summus=ἀνώτατος, ἀκρότατος, ἀκρόγεια, κορυφή). **ab** (καὶ abs καὶ a), πρόθ. + ἀφαιρ.=ἀπό, ὑπὸ + γεν., **altum**, i, οὐσιαστικοποιηθὲν ἐπίθ. β' κλίσι.=πέλαγος. **brevia**, (τὰ ἀβαθῆ (τῆς θαλάσσης), οὐσιαστικοποιηθὲν ἐπίθ. αἰτ. πληθ. οὐδ. γέν. τοῦ ἐπιθ. γ' κλίσι. brevis, e=βραχύς, ἀβαθής. **syrtis** (ἀντὶ syrtis), αἰτ. πληθ. τοῦ θηλ. γ' κλίσι. syrtis, is=ἡ σύρτις, ἡ ἀμμώδης ἀκτή, ἔρημος. **urget**, ἔνεστ. ὁριστ. τοῦ urgeo, ursi, —, ἔρε 2=ἐπείγω, ὠθῶ, ὀκέλλω. **miserabile**, οὐδ. τοῦ ἐπιθ. γ' κλίσι. miserabilis, e=ἄθλιος, ἔλεεινός, οἰκτρός. **visu**, ἀφαιρετική τοῦ σουπίνου (ὑπτίου) τοῦ video, vidi, visum, ἔρε 2=ὁρῶ. **inluditque** (=atque inludit), ἔνεστ. ὁριστ. τοῦ inlūdo (illūdo), līsi, līsum, ἔρε 3=προσ-αράσσω, κρούω, ρίπτω. **vadis**, δοτ. πληθ. τοῦ vadum, i, οὐδ. β' κλίσι.=τὸ βατόν, ἵεναγος, ἀβαθὲς μέρος θαλάσσης. **aggere**, ἀφαιρ. τοῦ agger, ἔρις ἀρσ. γ' κλίσι.=χώμα, σωρός. **cingit**, ἔνεστ. ὁριστ. τοῦ cingo, nxi, nctum, ἔρε 3=ζώννυμι, περιβάλλω. **harēnae**, γεν. τοῦ θηλ. α' κλίσι. harena, ae=ἡ ἄμμος. **agger harēnae**=σωρὸς ἄμμου.

Ἀντικαταστιάσεις ρημάτων: **ferit**, κάθ.=ferit, feriebat, ὁριζ.=ferit, feriat. **tollit**, κάθ.=tollit, tollebat, tollet, sustulit, sustulērat, sustulērit, ὁριζ.=tollit, tollat. **franguntur**, κάθ.=franguntur, frangebantur, frangentur, fracti sunt, fracti erant, fracti erunt, ὁριζ.=franguntur, frangantur. **avertit**, κάθ.=avertit, avertebat, avertet, avertit, averterat, averterit, ὁριζ.=avertit, avertat.

dat, κάθ.=dat, dabat, dabit, dedit, dedērat, dedērit, **δοιζ.**=dat, det, **insequitur**, κάθ.=insequitur, insequēbatur, insequētur, insecutus est, insecutus erat, insecutus erit, **δοιζ.**=insequitur, insequatur. **pendent**, κάθ.=pendent, pendebant, pendebunt, pependerunt, pendērant pependērint, **δοιζ.**=pendent, pendeant. **aperit**, κάθ.=aperit, aperiebat, aperiet, aperuit, aperuerat, aperuerit, **δοιζ.**=aperit, aperiat. **furit**, κάθ.=furit, furebat, furet, (furuit, furuerat, furuerit), **δοιζ.**=furit, furat. **torquet**, κάθ.=torquet, torquebat, torquebit, torsit, torsērat, torsērit, **δοιζ.**=torquet, torqueat. **vocant**, κάθ.=vocant, vocabant, vocabunt, vocavērunt, vocavērant, vocavērint, **δοιζ.**=vocant, vocent, **urget**, κάθ.=urget, urgebat, urgebit, ursit, ursērat, ursērit, **δοιζ.**=urget, urgeat. **inlīdit**, κάθ.=inlīdit, inlidebat, inlīdet, inlisit, inlisērat, inlisērit, **δοιζ.**=inlīdit, inlīdat. **cingit**, κάθ.=cingit, cingebat, cinget, cinxit, cinxērat, cinxērit, **δοιζ.**=cingit, cingat.

Συντακτικά: talia=σύστ. ἀντικ. τῆς χρον. μετ. iactanti ἢ μετ. iactanti εἰς δοτ. πῶσιν, ἵνα συμφωνήσῃ πρὸς τὴν ἐννοουμένην δοτ. ἡθικὴν Aeneae. **Aquilōne**=ἄφαιρ. τῆς αἰτίας προσδιορίζουσα τὴν ἐπιθετικὴν μετ. stridens, **velam**=ἀντικ. τοῦ ferit, **adversa**=ἐπιρρημ. κατηγορ. τοῦ procella σημαῖνον τρόπον (=ex adverso =ἐκ τοῦ ἐναντίου: ἀπ' ἐμπρός, δηλ. ἀπὸ τῆς πέρφρας ἐρχομένη (ἢ θύελλα). **fluctus** (αἰτ. πληθ.)=ἀντικ. τοῦ tollit **undis** (δοτ.)—**latus** (αἰτ. οὐδ.)=ἔμμ. καὶ ἄμ. ἀντικ. τοῦ dat **cumulo**=ἄφαιρ. τροπ. (=σωρηδόν, μεθ' ὅλου τοῦ ὄγκου), **aquae**=γεν. τοῦ εἵδους ἢ τοῦ περιεχομένου (: ὕλης). **his** (δοτ.)—**terram**=ἀντικείμεν. τοῦ aperit, **dehiscens**=τροπ. μετ., **harenis**=δοτ. ὀργανικὴ προσδιορίζουσα τὸ furit. **saxa**=ἀντικ. τοῦ vocant, **aras**=κατηγορ. **quae mediis in fluctibus** (sunt)=ἀναφορ. πρότ., **mediis**=κατηγορημ. προσδιορ., **dorsum... summo**=ἐπεξηγήσεις τοῦ aras. **mari summo**=ἄφαιρ. τοπικὴ (=ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης). **visu**, τὸ ὕπτιον ἢ σουπίνον ἔχει δύο τύπους: α') εἰς—um (αἰτιατ.) καὶ β') εἰς—u (ἄφαιρ.) καὶ εἶναι ρηματικὸν οὐσιαστικόν· καὶ ὁ μὲν τύπος εἰς—um δηλοῖ σκοπὸν καὶ τίθεται σχεδὸν μετὰ ῥήματα κινήσεως σημαντικὰ (ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν τελικὴν μετοχὴν τῆς Ἑλληνικῆς, π.χ. eo auditum=λορεῦσθαι ἀκουσόμενος, διὰ τὰ ἀκούσω), ὁ δὲ τύ-

πος εἰς — u δηλοῖ ἀναφορὰν (ισοδυναμεῖ πρὸς τὸ ἀπαρέμφατον τῆς ἀναφορᾶς τῆς Ἑλληνικῆς) καὶ τίθεται μετὰ τὰ ἐπίθετα facilis, difficilis, incredibilis, mirabilis, miserabilis, honestus, iucundus κλπ. (π. χ. mirabile dictu=θαυμαστὸν εἰπεῖν, miserabile visu=οἰκτρὸν ἰδεῖν=ἐλσεινὸν ὥς πρὸς τὸ νὰ ἴδῃ τις=οἰκτρὸν θέαμα). tris (naves)—vadis (δοτ.)=ἀντικ. τοῦ inludit. aggere=ἀφαιρ. ὄργαν., harenarum=γεν. τοῦ εἵδους ἢ τοῦ περιεχομένου.

Αἰσθητικά: fluctus ad sidēra tollit, ὑπερβολή· προβλ. τὸ τοῦ Ὅμηρου (Ὀδυσσ. Ε, 313) «ὥς ἄρα μιν εἰπόντ' ἔλασε μέγα κύμα κατ' ἄκρης»=ἔτσι εἶπε κι' ἐπάνω του ξεσπάει θεόρατο ἓνα κύμα. Εἰς τὸν στίχον 104 παρήχσις τοῦ r. insequitur cumulo praeruptus, διὰ τῶν λέξεων αὐτῶν ὁ ποιητὴς ζητεῖ νὰ καταστήσῃ περισσότερον ἐναργῆ τὴν ἔννοιαν τοῦ aquae mons· τὸ cumulo ἐξαιρεῖ τὸν ὄγκον τοῦ ὕδατος, ἐνῶ τὸ praeruptus δηλοῖ τὸ ἀπότομον ὕψος, εἰς τὸ ὁποῖον ἐξακοντίζεται ὁ ὄγκος τοῦ ὕδατος. mons, παρομοίωσις τοῦ ὑψηλοῦ κύματος. Διὰ τῆς τοποθετήσεως εἰς τὸ τέλος τοῦ στίχου τῆς μονοσυλλάβου λέξεως mons παρίσταται κατὰ τρόπον γραφικὸν τὸ ἀπότομον τοῦ ὑψηλοῦ κύματος. harenis, ποιητικὴ χρῆσις πληθυντικοῦ ἀντὶ ἐνικοῦ, διὰ νὰ παρασταθῇ ἐν πρᾶγμα ἢ μία πρᾶξις ἐποπτικώτερον, καθ' ὅσον μὲ τὸν πληθυντικὸν δηλοῦνται τρόπον τινὰ ὅλα τὰ μέρη των· ἡ χρησιμοποίησις τοῦ πληθυντικοῦ ἀντὶ τοῦ ἐνικοῦ γίνεται πολλάκις εἰς τοὺς ποιητὰς καὶ ἐκ μετρικῆς ἀνάγκης. unda dehiscens... harenis, ὡραία εἰκὼν, πρὸς τὴν ὁποίαν δύναται νὰ παραβληθῇ ἡ παρὰ Σοφοκλ. Ἀντιγ. 585: «πόντιον εἶδμα κυλίνδει βυσσόθεν κελαινὰν θίνα»=τὸ φουσκωμένο κύμα ἀναταράζει ἀπ' τὸ βυθὸ τῇ μαύρῃ ἀμμουδιᾷ. Notus—Eurus, αἱ λέξεις κεῖνται ποιητικῶς ἀντὶ τοῦ ἀνέμου. saxa, ἐπαναλαμβάνεται ἡ λέξις πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ἀναφορ. ἀντωνυμίας. brevia=syrtis, συνωνυμία.

Πραγματικά: stridens, ὁ συριγμὸς τῆς θυέλλης εἶναι ἐπακούθημα τῆς ἐξεγέρσεως αὐτῆς ὑπὸ τοῦ Βορρᾶ. velum—latus, δηλ. τοῦ πλοίου τοῦ Αἰνείου. adversa, ὥς προερχομένη ἀπὸ τῆς πρῶρας. hi...his, νοοῦνται οἱ ναῦται τοῦ πλοίου τοῦ Αἰνείου, οἱ ἐν τῇ πρύμνῃ (=hi) καὶ οἱ ἐν τῇ πρῶρᾳ (=his). terram, ἐννοεῖ τὸν πυθμένα τῆς θαλάσσης, ὅστις διασαφηνίζεται διὰ τοῦ κατωτέρω harenis. tri

(naves), ὁ στόλος τοῦ Αἰνείου ἀπετελεῖτο ἐξ εἴκοσι πλοίων. aras, aī arae εἶναι αἱ νησίδες αἱ καλούμεναι *Αἰγίμοροι*, κείμεναι εἰς τὸ στόμιον τοῦ κόλπου τῆς Καρχηδόνης. dorsum κλπ., ἡ ράχις αὐτῶν τῶν σκοπέλων εἶναι ὁρατὴ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, ἐνῶ τὸ λοιπὸν μέρος κρύπτεται εἰς τὸ βάθος (πρβλ. «latentia saxa»). syrtis, ἐννοοῦνται ἄκται ἀμμώδεις καὶ τεναγώδεις τῆς Ἀφρικῆς. harēnae, ἡ harena εἶναι ἡ ἄμμος τὴν ὁποίαν ἀνέσυρεν ἡ θάλασσα ἐκ τοῦ πυθμένος (πρβλ. ἀνωτέρω (στίχ. 107) «furit aestus harenis»).

Νόημα: Ἐνῶ ὁ Αἰνεῖας ὠμίλει εὐχόμενος νὰ εἴχε φονευθῇ εἰς τὴν Τροίαν, ἐκρήγνυται θύελλα. Τὰ κύματα ὀρθοῦνται ἄγρια, θραύονται αἱ κῶπαι τοῦ πλοίου τοῦ Αἰνείου καὶ στραφείσης τῆς πρῶρας εἰσχωροῦν τὰ ὕδατα εἰς αὐτὸ. Ἐκ τῶν ἐπὶ τοῦ πλοίου ἀνδρῶν οἱ μὲν εὐρισκόμενοι εἰς τὴν πρύμνην αὐτοῦ αἰωροῦνται ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ κύματος, εἰς δὲ τοὺς εὐρισκομένους εἰς τὴν πρῶραν χαίνον τὸ κῆμα δεικνύει τὸν πυθμένα τῆς θαλάσσης. Ἐκ τῶν λοιπῶν πλοίων τρία μὲν συναρπάσας ὁ Νότος ἐκσπενδονίζει εἰς κεκρυμμένους ὑφάλους, ἄλλα δὲ τρία ὁ Εὖρος ὠθεῖ εἰς ἀμμώδεις καὶ τεναγώδεις ἄκτας καὶ σωροῦ ἄμμου περιζώνει.

Περίληψις: Θύελλα ἐκραγεῖσα αἰφνιδίως ἀπειλεῖ νὰ καταποντίσῃ τὸ πλοῖον τοῦ Αἰνείου. Τρία πλοία ἐκσπενδονίζονται ἐπὶ ὑφάλων, ἄλλα δὲ τρία προσαράσσουν εἰς ἀμμώδεις ἄκτας.

Ἐπιγραφή: Θύελλα ἐκραγεῖσα ἀπειλεῖ τὸ πλοῖον τοῦ Αἰνείου. Προσάραξις τριῶν πλοίων εἰς ὑφάλους καὶ τριῶν εἰς ἀμμώδεις ἄκτας.

Σ τ ί χ. 113 — 123

Unan (naven), quae vehēbat
Lycios
fidumque Orontem,
ante oculos
ipsius (Aenēae)

Ἐν (πλοῖον), τὸ ὁποῖον ἔφερε
τοὺς Λυκίους
καὶ τὸν πιστὸν Ὀρόντην,
πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν
αὐτοῦ (τοῦ Αἰνείου)

gens pontus

et a vertice in puppim :

excutitur magister

pronusque volvitur in caput;

ast illam (navem)

ter fluctus

torquet ibidem

circum agens

et rapidus vortex

vorat aequore.

Apparent rari nantes

in vasto gurgite,

arma virum

tabulaeque

et Troia gaza

per undas.

Iam validam navem

Ilionēi,

iam (navem) fortis Achātae

et (illam), qua

vectus (est) Abas,

et (illam), qua

grandaevus Alētes,

hiems vicit ;

laxis compagibus

latērum

omnes (naves) accipiunt

inimicum imbrem

rimisque

fatiscent.

πελώριον κύμα (ὁμοιάζον πρὸς ὅ-
λην θάλασσαν)

πλήττει ἄνωθεν εἰς τὴν πρύμνην :

ἐκτινάσσεται ὁ κυβερνήτης

καὶ προνής πίπτει κατὰ κεφαλῆς

(εἰς τὴν θάλασσαν)·

ἐκεῖνο δὲ (τὸ πλοῖον)

τρὶς τὸ κύμα

στρέφει εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν (: αὐτοῦ)

περιάγον (αὐτὸ)

καὶ ὁρμητικὴ δίνη

καταπίνει (αὐτὸ) διὰ τοῦ πελάγους.

Φαίνονται ἄραιοι κολυμβῶντες

εἰς τὸ εὐρὺ πέλαγος,

ὄπλα ἀνδρῶν

καὶ σανίδες

καὶ ὁ Τρωικὸς θησαυρὸς

ἐπὶ τῶν κυμάτων.

Ἦδη τὸ στερεὸν πλοῖον

τοῦ Ἰλιονέως,

ἤδη (τὸ πλοῖον) τοῦ ἀνδρείου Ἀχά-

του καὶ (ἐκεῖνο), ἐπὶ τοῦ ὁποίου

ἐπέβαιναν ὁ Ἄβας,

καὶ (ἐκεῖνο), ἐπὶ τοῦ ὁποίου

ὁ βαθύγηρος Ἀλήτης,

ἢ τρικυμία κατέβαλεν·

χαλαρωθεῖσῶν τῶν συναρμογῶν

τῶν πλευρῶν

ὅλα (τὰ πλοῖα) δέχονται

τὸ ὀλέθριον θαλάσσιον ὕδωρ

καὶ διὰ τῶν ρηγμάτων

καταβάλλονται (: βυθίζονται).

Γραμματικὰ ἐρμηνευτικὰ : unus, a, um ἀριθμ. ἀπόλ.=

εἷς, μία, ἓν. quae, ὅν. ἐν. θηλ. τῆς ἀναφ. ἀντων. qui, quae, quod=

ὅς, ἡ, ὁ. Lycius a, um, ἐπίθ.=ὁ Λύκιος· Lycii, ὄrum=οἱ Λύκιοι.

fidus, a, um, ἐπίθ. β' κλίσ.=βέβαιος, πιστός. **vehēbat**, παρ. ὄριστ. τοῦ *veho*, *vexi*, *vectum*, ἔρε 3=κομίζω, φέρω. **Orontes**, is (ἡ—ae), ἄρσ. γ' ἢ α' κλίσ.=ὁ Ὀρόντης. **ipsius**, γεν. ἐν. τῆς δεικτ. ἄντων. **ipse**, a, um=ὁ αὐτός, ὁ ἴδιος. **ante**, πρόθ.+αἰτ.=πρὸ+γεν., **oculus**, i, ἄρσ. β' κλίσ.=ὀφθαλμός. **ingens**, ntis, μονοκατάληκτον ἐπίθ. γ' κλίσ.=πελώριος, ὑπερμεγέθης. **a**, πρόθ.+ἄφαιρ.=ἀπὸ+γεν., **vertex** (καὶ *vortex*), ἱcis, ἄρσ. γ' κλίσ.=σιρόβιλος, δίνη, κορυφή. **pontus**, i, ἄρσ. β' κλίσ.=πόντος, κῆμα. **puppis**, is, θηλ. γ' κλίσ.=πρύμνα, πλοῖον (ἐκ τῶν εἰς=*is* ληγόντων ἰσοσυλλάβων ἔχουν τὴν αἰτιατ. εἰς—im καὶ ἄφαιρ. εἰς—i τὰ κάτωθι προσηγορικὰ ὀνόμ.: *febris*, *puppis*, *securis*, *sitis* καὶ *vis* καὶ τῶν ποταμῶν ἢ χωρῶν *Tiberis*, *Neapolis*). **ferit**, ἔνεστ. ὄριστ. τοῦ *ferio*, —, —, ἔρε 4=πλήττω. **executitur**, γ' ἐν. ἔνεστ. παθητ. ὄριστ. τοῦ *executio* (ex+quatio), *cussi*, *cussum*, ἔρε 3=ἐκσεῖω, ἐκκρούω, ἐκτινάσσω (παθητ. *executio*, *excussus sum*, *excūti*) **pronus**, a, um. ἐπίθ. β' κλίσ.=πρηνής. **magister**, stri, ἄρσ. β' κλίσ.=ἄρχων, διδάσκαλος, κυβερνήτης. **volvitur**, ἔνεστ. παθητ. ὄριστ. τοῦ *volvo*, *volvi*, *volūtum*, ἔρε 3=κυλίνδω, κυλίω (παθητ. *volvor*, *volutus sum*, *volvi*=κυλινδοῦμαι, πίπτω). **caput**, ἱtis, οὐδ. γ' κλίσ.=κεφαλή. **ast**, ἀρχαϊκὸς σύνδ. ἀντὶ **at**=ἀτάρ, ἀλλά, δέ. **ille**, *illa*, *illud*, δεικτ. ἄντων.=ἐκεῖνος, ἡ, ο. **ter**, ἀριθμ. ἐπίρρ.=τρίς. **ibidem**, τοπικὸν ἐπίρρ.=ἐν τῷ αὐτῷ, αὐτόθι. **torquet**, ἔνεστ. ὄριστ. τοῦ *torqueo*, *torsi*, *tortum*, ἔρε 2=στρέφω, συστρέφω. **agens**, ntis, μετ. ἔνεστ. τοῦ *ago*, *egi*, *actum* ἔρε 3=ἄγω. **circum**, προθ.+αἰτ.=περὶ τινα (ἐδῶ εἶναι ἀναστροφὴ τῆς προθέσεως=circum agens). **rapidus**, a, um, ἐπίθ. β' κλίσ.=ἄρπακτικός, ὀρμητικός. **voro**, avi, *atum*, ἄρε 1=καταβροχθίζω, καταπίνω. **aequor**, ὄris, οὐδ. γ' κλίσ.=ἰσόπεδον, πέλαγος. **vortex** (ἰδὲ ἀνωτέρω *vertex*), **apparent**, ἔνεστ. ὄριστ. τοῦ *apparēo* (ἡ *adpareo*), ῥi, ἱtum, ἔρε 2=ἀναφαίνομαι, φαίνομαι. **rarus**, a, um, ἐπίθ. β' κλίσ.=ἄραιός, σπάνιος. **nantes**, μετ. ἔνεστ. (*nans*, ntis) τοῦ *no*, *navi*, —, *nāre* 1=νέω, νήχομαι, κολυμβῶ. **gurgēs**, ἱtis, ἄρσ. γ' κλίσ.=δίνη, σιρόβιλος, πέλαγος. **vastus**, a, um, ἐπίθ. β' κλίσ.=εὐρύς. **virum** (ἀντὶ *virōrum*), γεν. πληθ. τοῦ *vir*. **tabula**, ae, θηλ. α' κλίσ.=πίναξ, σανίς. **Troius**, a, um (ἀντὶ *Troianus*, a, um), ἐπίθ. β' κλίσ.=Τρώιος, Τρωικός. **gaza**, ae, θηλ. α' κλίσ.=γάζα, θησαυρός (ἡ λέξις εἶναι Περσική). **per**, πρόθ.+αἰτ.=ἀνὰ+αἰτ., **unda**, ae, θηλ.

κλίσις. = κῦμα, ὕδωρ. iam, χρον. ἐπιρρ. = ἤδη. valibus, a, um (ἐκ τοῦ valeo = ὑγιαίνω, εὐρωστώ), ἐπίθ. β' κλίσις. = ἰσχυρός, στερεός. Ilioneus, i, ἀρσ. β' κλίσις. = δ' Ἰλιονεύς. navis, is, θηλ. γ' κλίσις. = ναῦς, πλοῖον. fortis, γεν. ἐν. τοῦ ἐπιθ. γ' κλίσις. fortis, is, e = γενναῖος, ἀνδρεῖος. Achates, ae, ἀρσ. α' κλίσις. = δ' Ἀχάτης. qua, ἀφαιρ., vectus (ἐννοσῖται est). παρακ. παθ. ὀριστ. τοῦ veho, vexe, vectum, ἔρε 3 = ὄχῳ, φέρω (παθητ. vehor, vectus sum, vehi = ὀχοῦμαι, φέρομαι). Abas, antis, ἀρσ. γ' κλίσις. = δ' Ἀβας. grandaevus (grandis + aevus = μέγας αἰών), a, um, ἐπίθ. β' κλίσις. = πολυετής, μακροχρόνιος, ὑπέρρογρος). Aletes, ae, ἀρσ. α' κλίσις. = δ' Ἀλήτης. vici, παρακ. ὀριστ. τοῦ vinco, vici, victum, ἔρε 3 = νικῶ, καταβάλλω. hiems, mis, θηλ. γ' κλίσις. = χειμῶν, θύελλα, τρικυμία. laxis, ἀφαιρ. τοῦ ἐπιθ. β' κλίσις. laxis, a, um = χαλαρός (ἐκ τοῦ laxo = χαλαρά). latum, γεν. πληθ. τοῦ latus, ἔρις οὐδ. γ' κλίσις. = πτέρυξ, πλευρά. compages, is, θηλ. γ' κλίσις. = ἀρμός, συναρμογή. omnes, ὄν. πληθ. τοῦ ἐπιθ. γ' κλίσις. omnis, is, e = πᾶς, πᾶσα, πᾶν. accipiant, ἐνεστ. ὀριστ. τοῦ accipio, cepi, ceptum, ἔρε 3 = λαμβάνω, παραλαμβάνω, δέχομαι (ἐκ τοῦ ad + capio). inimicus, a, um, ἐπίθ. β' κλίσις. = ἐχθρικός, ὀλέθριος. imber, bris, ἀρσ. γ' κλίσις. = ὄμβρος, ὑετός, θαλάσσιον ὕδωρ. rima, ae, θηλ. α' κλίσις. = ρήγμα, σχίσμα. fatiscunt, ἐνεστ. ὀριστ. τοῦ fatisco, —, —, ἔρε 3 = χαίνω, διαρρηγνύμαι, καταπονοῦμαι, καταβάλλομαι.

Ἀντικαταστάσεις ρημάτων: vehēbat, κάθ. = vehit, vehēbat, vehet, vexit, vexerat, vexērit, ὀριζ. = vehēbat, vehēret ferit, κάθ. = ferit, feriebat, feriet, — ὀριζ. = ferit, feriat. excutitur, κάθ. = excutitur, excutiebatur, excutietur, excussus est, excussus erat, excussus erit, ὀριζ. = excutitur, excutiatur. volvitur, κάθ. = volvitur, volvebatur, volvetur, volūtus est, volūtus erat, volūtus erit, ὀριζ. = volvitur, volvatur. torquet, κάθ. = torquet, torquebat, torquebit, torsit, torsērat, torsērit, ὀριζ. = torquet, torqueat, vorat, κάθ. = vorat, vorabat, vorabit, voravit, voraverat, voraverit, ὀριζ. = vorat, voret. apparent, κάθ. = apparent, apparebant, apparebunt, apparuerunt, apparuerant, apparuerint, ὀριζ. = apparent, appareant. vectus (est), κάθ. = vehitur, vehebatur, vehetur, vectus est, vectus erat, vectus erit, ὀριζ. = vectus est, vectus sit. vicit, κάθ. = vincit, vincebat, vin-

cet, vicit, vicērat, vicērit. ὀριζ.=vicit, vicērit. accipiunt, κάθ.=accipiunt, accipiebant, accipient, accepērunt, accepērant, accepērint, ὀριζ.=accipiunt, accipiant. fatiscunt, κάθ.=fatiscunt, fatiscebant, fatiscent, —, ὀριζ.=fatiscunt, fatiscant.

Συντακτικά: unam (navem)=άντικ. τοῦ ferit. quae... ve-
hēbat Orontem=ἀναφ. πρότ. προσδιορίζουσα τὸ unam (navem).
pronus=κατηγορ. τοῦ magister, illam (navem)=άντικ. τοῦ tor-
quet, fluctus=ὑποκ. agens circum = circumāgens = τροπ. μετ.,
aequōre=ἀφαιρ. ὄργαν., rari=ἐπιρρημ. κατηγορ. σημ. τόπον (=τῇδε κἀκεῖσε). nantes=μετ. κατηγορημ. (ἐκ τοῦ apparent, αἰσθησεως
σημαντικοῦ, ἀντὶ videntur). validam navem=άντικ. τοῦ vicit. qua
vectus (est) Abas — et qua...=ἀναφορ. προτάσεις, qua=ἀφαιρ.
ὄργαν., laxis, (ἀντὶ τῆς μετ. laxatis). compagibus=ἀφαιρ. ἀπόλ.,
imbrem=άντικ. τοῦ accipiunt, rimis=ἀφαιρ. τοῦ τρόπου.

Αἰσθητικά: ipsius, τὸ ἰ βραχὺ ἐκ μετρικῆς ἀνάγκης. pontus,
ὑπερβολὴ πρὸς αἰσθητοποίησιν τοῦ ὄγκου καὶ τοῦ ὕψους τοῦ κύ-
ματος. executitur... volvitur, παρήχησις τοῦ r, δι' ἧς παρίσταται ἡ
τραχύτης τῆς στιγμῆς καὶ ἡ φρίκη ἐκ τοῦ θεάματος. agens circum,
ἀναστροφή προθέσεως (ἀντί: circumāgens) rapidus vorat μεταφορὰ
ἐκ τῶν ἀγρίων καὶ ἀρπικτικῶν θηρίων, τὰ ὅποια καταβροχθίζουν
λαιμάργως τὴν λείαν των. rapidus vorat aequōre vortex, ποιητικὴ
παράστασις τοῦ καταποντισμοῦ τοῦ πλοίου· νὰ παρατηρηθῇ εἰς τὴν
φράσιν ἡ παρήχησις τοῦ r καὶ τοῦ v. appa|rent ra|ri nan|tes in|gur-
gite|vasto, λίαν γραφικὸς ὁ στίχος· ὁ σπονδειακὸς ρυθμὸς εἰκονί-
ζει τὴν κοπιώδη προσπάθειαν τῶν κολυμβητῶν, ὅπως σωθοῦν ἀπὸ
τὸν θάνατον· rari-vasto, ἀντίθεσις. Ilionei, συνίζησις (μετρικῶς)
τοῦ ei. iam... iam, ἀσύνδετον. et... et, πολυσύνδετον. vicit, μετα-
φορὰ (ἐκ τοῦ πολέμου). hiems, ἐτέθη εἰς τὸ τέλος τῆς φράσεως χάριν
ἐμφάσεως. accipiunt... fatiscunt, σχῆμα πρωθύστερον (κατὰ τοῦτο
προτάσσεται τὸ φύσει ὕστερον, ἐπιτάσσεται δὲ τὸ φύσει πρότερον·
ἔτσι ἐξαίρεται ὡς σπονδαιότερον τὸ φύσει ὕστερον (πρὸβλ. τὸ τοῦ
Ὁμήρου: «τράφεν ἡδ' ἐγένοντο»=ἀνετράφεσαν καὶ ἐγεννήθησαν)
εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν πρῶτον διαλύονται καὶ γίνονται.

ρωγμαί, δι' ὧν εἰσῆλθε τὸ ὀλέθριον θαλάσσιον ὕδωρ. *rimis fatiscunt*, πλεονασμός.

Πραγματικά: *unam*, δηλ. *navam*. *Lycios*, οἱ Λύκιοι εἶχον ἔλθει εἰς ἐπικουρίαν τῶν Τρώων καὶ πεσόντος τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Πανδάρου (ἢ Σαρπηδόνης κατ' ἄλλους) ἐτάχθησαν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Αἰνείου μεθ' οὗ συνεξέπλευσαν. *Orontem*, τὸ ὄνομα ἐπλάσθη ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ, ὥς καὶ τὰ κατωτέρω μνημονευόμενα Ἀχάτης καὶ Ἀλήτης. *ipsius*, δηλ. τοῦ Αἰνείου. *magister*, ὁ κυβερνήτης τοῦ πλοίου τῶν Λυκίων (Λεύκασπις καλούμενος). *in caput*, πρβλ. τὸ τοῦ Ὀμήρου: «ἐπὶ κὰρ»=κατακέφαλα. *ast illam*, ἔνν. *navam*, δηλ. τὸ ἄνευ κυβερνήτου πλοῖον. *arma*, κυρίως αἱ ἀσπίδες καὶ αἱ δερμάτιναι περικεφαλαῖαι. *tabulae*, πρβλ. τὸ τοῦ Ὀμήρου «*πίνακες νεῶς*»=σανίδες τοῦ πλοίου. *Troia gaza* (λέξις περσική), τὸν τρόπον συλλογῆς τοῦ θησαυροῦ διηγεῖται ὁ Αἰνείας εἰς τὸ δεύτερον βιβλίον. *Hionēi - Abas*, ὁ Ἴλιονεύς καὶ ὁ Ἀβας εἶναι ὀνόματα ληφθέντα ἐκ τοῦ Ὀμήρου. *omnes (naves)*, ἐννοοῦνται τὰ προμνημονευθέντα πλοῖα τοῦ Ἴλιονέως, τοῦ Ἀχάτου, τοῦ Ἀβαντος καὶ τοῦ Ἀλήτου, τὰ ὅποια καὶ ἐσώθησαν· μόνον τὸ πλοῖον τῶν Λυκίων καταβυθίσθη.

Νόημα: Τὸ πλοῖον τῶν Λυκίων καταβυθίζεται μετὰ τοῦ κυβερνήτου του πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ Αἰνείου. Φαίνονται ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἄνδρες κολυμβῶντες εἰς τὴν ἀπέραντον θάλασσαν καὶ προσπαθοῦντες νὰ σωθοῦν, ἐνῶ ὅπλα, σανίδες καὶ τρωικοὶ θησαυροὶ πλέουν ἐπὶ τῶν ὑδάτων. Ἦδη ἡ τρικυμία κατέβαλε τὰ πλοῖα τοῦ Ἴλιονέως, τοῦ Ἀχάτου, τοῦ Ἀβαντος καὶ τοῦ Ἀλήτου, τὰ ὅποια διαρραγέντα δέχονται τὸ θαλάσσιον ὕδωρ μὲ κίνδυνον νὰ καταβληθοῦν ὑπ' αὐτοῦ.

Περίληψις: Καταβυθίζεται τὸ πλοῖον τὸ φέρον τοὺς Λυκίους. Οἱ ναυαγοὶ αὐτοῦ κολυμποῦν ἀραιοὶ προσπαθοῦντες νὰ σωθοῦν. Ἀλλὰ τέσσαρα πλοῖα κινδυνεύουσι νὰ καταποντισθοῦν.

Ἐπιγραφή: Καταβύθισις τοῦ φέροντος τοὺς Λυκίους πλοίου. Κίνδυνος καταποντισμοῦ ἄλλων τεσσάρων πλοίων.

Εὐδ. Δ. Χριστοπούλου: «Οὐεργιλίου Αἰνείας»

Περίληψις τῶν παραλειπομένων στίχων 124 - 197

Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Ποσειδῶν, θεὸς θαλάσσης, ἀντιληφθεὶς τὴν ἄνευ διαταγῆς του γενομένην τρικυμίαν καὶ βαρέως ὀργισθεὶς διὰ τὴν εἰς βάρος τοῦ Αἰνείου καὶ τῶν συντρόφων του δημιουργηθεῖσαν κατάστασιν καταπαύει τὴν τρικυμίαν καὶ ἐπαναφέρει τὴν γαλήνην. Οἱ περὶ τὸν Αἰνείαν παρασυρθέντες εἰς ἀγνώστους ἀκτὰς τῆς Λιβύης προσορμίζονται εἰς βαθὺν κολπίσκον. Οἱ Τρῶες ἐξελθόντες κατάκοποι ἐκ τῶν ἐπὶ διασωθέντων πλοίων ἀναπύονται εἰς τὴν ποθητὴν ἀμμόδῃ ἀκτὴν. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Αἰνείας ἀναβὰς ἐπὶ λόφου στρέφει τὰ βλέμματα του πρὸς τὸ πέλαγος, μήπως ἴδῃ κανὲν ἀπὸ τὰ ἐλλείποντα πλοῖα του· ἐκ τούτων μὲν οὐδὲν ἀντικρῦζει, βλέπει ὅμως ἐπὶ τῆς παραλίας περιπλανωμένης ἐλάφους καὶ φρονεῖ ἐπτά, ὅσα καὶ τὰ διασωθέντα πλοῖα. Ἐπανελθὼν εἰς τοὺς συντρόφους του διαμοιράζει εἰς αὐτοὺς τὴν λείαν καὶ οἶνον καὶ παρηγορεῖ αὐτοὺς λέγων τὰ ἑξῆς :

3. Παρηγορικὸς λόγος τοῦ Αἰνείου πρὸς τοὺς ἐταίρους Στίχ. 198 — 210

«Ο socii —
neque enim sumus ante
ignāri malōrum —
o passi graviōra,
deus dabit finem
his quoque.
Vos accestitis
et tabiem Scyllaeam
penitusque sonantis
scopūlos,
vos experti (estis)
et Cyclopia
saxa :
revocāte anīmos
maestumque timōrem
mittite,

«᾽Ω ἐταῖροι —
διότι δὲν εἴμεθα μέχρι τοῦδε
ἄπειροι κακῶν —
ὦ παθόντες σοβαρώτερα (κακά),
ὁ θεὸς θὰ δώσῃ τέλος
καὶ εἰς αὐτὰ (δηλ. τὰ παρόντα)
Σεῖς ἐπλησιάσατε
καὶ τὴν λυσσαλέαν Σκύλλαν
καὶ τοὺς εἰς τὰ βάθη (των) ἀντηχοῦν-
τας σκοπέλους,
σεῖς ἐδοκιμάσατε
καὶ τὰς Κυκλωπεῖους
βραχῶδεις ἀκτὰς :
ἀναλάβετε θάρρος
καὶ τὸν σκυθρωπὸν φόβον
ἀποβάλετε,

forsan olim
iuvābit
meminisse et haec.
Per varios casūs,
per tot discriminā rerum
tendimus in Latium,
ubi fata
ostendunt quiētas sedes :
illic fas (est)
resurgere
regna Troiae.
Durāte
et servāte vosmet
secundis rebus.»
Talīa voce refert
curisque ingentibus
aeger
simulat voltu
spem,
premit corde
altum dolorem.
Illi se accingunt
praedae
dapibusque futuris.

ἴσως κάποτε
θὰ εἶναι εὐχάριστον
νὰ ἐνθυμῆσθε καὶ αὐτά.
Διὰ (μέσον) ποικίλων περιπετειῶν,
διὰ (μέσον) τοσούτων κινδύνων
διευθυνόμεθα πρὸς τὸ Λάτιον,
ὅπου τὰ θέσφατα (: αἱ μοῖραι)
ὑπόσχονται ἡσυχον διαμονήν·
ἐκεῖ εἶναι πεπρωμένον
νὰ ἀνασυσταθῇ
τὸ βασιλεῖον τῆς Τροίας.
Ὑπομένετε
καὶ διαφυλάττετε τοὺς ἑαυτοὺς σας
δι' εὐτυχεῖς ἡμέρας.»
Τοιαῦτα ἀναφωνεῖ
καὶ ἔνεκα τῶν ὑπερβολικῶν φρον-
τίδων βαρυνθῶν
προσποιεῖται διὰ τοῦ προσώπου
ἐλπίδα,
πιέζει εἰς τὴν καρδίαν (του)
τὴν βαθεῖαν λύπην.
Ἐκεῖνοι ἐτοιμάζονται
πρὸς τὴν λείαν
καὶ πρὸς τὴν μέλλουσαν εὐωχίαν.

Γραμματικά — ἐρμηνευτικά : ο, ἐπιφών.=ὦ. *socius*, ἰί
ἄρσ. β' κλίσ.=ὀπαδός, σύμμαχος, ἐταῖρος, σύντροφος. *neque*
(καὶ nec), σύνδ.=οὔτε, δέν. *enim*, σύνδ.=γάρ, διότι. *ignarus*,
α, um, ἐπίθ. β' κλίσ.=ἄπειρος, ἄδαής, (*ignarus sumi*=ἀγνοῶ).
sumus, ἐνεστ. τοῦ *sum*. *ante*, πρόθ. + αἰτ.=πρὸ + γεν.· ἐδῶ
κεῖται ἐπιρρημ.=μέχρι τοῦδε. *malum*, ἰ, οὐδ. β' κλίσ.=κακόν,
συμφορά. *passi*, μετ. παθ. παρακ. τοῦ ἀποθετ. *patior*, *passus*
sum, *pati* 3=πάσχω, ἀνέχομαι, ὑπομένω. *graviora*, αἰτ. πληθ.
οὐδ. συγκριτ. τοῦ ἐπιθ. γ' κλίσ. *gravis*, e=βαρὺς, σοβαρὸς (συγκριτ.
gravior, *ius*, ὑπερθ. *gravissimus*, α, um). *dabit*, μέλλ. ὀριστ.
τοῦ *do*, *dedi*, *dātum*, *āre* 1=δίδω. *deus*, ἰ, ἄρσ. β' κλίσ.=θεός.

his, δοτ. πληθ. τῆς δεικτ. ἀντων. hic, haec, hoc = οὗτος. quoque, σύνδ.=καί, ἐπίσης, πρὸς τοῦτοις. finis, is ἄρσ. γ' κλίσ.=ὄριον, τέλος. vos, ὄνομ. πληθ. τῆς προσωπ. ἀντων. β' προσ. tu=σύ. Scyllaeus, a, um, ἐπίθ.=Σκυλλαῖος, ὁ τῆς Σκύλλης, ἡ Σκύλλα. rabies (αἰτ. rabiem, ἀφαιρ. rabie), θηλ. ε' κλίσ.=λύσσα, μανία. penitus, ἐπίρρ.=ἐνδον, βαθέως. sonantis, (ἀντὶ sonantes), αἰτ. πληθ. μετ. ἐνεστ. τοῦ sono, ūi, ūtum (καὶ ātum), āre 1=ἡχῶ, ἀντηχῶ. accestis (ἀντὶ accessistis), παρακ. ὀριστ. τοῦ accedo, cessi cessum, ěre 3=προχωρῶ, πλησιάζω. scopulus, i, ἄρσ. β' κλίσ.=σκόπελος. Cyclopius, a, um, ἐπίθ. β' κλίσ.=ὁ Κυκλώπειος, ὁ τοῦ Κύκλωπος. saxum, i, οὐδ. β' κλίσ.=βράχος, βραχώδης ἀκτὴ. ex-
 perti (ἐννοεῖται estis), παρακ. παθ. ὀριστ. τοῦ experior, ertus sum, īri 4=πεῖραν τινος λαμβάνω, δοκιμάζω. revocate, προστ. ἐνεστ. τοῦ revoco, āvī, ātum, āre 1=ἀνακαλῶ. animus, i, ἄρσ. β' κλίσ.=ψυχὴ, πνεῦμα, θάρρος. maestus, a, um ἐπίθ. β' κλίσ.=κατηφής, σκυθρωπός, ἀνιαρός. timor, ōris, ἄρσ. γ' κλίσ.=φόβος. mittite, προστ. ἐνεστ. τοῦ mitto, si
 ssum, ěre 3=πέμπω, ἀποβάλλω. forsān (ἐκ τοῦ fors-sit-an), ἐπίρρ.=ἴσως, τάχα. haec, οὐδ. πληθ. τῆς δεικτ. ἀντων. hic. olim, ἐπίρρ.=ποτέ, κάποτε (ἐν τῷ παρελθόντι ἢ ἐν τῷ μέλλοντι, ὅπως ἐδῶ). meminisse, ἀπαρ. παρακ. (μὲ σημασ. ἐνεστ.) τοῦ ἐλλειπτικοῦ ρήμ. meminī,=μémνημαι, ἐνθυμούμαι. iuvabit, μέλλ. ὀριστ. τοῦ iuvo, iuvi, iutum (καὶ iuvatum), āre 1=ὠφελῶ, εὐφραίνω, βοηθῶ (ἐνταῦθα κεῖται ἀπροσώπως=θὰ εἶναι εὐχάριστον, θὰ τέρπῃ). per, πρόθ. + αἰτ.=διὰ + γεν., varius, a, um, ἐπίθ. β' κλίσ.=ποικίλος. casus, us, ἄρσ. δ' κλίσ.=πτῶσις, συντυχία, συμβάν, περιπέτεια. tot ā-
 κλιτος δεικτ. ἀντων.=τοσοῦτοι, τοσαῦται, τοσαῦτα. discrimen, ūis, οὐδ. γ' κλίσ.=κρίσις, κίνδυνος, κρίσιμος στιγμή. discrimina rerum=οἱ κρίσιμοι καιροὶ τῶν πραγμάτων, κίνδυνοι, ἀντιξοότητες. tendimus, ἐνεστ. ὀριστ. τοῦ tendo, tetendi, tentum καὶ tensum, ěre 3=τείνω, σπεύδω, διευθύνομαι. Latium, ii, οὐδ. β' κλίσ.=τὸ Λάτιον. sedes, is, θηλ. γ' κλίσ.=ἔδρα, διαμονή· ἐνίστε, ὡς ἐδῶ, ὁ πληθ. ἰσοδυναμεῖ μὲ ἐνικόν. ubi, ἀναφ. τοπ. ἐπίρρ.=ὅπου, ἐνθα. fatum, i, οὐδ.

β' κλίσ.=θέσφατον, εἵμαρμένη, πεπρωμένον. *quiētas* μετ. παθ. παρακ. τοῦ *quiesco*, *iēvi*, *iētum*, ἔρε 3=ἀναπαύομαι, ἡσυχάζω, (ἐδῶ κεῖται ἐπιθετικῶς *quiētae sede*=ἡσυχος διαμονή). *ostendunt*, ἐνεστ. ὁριστ. τοῦ *osdendo*, *ndi*, *nsum* καὶ *ntum*, ἔρε 3=δεικνύω (ἐδῶ ὑπόσχομαι=*promitto*). *illīc*, τοπ. ἐπίρρ.=ἐκεῖ. *fa s*, ἄκλιτον ἀπαντῶμενον εἰς ὄνομ. καὶ αἰτ. =τὸ ὅσιον, τὸ προωρισμένον ὑπὸ τῶν θεῶν, τὸ πεπρωμένον, ἡ μοῖρα. *regnum*, *i*, οὐδ. β' κλίσ.=βασιλείον. *resurgēre*, ἀπαρ. ἐνεστ. τοῦ *resurgo*, *resurrexi*, *resurrectum*, ἔρε 3=ἀνεγείρομαι, πάλιν ἀνίσταμαι. *durāte*, προστ. ἐνεστ. τοῦ *duro*, *āvi*, *ātum*, *āre* 1=ἀποσκληρῶ τινα καὶ ἀμεταβάτως=ὑπομένω. *vosmet*, προσωπ. ἄντων. β' προσ. μετὰ τοῦ μορίου *met* (=γέ)=ὑμᾶς αὐτούς, τοὺς ἑαυτοὺς σας. (Τοῦτο γίνεται χάριν ἐμφάσεως, π.χ. *egomet*=ἔγωγε, *nosmet*, *meamet* κλπ. ὅπως ἐπίσης τὸ *se* διπλασιάζεται *sese* καὶ τὸ *tu* λαμβάνει τὸ *te tute*=σύ γε). *servāte*, προστ. ἐνεστ. τοῦ *servo*, *avi*, *atum*, ἔρε, 1=σφύζω, διατηρῶ. *secundus*, *a*, *um*, ἐπίθ. β' κλίσ.=εὐμενής, εὐνοϊκός· *res secundae*=εὐτυχεῖς ἡμέραι, εὐτυχία. *talia*, οὐδ. δεικτ. ἄντων. *talis*, *e*=τοιούτος. *vox*, *vocis*, θηλ. γ' κλίσ.=φωνή. *refert*, ἐνεστ. ὁριστ. τοῦ *refēro*, *tūli*, *lātum*, *ferre* 3=ἐπαναφέρω, ἐπανάγω· *voce refert*=ἀναφωνεῖ. *cura*, *ae*, θηλ. α' κλίσ.=φροντίς. *ingens*, *ntis*, ἐπίθ. μονοκατάληκτον=μέγας, ὑπερμεγέθης, πελώριος; *aeger*, *gra*, *grum*, ἐπίθ. β' κλίσ.=ἀσθενής, καταβεβλημένος, βαρύνθυμος (ἐδῶ μὲ σημασίαν ἐναντιωματικὴν=καίπερ βαρύνθυμος ὢν, καίπερ βαρύνθυμων). *spes*, *spei*, θηλ. ε' κλίσ.=ἐλπίς. *voltus* (*vultus*), *us*, ἄρσ. δ' κλίσ.=ὄψις, πρόσωπον, βλέμμα. *simūlat*, ἐνεστ. ὁριστ. τοῦ *simūlo*, *āvi*, *ātum*, *āre* 1=προσποιοῦμαι. *premit*, ἐνεστ. ὁριστ. τοῦ *premo*, *pressi*, *pressum*, ἔρε 3=πιέζω, κρύπτω. *altus*, *a*, *um*, ἐπίθ. β' κλίσ.=ὑψηλός, βαθύς. *cor*, *cordis*, οὐδ. γ' κλίσ.=καρδία. *dolor*, *ōris*, ἄρσ. γ' κλίσ.=λύπη. *illi*, ὄνομ. πληθ. τῆς δεικτ. ἄντων. *ille*, *illa*, *illud*=ἐκεῖνος, η, + *se*, προσωπ. ἄντων. γ' προσ. κειμένη αὐτοπαθῶς=ἑαυτοῦς. *praedae*, δοτ. τοῦ θηλ. α' κλίσ. *praeda*, *ae*=λεία. *accingunt*, ἐνεστ. ὁριστ. τοῦ *accingo*, *nxi*, *nectum*, ἔρε 3=ἀναζώννυμι· *me accingo*=ἐτοιμάζομαι. *dapibus*, δοτ.

πληθ. τοῦ θηλ. γ' κλίσι. daps, is=ἡ δαΐς, ἡ εὐωχία (μόνον πληθυντ.). futūrus, a, um, μετ. μέλλ. τοῦ sum=ὁ ἐσόμενος, ὁ μέλλων (ἐδῶ κεῖται ἐπιθετικῶς=μελλοντικός).

Ἀνικαταστάσεις ῥημάτων : sumus, κάθ.=sumus erāmus, erīmus, fuimus, fuēramus, fuerīmus, ὀριζ.=sumus, simus. passi, κάθ.=patientes, passuri, passi. dabit, κάθ.=dat, dabat, babit, dedit, dedērat, dedērit, ὀριζ.=dabit, daturus sit, dato. sonantis (ἀντὶ-es), κάθ.=sonantis, sonitūros καὶ sonaturos. accessitis (ἀντὶ accessistis), κάθ.=acceditis, accedebatis, accedēdis, accessistis (καὶ accestis), accesseratis, accesseritis, ὀριζ.=accessistis (καὶ accestis), accesseritis. experti (estis), κάθ.=experimini, experiebamini, experiemini, experti estis, experti eratis, experti eritis, ὀριζ.=expertī estis, experti sitis. revoke, ὀριζ.=revocatis, revocetis, revoke. mittit, ὀριζ.=mittitis, mittatis, mittite. iuvabit, κάθ.=iuvat, iuvabat, iuvabit, iuvit, iuvērat, iuvērit, ὀριζ.=iuvabit, iuturum (καὶ iuvaturum) sit. tendim, κάθ.=tendimus, tindebamus, den-demus, tetendimus, tetenderamus, tetenderīmus, ὀριζ.=tendimus, tendamus. ostendunt, κάθ.=ostendunt, ostendebant, ostendent, ostenderunt, ostendērant, ostendērint, ὀριζ.=ostendunt, ostendant. resurgere, κάθ.=resurgere, resurrectura esse, resurrexisse. durate, ὀριζ.=duratis, durescit, durate. servate, ὀριζ.=servatis, servetis, servate. refert, κάθ.=refert, referebat, referet, retulit, retulērat, retulērit, ὀριζ.=refert, referat: simulat, κάθ.=simulat, simulabat, simulabit, simulavit, simulavērat, simulavērit, ὀριζ.=simulat, simulet. premit, κάθ.=premit, premebat, premet, pressit, pressērat, pressērit, ὀριζ.=premit, premat. accingunt, κάθ.=accingunt, accingebant, accingent, accinxerunt, accinxērant, accinxērint, ὀριζ.=accingunt, accingant.

Συντακτικά : malorum=γεν. ἀντικειμ. τοῦ ignari, graviora=σύστ. ἀντικ., his—finem=ἀντικείμενον τοῦ dabit. vos... experti (estis)=ἐπεξήγησις τοῦ graviora. Scyllaeam rabiem—scopulos=ἀντικ. τοῦ accestis. Cyclopias saxa=ἀντικ. τοῦ experti estis). animos=ἀντικ. τοῦ revoke, timore=

ἀντικ. τοῦ mittite, m a e s t u m=ἐπιθετ. προσδ., m e m i n i s s e=ὑποκ. τοῦ ἀπροσ. iuvabit, h a e c (αἰτ. πληθ. οὐδ.)=ὑποκ. τοῦ memi-
nisce. p e r c a s u s - p e r d i s c r i m i n a r e r u m=ἐμπρόθ.
προσδ. τοῦ τόπον, v a r i o s - t o t=ἐπιθ. προσδ., s e d e s=ἀντικ.
τοῦ ostendunt, q u i e t a s=ἐπιθετ. προσδ., r e s u r g e r e (τελ.
ἀπαρ.)=ὑποκ. τῆς ἀπροσ. ἐκφράσεως fas (est), r e g n a (αἰτ. πληθ.)
=ὑποκ. τοῦ resurgere. s e c u n d i s r e b u s=δοτ. τοῦ σκοποῦ.
t a l i a=ἀντ. τοῦ refert, v o c e=ἄφαιρ. ὄργαν., c u r i s=ἄφαιρ.
τῆς αἰτίας εἰς τὸ aeger=κατηγ., i n g e n t i b u s=ἐπιθ. προσδ.,
v o l t u=ἄφαιρ. ὄργαν., s p e m=ἀντικ. τοῦ simūlat. c o r d e=
ἄφαιρ. τοπική, d o l o r e m=ἀντικ. τοῦ premit, a l t u m=ἐπιθ.
προσδ. s e=ἀντικ. τοῦ accingunt, p r a e d a e — d a p i b u s f u -
t u r i s=δοτικαὶ τοῦ σκοποῦ.

Αἰσθητικά: v o s e t... v o s e t... ἡ ἀσυνήθης ἐπανάληψις
τοῦ vos πρὸ τοῦ et. . et ἐξαιρεί τὴν γενναιότητα τῶν ἐταίρων τοῦ
Αἰνείου, ὡς πολλὰ παθόντων καὶ πολλὰ εἰδότην ἀντὶ τῆς ἐπανα-
λήψεως ἡδύνατο νὰ λεχθῇ: v o s e n i m i i d e m e s t i s, q u i e t... e t.
m a e s t u m t i m ὀ r e m, προσωποποιῖα ὁ timor (=φόβος) πα-
ρίσταται ὡς πρόσωπον ἔχον τὴν κατάστασιν, τὴν ὁποίαν οὗτος πα-
ράγει, δηλ. τὴν σκυθρωπότητα. p e r v a r i o s...: r e r u m, πα-
ρήχῃς τοῦ γ' διὰ τῆς ἐπαναλήψεως τοῦ per, καὶ μάλιστα ἀσυνδέ-
τως, ὑποδηλοῦνται αἱ συνεχεῖς καὶ διαδεχόμεναι ἀλλήλας ἀτυχίαι,
καὶ ἄλλαι ἀντιξοότητες. r e g n a, ποιητικὴ χρῆσις πληθυντικοῦ πρὸς
δήλωσιν ἑνὸς μεγάλου βασιλείου. a e g e r, μεταφορὰ (ἡ λέξις κυριο-
λεκτεῖται ἐπὶ ἀσθενῶν). s p e m v o l t u... d o l ὀ r e m, τὸ ἀσύν-
δετον τῶν προτάσεων καὶ ἐντῷ στίχῳ θέσις τῶν λέξεων s i m ũ l a t
— p r e m i t s p e m — b o l ὀ r e m χρησιμεύουν πρὸς ζωηρὴν
ἐξαρσιν τῆς ἀντιθέσεως μεταξὺ τῆς φυσιογνωμίας τοῦ Αἰνείου καὶ
τῆς ἀληθοῦς ψυχικῆς καταστάσεώς του. a c c i n g u n t s e, ἐν-
αργέστερον τοῦ se parant ad praedam capiendam.

Πραγματικά: ο socii κλπ., ἐλευθέρᾳ μίμησις τῶν στίχων
208—212 τοῦ Μ τῆς Ὀδυσσεΐας τοῦ Ὀμήρου:

ᾠ φίλοι, οὐ γὰρ πού τι κακῶν ἀδαήμενες εἵμεν
οὐ μὲν δὴ τόδε μεῖζον ἔπι κακὸν ἢ ὅτε Κύκλωψ

εἴλει ἐνὶ σπῆι γλαφυρῷ κρατερῇφι βίηφιν·
ἀλλὰ καὶ ἔνθεν ἐμῇ ἀρετῇ, βουλῇ τε νόῳ τε
ἐκφύγομεν, καὶ πον τῶνδε μνήσεσθαι δίοω.

= Ἀδέρφια, ἐμεῖς ἀμάθητοι δὲν εἴμαστε ἀπὸ πάθια·
πάθημα αὐτὸ χειρότερο δὲν εἶναι δὰ ἀπ' ἐκεῖνα
ποῦ ἡ δύναμη τοῦ Κύκλωπα μᾶς ἔδωκε στὸ σπήλιο·
ὁμως καὶ τότε ἡ γνώση μου κι ὁ νοῦς κι ἡ ἀντρείουσύννη
μᾶς γλύτωσαν, καὶ πάντα αὐτὰ θὰ τὰ θυμᾶστε ἐλπίζω,

(Μετάφρ. Ἀργύρη Ἑφταλιώτη)

Πρὸς τὸν ἐπιγραμματικὸν στίχον 203 πρβλ. καὶ τὸ παρ' Εὐριπίδῃ: «ἀ λῆλ' ἡ δὲ τοι σὼ θέντα πό νων με μ ν ῆ σ θ α ι». neque enim... ignari, αἰτιολογεῖται ἡ ὑπόμνήσις τῶν προτέρων κακῶν. graviora, ἦσαν πολὺ σοβαρότερα τὰ δεινά, τὰ ὅποια ὑπέστησαν, συγκρινόμενα πρὸς τὰ ἐκ τῆς τρικυμίας. his, ἐννοεῖ τὰ ἐκ τῆς ἐπελθούσης τρικυμίας δεινὰ (: ἀπώλειαν πλοίου καὶ ἀνδρῶν, καταστροφὴν πλοίων, προσόρμησιν τῶν διασωθέντων ἀνδρῶν εἰς ἀγνώστους ἀκτὰς), τὰ ὅποια ὁ Αἰνείας θεωρεῖ ἐλαφρότερα. Scyllaeam rabiem, ἡ Σκύλλα ἦτο θαλάσσιον τέρας μὲ ἑξ κεφαλὰς καὶ δώδεκα πόδας, κατοικοῦσα ἐντὸς σκοτεινοῦ σπηλαίου καίμένου παρὰ τὴν εἴσοδον τοῦ πορθμοῦ τῆς Μεσσηνίας καὶ κατατρώγουσα τοὺς πλέοντας ἐξεῖθεν. penitis sonantis scopulos, ἐννοεῖ τὴν Χάρυβδιν, ἡ ὅποια ἦτο προσώποποίησις θαλασσίου στροβίλου ἀπέναντι τῆς Σκύλλης, καταπίνοντος τὸ ὕδωρ καὶ μεθ' ὁρμῆς ἐξάγοντος αὐτό· ὑπὸ τῶν μυθογράφων ἐλογίζετο ὡς τέρας ὑπὸ μορφήν ἐν μέρει γυναικός, ἐθεωρεῖτο δὲ θυγάτηρ τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Γῆς. Διὰ τοῦ μύθου ὑποδηλοῦται ὁ μέγας κίνδυνος τῶν ναυτιλλομένων. sonantis, οἱ σκόπελοι ἀντήχουν ἐκ τῶν ἐπ' αὐτῶν ρηγνυομένων κυμάτων. Scyllaeam rabiem — saxa, τὰς περιπετείας τὰς ὑποδηλουμένας εἰς τοὺς στίχους αὐτοὺς (200—201) λεπτομερῶς διηγεῖται ὁ Αἰνείας εἰς τὸ Γ' βιβλίον. Cyclopsa saxa, βραχώδης ἀκτὴ, τῆς ὁποίας τὰς ὄχθας καὶ τὰ ἄντρα, γειτνιάζοντα μὲ τὴν Αἴτνην, κατ' ὅσον οἱ Κύκλωπες, λαὸς γιγαντώδους ἀναστήματος καὶ δυνάμεως. anīmos, ὁ πληθυντικὸς, διότι πρόκειται περὶ πολ-

λῶν. *Latium*, ἀρχαία χώρα τῆς κεντρικῆς Ἰταλίας, μεταξύ τοῦ ποταμοῦ Τιβέρεως, τῶν Ἀπεννίνων καὶ τῶν Ἀλβανῶν ὀρέων καὶ τῆς θαλάσσης. *premit dolorem*, ὁ Αἰνείας, διὰ τὴν ἐμψυχώσιν τοὺς συντρόφους του, ὑποκρύπτει τὸν ἐνδόμυχον φόβον καὶ τὴν ἀπελπισίαν του. *praedae*, ἐννοοῦνται αἱ ἐπὶ τὰ ἔλαφοι αἱ φονευθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Αἰνείου καὶ μοιρασθεῖσαι εἰς τοὺς ἑταίρους (βλ. περίληψιν στίχων 124—197).

Χαρακτηρισμός: *dabit deus his quoque finem*, εἰς τὴν φράσιν αὐτὴν ὁ Αἰνείας παρουσιάζεται εὐσεβέστατος, ἔξαρτῶν τὰ πάντα ἐκ τῆς βουλήσεως τῶν θεῶν.

Νόημα: Ὁ Αἰνείας ἐνθαρρύνων τοὺς συντρόφους του ὑπομνήσκει εἰς αὐτοὺς ὅτι πολλὰ δεινὰ ὑπέφεραν πρότερον καὶ χειρότερα ἀκόμη ἀπὸ αὐτὰ ποὺ ὑποφέρουν τώρα ὅπως ὅμως ὑπερενίκησαν ὅλα ἐκεῖνα, ἔτσι θὰ ὑπερνικήσουν καὶ τὰ παρόντα μὲ τὴν βοήθειαν τῶν θεῶν. Συνιστᾷ εἰς αὐτοὺς νὰ ἔχουν θάρρος καὶ λέγει ὅτι εἰς στιγμὰς εὐτυχεῖς εἶναι εὐχάριστος ἡ ἀνάμνησις τῶν δεινῶν τοῦ παρελθόντος. Πλησιάζουν ἤδη εἰς τὸ Λάτιον, τὸ τέρμα τῶν περιπετειῶν των, ὅπου κατὰ τὸ πεπρωμένον θὰ ιδρῦσουν νέον κράτος καὶ θὰ εὗρουν ἀνάπαυσιν. Ἄς διασώσουν λοιπὸν τοὺς ἑαυτοὺς των διὰ τὰς εὐτυχεῖς αὐτὰς ἡμέρας. Ταῦτα λέγει ὁ Αἰνείας, ἐνῶ ὁ ἴδιος διατηρεῖ ἐνδομύχως φόβον καὶ ἀπελπισίαν. Κατόπιν οἱ ἑταῖροι ἐτοιμάζονται πρὸς εὐωχίαν.

Περίληψις: Ὁ Αἰνείας ὁμιλῶν πρὸς τοὺς ἑταίρους ὑπομνήσκει τὰ πρότερον δεινὰ, ἐμψυχώνει αὐτοὺς καὶ προφητεύει ὅτι πλησιάζουν εὐτυχεῖς ἡμέραι. Οἱ ἑταῖροι ἐτοιμάζονται πρὸς εὐωχίαν.

Ἐπιγραφή: Παρηγορητικὸς λόγος τοῦ Αἰνείου πρὸς τοὺς ἑταίρους.

Περίληψις τῶν παραλειπομένων στίχων 211-253. Οἱ σύντροφοι τοῦ Αἰνείου, ἀφοῦ ἐγευμάτισαν, περίλυποι θρηνοῦν τοὺς ἀπολεσθέντας συντρόφους των. Καὶ ἤδη ἔπαινον θρηνοῦντες, ὅτε ὁ τὰ πάντα ἐπισκοπῶν Ζεὺς ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ προσήλωσε τοὺς ὀφθαλ-

μούς του εἰς τὸ βασίλειον τῆς Λιβύης. Πρὸς τοῦτον διαλογιζόμενον περὶ τῆς τύχης τῶν ἐθνῶν ἔρχεται ἡ κόρη του Ἀφροδίτη, ἡ ὁποία μετ' ὀφθαλμούς πλήρεις δακρύων παραπονεῖται διὰ τοὺς δεινοπαθοῦντας Τρῶας καὶ διαπορεῖ λέγουσα : « διατί, ἐνῶ ὑπεσχέθης μελλούσας εὐτυχίας διὰ τοὺς Τρῶας, τώρα δὲν τηρεῖς τὰς ὑποσχέσεις σου; Διατί μεταβάλλεις τὰς γνώμας σου; Τί ἔπραξαν οἱ Τρῶες ὥστε οὗτοι πλανώμενοι ἀκόμῃ μακρὰν τῶν ἀκτῶν τῆς Ἰταλίας νὰ ἀγωνίζονται πρὸς μυρίους καὶ χαλεποὺς κινδύνους; »

4. Ὑπόσχεσις τοῦ Διὸς εἰς τὴν Ἀφροδίτην παραπονουμένην πρὸς αὐτὸν ὑπὲρ τῶν δεινοπαθούντων Τρῶων. (Στίχ. 254 - 296).

Στίχ. 254—260

Olli
sator hominum
atque deorum
subridens vultu, quo
serenat caelum
tempestatesque,
libavit
oscula natae,
dehinc talia fatur :
« Parce metu, Cythera :
manent tibi
immota fata
tuorum ;
cernes urbem,
et promissa moenia Lavini
sublimemque feres
ad sidera caeli
magnanimum Aenean ;
neque me vertit sententia.

Πρὸς ἐκείνην
ὁ πατὴρ τῶν ἀνθρώπων
καὶ τῶν θεῶν
μειδιῶν διὰ τοῦ προσώπου, δι' οὗ
καθιστᾷ αἴθριον τὸν οὐρανὸν
καὶ τὰς θυέλλας (καταστέλλει),
ἐπέψαυσε (: ἐφίλησε)
τὸ μικρὸν στόμα τῆς κόρης (του),
ἔπειτα τοιαῦτα λέγει :
« Μὴ φοβοῦ, Κυθήρεια :
παραμένουν πρὸς χάριν σου
ἀμετάβλητα τὰ πεπωμένα
τῶν ἰδικῶν σου·
θὰ ἴδῃς τὴν πόλιν
καὶ τὰ ὑπεσχημένα τεῖχη τοῦ Λαβινίου
καὶ μετέωρον θὰ φέρῃς
μέχοι τῶν ἀστρῶν τοῦ οὐρανοῦ
τὸν μεγαλόψυχον Αἰνεῖαν·
καὶ δὲν με μετέβαλεν ἡ γνώμη.

Γραμματικὰ—ἐρμηνευτικά : olli, ἀρχαιότερος τύπος τῆς δοτ. ἐν. ἀντί : illi (ἐξ ὀνομαστ. ollus, a, um=ille, illa, illud,

δεικτ. ἄντων.—ἐκείνος, n, o). *subrīdens*, ntis, μετοχ. ἐνεστ. τοῦ *subrideo*, *subrīsi*, *subrīsum*, ēre 2=ὑπομειδιῶ, μειδιῶ. *sator*, ōris, ἄρσ. γ' κλίσ.=σπορεύς, γεννήτωρ, πατήρ. *hominum*, γεν. πληθ. τοῦ *homo*, īnis, ἄρσ. γ' κλίσ.=ἄνθρωπος. *vultus* (ἡ *vultus*), ūs, ἄρσ. δ' κλίσ.=πρόσωπον. *quo*, ἀφαιρ. τῆς ἀναφορ. ἄντων. *qui*, *quae*, *quod*=ὁ ὁποῖος. *caelum*, i, οὐδ. β' κλίσ.=οὐρανός. *tempestas*, ātis, θηλ. γ' κλίσ.=θύελλα, καταιγίς. *serēnata*, ὄριστ. ἐνεστ. τοῦ *serēno*, āvi, ātum, āre 1=αἰθριάζω, καθιστῶ αἶθριον· τὸ *serēnat* ἁρμόζει εἰς τὸ *caelum*, εἰς δὲ τὸ *tempestates* θὰ ἐννοηθῇ τὸ *compōnit*=καταπαύει. *osculum*, i, οὐδ. β' κλίσ. (ὑποχωριστικὸν τοῦ *os*, *oris*=στόμα)=στομάτιον, μικρὸν στόμα· ὁ πληθ. ἐδῶ ἄντὶ τοῦ ἐνικοῦ *libāvit*, παρακ. ὄριστ. τοῦ *libo*, āvi, ātum, āre 1=σπένδω, ἐπιψάω. *nata*, ae, θηλ. α' κλίσ.=θυγάτηρ. *dehinc*, ἐπίρρ.=ἔπειτα. *talīa*, αἰτ. πληθ. οὐδ. τῆς δεικτ. ἄντων. *talī*, e=τοιούτος. *fatur*, ὄριστ. ἐνεστ. τοῦ ἀποθετ. ρήμ. *for*, *fatus sum*, *fari* 1=λέγω (πρβλ. δωρ. φα-μί). *parce*, προστ. ἐνεστ. τοῦ *parco*, *pererci*, (*temperātum*), *parcere* (+δοτ.) 3=φείδομαι, ἀπέχομαί· τινος. *metu*, ἐνικὴ δοτ. (ἄντὶ *metui*· παρὰ τῷ Βεργιλίῳ ἡ ἐνικὴ δοτ. τῶν ὀνομάτων τῆς δ' κλίσ. λήγει πάντοτε εἰς u) τοῦ *metus*, ūs, ἄρσ. δ' κλίσ.=φόβος· *pareo metu*=φείδομαι τοῦ φοβεῖσθαι, δὲν φοβοῦμαι. *parce metu*=μὴ φοβοῦ, ἔσο ἥσυχος. *Cytherea*, ae, θηλ. α' κλίσ.=Κυθέρεια (ἐπὶ θεὸν τῆς Ἀφροδίτης). *manent*, ὄριστ. ἐνεστ. τοῦ *maneo*, *mansi*, (*mansum*), ēre 2=μένω. *immōtus*, a, um, ἐπίθ. β' κλίσ.=ἀμετάβλητος. *tutorum*, γεν. πληθ. τοῦ *tuus*, a, um, κτητ. ἄντων. β' προσωπ. (ἐπὶ ἐνὸς κτήτορος)=σός, ἰδικός σου. *fatum*, i, οὐδ. β' κλίσ.=μοῖρα, εἰμαρμένη, πεπωμένον. *tibi*, δοτ. ἐνικοῦ τῆς προσωπ. ἄντων. τοῦ β' προσ. *tu*=σύ. *cernes*, ὄριστ. μέλλ. τοῦ *cerno*, *crevi*, (*cretum*), ēre 3=βλέπω. *promissa*, μετ. παθ. παρακ. (*promissus*, a, um) τοῦ *promitto*, *misī*, *missum*, ēre 3=ὑπισχνούμαι. *Lavinī*, γεν. ἐν. (=Lavinii. *Lavinium*, ii, οὐδ. β' κλίσ.=τὸ Λαβίνιον. *moenia*, ium, οὐδ. γ' κλίσ. (εἰς τὸν πληθ. μόνον)=τεῖχος, τεῖχη. *sublimis*, e, ἐπίθ. γ' κλίσ.=μετάρσιος, μετέωρος. *feres* ὄριστ. μέλλ. τοῦ *fero*, *tuli*, *latum*, *ferre* 3=φέρω· *sīdus*, ēris, οὐδ. γ' κλίσ.=ἄστρον. *magnanīmus*, a, um, ἐπίθ. β' κλίσ.=μεγάθυμος, μεγαλόψυχος. *Aenēan* (καὶ *Aenēam*),

αἰτ. ἐν. τοῦ Aenēas, ae, ἄρσ. α' κλίσις.=Αἰνεΐας. neque=et non. *vertit*, ὀριστ. ἐνεστ. τοῦ *verto*, *verti*, *versum*, ἔρε 3=στρέφω, τρέπω, μετατρέπω, μεταβάλλω. *me*, αἰτ. ἐν. τῆς προσωπ. ἄντων. τοῦ α' προσ. ego. *sententia*, ae. θηλ. α' κλίσις.=γνώμη.

Ἀντικαταστάσεις ρημάτων: *subridens*, κάθ.=*subridens*, *subrisurus*. *serēnat*, κάθ.=*serēnat*, *serenabat*, *serenabit*, *serenavit*, *serenavērat*, *serenavērit*, ὀριζ.=*serēnat*, *serēnet*: *libavit*, κάθ.=*libat*, *libabat*, *libabit*, *libavit*, *libavērat*, *libavērit*, ὀριζ.=*libavit*, *libavētit*. *fatur*, κάθ.=*fatur*, *fabatur*, *fabitur*, *fatus est*, *fatus erat*, *fatus erit*, ὀριζ. *fatur*, *fetur*, *parce*, ὀριζ.=*parcis*, *parcas*, *parce*. *manent*, κάθ.=*manent*, *manebant*, *manebunt*, *manserunt*, *manserant*, *manēsrint*, ὀριζ.=*manent*. *maneant*. *cernes*, κάθ.=*cernis*, *cernebas*, *cernes*, *crevisti*, *crevēras*, *crevēris*, ὀριζ.=*cernes*, *cretūrus sis*. *feres*, κάθ.=*fers*, *ferebas*, *feres*, *tulisti*, *tulēras*, *tulēris*, ὀριζ.=*feres*, *latūrus sis*. *vertit*, κάθ.=*vertit*, *vertebat*, *vertet*, *vertit*, *vertērat*, *verterit*, ὀριζ.=*vertit*, *vertērit*.

Συντακτικά: *olli* (δοτ.)—*taliam*=ἀντικείμενα τοῦ *fatur*, *homīnum deorum*=γενικαὶ ἀντικειμ. τοῦ *sator*. *subridens*=τροπ. μετ., *vultu*=ἄφαιρ. ὄργαν., *quo* (ἄφαιρ. ὄργαν.) *serēnat*=ἀναφορ. πρότ., *caelum*—*tempestates*=ἀντικ. τοῦ *serēnat*. *oscula*=ἀντικ. τοῦ *libavit*. *metu*=ἀντικ. τοῦ *parce*. *fata*=ὑποκ. τοῦ *manent*, *immota*=κατηγορ. τοῦ *fata*, *tibi*=δοτ. χαριστική. *urbem*—*moenia*=ἀντικείμενα. τοῦ *cernes*, *promissa*=ἐπιθετ. μετ., *sublime*=κατηγορ. τοῦ *Aenēam*=ἀντικ. τοῦ *feres*, *magnanimum*=ἐπιθετ. προσδιορ., *me*=ἀντικ. τοῦ *vertit*.

Διδοθητικά: *sator*, μεταφορὰ (διότι ἡ λέξις κυριολεκτεῖται ἐπὶ τῶν σπορέων τῶν ἀγρῶν). *sator homīnum atque deorum*, ἀντονομασία (ἀντί: *Juppiter* = *Ζεύς*). *subridens... serēnat*, οἱ δύο οὗτοι στίχοι δίδουν εἰκόνα τοῦ *Μετῆχου Διδος* (*Io-vis serenatōris*). *caelum tempestatesque serēnat*, ζεῦγμα (σχῆμα λόγου, κατὰ τὸ ὁποῖον δύο ἀντικείμενα (ἢ προσδιορισμοὶ) ἀναφέρονται εἰς ἓν ῥῆμα, τὸ ὁποῖον ἀρμόζει μόνον εἰς τὸ ἓν, εἰς δὲ τὸ

ἄλλο πρέπει νὰ νοηθῇ ἄλλο ρῆμα σύμφωνον πρὸς τὴν ἔννοιαν αὐτοῦ ἢ τὸ αὐτό, ἀλλὰ μὲ ἄλλην σημασίαν· ἔδω εἰς τὸ tempestates θὰ ἐννοηθῇ τὸ ρῆμα componit=καταπαύει· πρβλ. «*ἡμέτεροι βασιλῆες ἔδουσι πίονα μῆλα οἶνον τε μελιθδέα* (ἐνν. πίνουσι)». «*εὔ γε νῆ τὴν Ἥραν λέγεις, καὶ πολλὴν ἀφθονίαν τῶν ὠφελούντων* (ἐνν. ἀποφαίνεις ἢ εὐρίσκεις)». «*νὰ τὸν ποτίσω κρύο νερὸ καὶ δροσερὸ χορτάρι* (ἐνν. νὰ τὸν ταῖσω δροσερὸ χορτάρι). «*γὰ ζώσου τ' ἀλαφρὸ σπαθὶ καὶ τὸ βαρὺ τρυφέμι* (ἐνν. πάρε)» de hinc, λόγῳ συνιζήσεως θὰ τονισθῇ μονοσυλλάβως ἡ λέξις· urbem—moenia, σχῆμα ἔν διὰ δυοῖν (ἀντί· promissa moenia urbis Lavini.

Πραγματικά: olli, δηλ. τῇ Ἀφροδίτῃ. subridens, τὸ subridere ἁρμόζει εἰς τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν σοβαρότητα τοῦ πατρὸς τῶν θεῶν· ὁ Ζεὺς μειδιῶν ἄλλοτε μὲν φαιδρύνει τὴν Ἀφροδίτην, ἄλλοτε δὲ μαρτυρεῖ τὴν πρὸς αὐτὴν στοργὴν καὶ φιλίαν· πρβλ. τὸ τοῦ Ὀμήρου (Ἰλ. Θ, 38): «*τὴν δ' ἐπιμειδίσας προσέφη νεφεληγερέτας Ζεὺς*». hominum sator atque deorum, δηλ. ὁ Ζεὺς, ὁ παρ' Ὀμήρῳ καλούμενος «*πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε*». natae, ἡ Ἀφροδίτῃ κατὰ τὸν Ὀμηρον ἦτο κόρη τοῦ Διὸς καὶ τῆς Διώνυς· κατὰ τὸν μῦθον ἀνεδύθη ἐκ τοῦ ἀφροῦ τῶν κυμάτων. Cytherea, ὁμηρ. Κυθήρεια· ἐπίθετον τῆς Ἀφροδίτης ἀπὸ τὴν νῆσον τῶν Κυθήρων, ὅπου ἐλατρεῖτο κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους καὶ πλησίον τῆς ὁποίας κατὰ μεταγενεστέραν παράδοσιν ἀνεδύθη ἀπὸ τὰ κύματα· οἱ θεοὶ πολλάκις ὀνομάζονται ἀπὸ τῶν σπονδαιοτέρων τόπων τῆς λατρείας τῶν (ὅπως σήμερον ἡ Παναγία καὶ οἱ Ἅγιοι). immota, ἐννοεῖ τὴν ἀμετάτρεπτον περὶ τοῦ Αἰνείου βουλήν τῶν θεῶν. tuum, δηλ. τοῦ Αἰνείου καὶ ἐν γένει ὅλων τῶν Τρώων, ὡς προστατευομένων τῆς Ἀφροδίτης. Lavini, ἡ πόλις Λαβίνιον ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Αἰνείου καὶ ἔδωκεν εἰς αὐτὴν τὸ ὄνομα τῆς δευτέρας συζύγου του Λαβινίας. Subbimem feres ad sidera caeli, ὑπόμνησις εἰς τὴν ὑπόσχεσιν ποῦ εἶχε δώσει ὁ Ζεὺς εἰς τὴν Ἀφροδίτην (ὅτε παρεπονείτο εἰς αὐτὸν) ὅτι θὰ παραχωρήσῃ εἰς τοὺς Τρῶας τὴν ἀκρόπολιν τοῦ οὐρανοῦ. Κατὰ τὴν ρωμαϊκὴν δὲ παράδοσιν τῶν αὐτοκρατορικῶν χρόνων κατετάχθη καὶ ὁ Αἰνείας εἰς τοὺς θεοὺς. magna nimis, πρβλ. τὰ ὁμηρικά: *μεγάθυμος, μεγαλήτωρ*.

Νόημα : Ὁ Ζεὺς ἀπαντῶν εἰς τὰ παράπονα τῆς κόρης του Ἀφροδίτης, ἀφοῦ ἐφίλησε αὐτὴν μειδιῶν, τὴν καθησυχάζει λέγων ὅτι χάριν αὐτῆς παραμένουν ἀμετάβλητοι αἱ μοῖραι τῶν προστατευομένων της Τρώων καὶ ὅτι δὲν ἥλλαξε τὴν ἀρχικὴν του γνώμην· θὰ κτισθῇ τὸ Λαβίνιον, ὅπως ὑπεσχέθη εἰς αὐτήν, καὶ ὁ Αἰνείας θὰ καταταχθῇ εἰς τοὺς θεούς.

Περίληψις : Ὁ Ζεὺς καθησυχάζει τὴν Ἀφροδίτην λέγων ὅτι ἡ γνώμη του δὲν μετεβλήθη, ὅτι θὰ κτισθῇ τὸ Λαβίνιον καὶ ὁ Αἰνείας θὰ καταταχθῇ εἰς τοὺς θεούς.

Ἐπιγραφή : Ὑπόσχεις τοῦ Διὸς εἰς τὴν Ἀφροδίτην καὶ γενικὴ προφητεία αὐτοῦ περὶ τοῦ Αἰνείου.

Στίχ. 261 — 271

»Hic tibi —
 fabor enim,
 quando haec cura
 te remordet,
 et longius volvens
 arcāna fatōrum
 movēbo —
 ingens bellum geret
 Italiā
 populosque ferōcis
 contundet
 moresque
 viris ponet
 et moenia (condet),
 dum tertia aestas
 vidērit regnantem
 Latio
 ternaue hiberna
 transirint
 subactis Rutūlis.

»Οὗτος πρὸς χαρὰν σου —
 διότι θὰ εἶπω,
 ἐπειδὴ αὐτὴ ἡ φροντίς
 σὲ λυπεῖ πάλιν,
 καὶ μακρότερον ἀνελίττων
 τὰ ἀπόρρητα τῶν μοιρῶν
 θὰ ἀποκαλύψω —
 μέγαν πόλεμον θὰ διεξαγάγῃ
 εἰς τὴν Ἰταλίαν
 καὶ λαοὺς πολεμικοὺς
 θὰ καταβάλῃ (: συντρίψῃ)
 καὶ τάξιν καὶ εὐνομίαν (=νόμους)
 εἰς τοὺς ἄνδρας θὰ εἰσαγάγῃ
 καὶ τείχη· (θὰ κτίσῃ),
 ἕως ὅτου τὸ τρίτον θέρος
 θὰ ἔχῃ ἴδει (αὐτὸν) βασιλεύοντα
 εἰς τὸ Λάτιον
 καὶ τρεῖς χειμῶνες
 θὰ ἔχουν παρέλθῃ
 ἂφ' ὅτου ὑποταχθοῦν οἱ Ροτούλοι.

At puer Ascanius,
cui nunc additur
cognōmen julo—
Ilus erat (cognōmen),
dum res Ilia
stetit regno—

triginta magnos orbis
volvendis mensibus
explēbit imperio
regnumque transfēret
ab sede Lavīni
et multa vī muniet
Albam Longam.

Ἄλλ' ὁ παῖς Ἀσκάνιος,
εἰς τὸν ὁποῖον τώρα προστίθεται
τὸ ἐπώνυμον τοῦ Ἰούλου—
Ἴλος ἐπωνομάζετο,
ἐφ' ὅσον τὸ κράτος τοῦ Ἰλίου
ἵστατο εἰς τὸ ὕψος τῆς δυνάμεώς του
(:ἤκμαζε)—
τριάκοντα μεγάλα ἔτη
περιστρεφόμενων τῶν μηνῶν
θὰ συμπληρώσῃ ἐν τῇ ἔξουσίᾳ
καὶ τὴν βασιλείαν θὰ μεταφέρῃ
ἀπὸ τῆς ἔδρας τοῦ Λαβινίου
καὶ ἰσχυρῶς θὰ ὀχυρώσῃ
τὴν Ἄλβαν Λόγγαν.

Γραμματικὰ -ἐρμηνευτικά: h i c, δεικτ. ἄντων. = οὗτος. t i b i, ἡ δοτ. ἀνήκει εἰς τὸ geret. f a b o r, ὄριστ. μέλλ. τοῦ ἀποθετ. ρήμ. for, fatus sum, fari 1 = λέγω. q u a n d o, σύνδ. αἰτιολ. (μὲ ὄριστ.) = q u o n i a m = ἐπειδὴ, ἀφοῦ. c u r a, αε, θηλ. α' κλίσ. = φροντίς, μέριμνα. r e m o r d e t, ὄριστ. ἐνεστ. τοῦ r e m o r d e o, m o r d i, m o r s u m, ἔρε 2 = πάλιν δάκνω, λυπῶ. l o n g i u s, συγκριτ. ἐπίρρ. = πορρωτέρω, μακρότερον· νὰ συναφθῇ μὲ τὸ v o l v e n s. (Τὸ θετικὸν ἐπίρρ. longe, τὸ ὑπερθ. longissime). v o l v e n s n t i s, μετ. ἐνεστ. τοῦ v o l v o, v o l v i, v o l ū t u m, ἔρε 3 = κυλινδῶ, ἀνελίττω (βιβλίον). a r c ā n u m, i, οὐδ. β' κλίσ. = ἀπόρρητον, μυστικόν. m o v ē b o, ὄριστ. μέλλ. τοῦ m o v e o, m o v i, m o t u m, ἔρε 2 = κινῶ ἀποκαλύπτω. i n g e n s, n t i s, μονοκατάληκτον ἐπίθ. γ' κλίσ. = μέγας. g e r e t, ὄριστ. μέλλ. τοῦ g e r o, g e s s i, g e s t u m, ἔρε 3 = φέρω· b e l l u m g e r o = ποιοῦμαι (διεξάγω) πόλεμον. I t a l i ā, ἀφαιρ., f e r ō c i s (—es), αἰτ. πληθ. τοῦ f e r o x, ō r i s, μονοκατάληκτον ἐπίθ. γ' κλίσ. = θαρραλέος, πολεμικός, c o n t u n d e t, ὄριστ. μέλλ. τοῦ c o n t u n d o, c o n t ū d i, c o n t ū s u m, ἔρε 3 = συντρίβω, καταβάλλω. m o s m o r i s, ἄρσ. γ' κλίσ. = ἔθος, νόμος. p o n e t, ὄριστ. μέλλ. τοῦ p o n o, p o s ū i, p o s ū t u m, ἔρε 3 = θέτω· τὸ ρ. ἀρμόζει εἰς τὸ m o r e s μόνον, εἰς δὲ τὸ m o e n i a θὰ ἐννοηθῇ ἄλλο ρ. σύμφωνον πρὸς τὴν ἐννοίαν αὐτοῦ (c o n d e t = θὰ κτίσῃ). t e r t i u s,

a, um, ἀριθμητ. τακτικὸν = τρίτος. a e s t a s, ātis, θηλ. γ' κλίσι. = θέρος· ἐδῶ = ἔτος· t e r t i a a e s t a s = τὸ τρίτον ἔτος. d u m, σύνδ. χρον. (ἐδῶ μὲ ὀριστ. τετελεσμένου μέλλ.) = d o n e c = ἕως, ἕως οὗτου. L a t i o, ἀφαιρ. τοῦ Latium, ii, οὐδ. β' κλίσι. = τὸ Λάτιον. r e g n a n t e m, μετ. ἐνεστ. (regnans, ntis) τοῦ regno, ἀνι, ātum, āre 1 = βασιλεύω. vidērit, ὀριστ. τετελεσμ. μέλλ. τοῦ video, vidi, visum, ēre 2 = βλέπω. t e r n a, διανεμητικὸν ἀριθμ. οὐδ. γένους t e r n i, ae, a = ἀνὰ τρεῖς· ἐδῶ τὸ terna ἀντὶ τοῦ ἀπολύτου ἀριθμ. = tria. h i b e r n u s, a, um, ἐπίθ. β' κλίσι. = χειμερινός· h i b e r n a (tempōra) = hiēmes = χειμῶνες· t e r n a h i b e r n a (tempōra) = τρεῖς χειμῶνες, τρία ἔτη. t r a n s i e r i n t, ὀριστ. τετελεσμ. μέλλ. τοῦ transeo, transīi, trausitum, īre 4 = παρέρχομαι. R u t ũ l i, ōrum, ἀρσ. β' κλίσι. = οἱ Ροτούλοι. s u b a c t i s, μετοχὴ παθητ. παρακ. (subactus, a, um) τοῦ subīgo, subēgi, subactum, ēre 3 = ὑποτάσσω. a t, ἀντιθ. σύνδ. = ἀλλά, c u i, ἐνικὴ δοτ. τῆς ἀναφορ. ἀντων. q u i, quae, quod = ὁ ὁποῖος, a, ον. c o g n ō m e n, inis, οὐδ. γ' κλίσι. = ἐπωνυμία, προσωνυμία. J ũ l u s, i, ἀρσ. β' κλίσι. = Ἰούλος. a d d i t u r, ὀριστ. παθητ. ἐνεστ. τοῦ addo, addīdi, additum, ēre 3 = προσθέτω. I l u s, i, ἀρσ. β' κλίσι. = Ἴλος. e r a t, δηλ. cognōmen d u m, χρον. συνδ. (ἐδῶ μὲ παρακ. ἰσοδυναμοῦντα μὲ ὀριστ. παρατ.) = ἐφόσον, καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν, κατὰ τὴν ὁποίαν. I l i u s, a, um, ἐπίθ. β' κλίσι. = Ἰλιακός, Τρωικός· r e s I l i a = τὰ τοῦ Ἰλίου· τὸ κράτος τῆς Τροίας. s t e t i t (δηλ. incolūmis· incolūmis, e, ἐπίθ. γ' κλίσι. = ἀβλαβής). s t e t i t, ὀριστ. παρακ. τοῦ sto, steti, statum, stāre 1 = ἵσταμαι· ἐδῶ ὁ παρακ. μὲ σημ. παρατ. = s t a b a t = ἵστατο. r e g n o, (ἀφαιρ.). κατ' ἔννοιαν = ἐπὶ τοῦ ὕψους τῆς δυνάμεως του. t r i g i n t a, ἀριθμ. ἀπόλυτον = τριάκοντα. v o l v e n t i s, γερονδίνον (volvendus, a, um) τοῦ volvo, volvi, volūtum, ēre 3 = κυλινδῶ, περιστρέφω. m e n s i s, is, ἀρσ. γ' κλίσι. = μῆν. o r b i s, (-es), αἰτ. πληθ. τοῦ orbis, is, ἀρσ. γ' κλίσι. = κύκλος, ἐνιαυτός, ἔτος. i m p e r i o, ἀφαιρ. τοῦ imperium, ii, οὐδ. β' = ἀρχή, ἐξουσία. e x p l ē b i t, ὀριστ. μέλλ. τοῦ explēo, plēvi, plētum, ēre 2 = συμπληρῶ. r e g n u m, i, οὐδ. β' κλίσι. = βασιλεία, ἀρχή. s e d e s, is, ἀρσ. γ' κλίσι. = ἔδρα. L a v i n i (ἐνικὴ γεν.) = Lavinii. t r a n s f ē r e t, ὀριστ. μέλλ. τοῦ transfēro, transtŭli, translātum, trans-

fere 3 = μεταφέρω. *Alba Longa* = Ἄλβα Λόγγα. *vīs* (αἰτ. vim, ἄφαιρ. *vī*, πληθ. *vires*, *virium*, *viribus*), θηλ. γ' κλίσις = δύναμις: ἐδῶ *multā vī* = ἐρρωμένως, ἰσχυρῶς: *muniēt*, ὀρισι. μέλλ. τοῦ *munio*, ἰνι καὶ ἱι, ἱtum, ἱre 4 = ὀχυρῶ.

Ἀντικαταστάσεις ρημάτων: *fabor*, χάθ. = *for*, *fabar*, *fabor*, *fatus sum*, *fatus eram*, *fatus ero*, ὀριζ. = *labor*, *faturus sim*. *remordet*, χάθ. = *remordet*, *remordebat*, *remordebit*, *remordit*, *remordērat*, *remordērit*, ὀριζ. = *remordet*, *remordēat*. *volvens*, χάθ. = *volvens*, *voluturus*. *movebo*, χάθ. = *moveo*, *movebam*, *movi*, *moveram*, *moverim*, ὀριζ. = *movebo*, *moturus sim*. *geret*, χάθ. = *gerit*, *gerebat*, *geret*, *gessit*, *gesserat*, *gessērit*, ὀριζ. = *geret*, *gesturus sit*, *gerito*. *contundet*, χάθ. = *contundit*, *contundebat*, *contundet*, *contudit*, *contudērat*, *contudērit*, ὀριζ. = *contundet*, *contusus sit*, *contundito*. *ponet*, χάθ. = *ponit*, *ponebat*, *ponet*, *posuit*, *posuerat*, *posuerit*, ὀριζ. = *ponet*, *positurus sit*, *ponito*. *vidērit*, χάθ. = *videt*, *videbat*, *videbit*, *vidit*, *vidērat*, *vidērit*. *transierint*, χάθ. = *transeunt*, *transibant*, *transibunt*, *transiērunt*, *transiērant*, *transiērint*. *additur*, χάθ. = *additur*, *addebatur*, *addetur*, *additum est*, *additum erat*, *additum erit*, ὀριζ. = *additur*, *addatur*. *stetit*, χάθ. = *stat*, *stabat*, *stabit*, *stetit*, *stetērat*, *stetērit*, ὀριζ. = *stetit*, *stetērit*. *explebit*, χάθ. = *explet*, *explebat*, *explebit*, *explevit*, *explevērat*, *explevērit*, ὀριζ. = *explebit*, *expleturus sit*, *explito*. *transfēret*, χάθ. = *transfert*, *transferebat*, *transfēret*, *stranstūlit*, *transtulērat*, *transtulērit*, ὀριζ. = *transfēret*, *translaturus sit*, *transferto*. *muniēt*, χάθ. = *munit*, *muniebat*, *muniēt*, *munivit* καὶ *munīt*, *muni(v)ērat* *muni(v)ērit*, ὀριζ. = *muniēt*, *muniturus sit*, *munito*.

Συντακτικά: *tibi* = δοτική ἡθικὴ εἰς τὸ *geret* (ἡ δοτικὴ ἡθικὴ δεικνύει τὸ πρόσωπον, τὸ ὁποῖον ἐνδιαφέρεται ἢ εὐχαριστεῖται διὰ τὴν πράξιν τοῦ ρήματος). *quando* (= *quoniam*)... *remordet* = αἰτιολ. πρότ., *te* = ἀντικ., *volvens* = τροπ. μετ., *argana* = ἀντικ. τῆς μετ. *volvens*. *ingens* (αἰτ. ἐν. οὐδ.) = ἐπιθετ. προσδ. τοῦ *bellum* = ἀντικ. τοῦ *geret*, *Italiā* = ἀπλῇ ἀφαιρ. πρὸς δῆλωσιν τῆς ἐν τόπῳ στάσεως (ἀντί: *in Italiā*), *populo* =

Εὐθ. Δ. Χριστοπούλου: Οὐεργιλίου Αἰνεῖας

ἀντικ. τοῦ *contundet, ferocis* (-es)=ἐπιθετ. προσδιορ., *more s—viris*=ἀντικείμεν. τοῦ *ponet. dum... vidērit... transi- ērint*=χρονικαὶ προτ., *aestas*=ὑποκ., *tertia*=ἐπιθετ. προσδιορ., (*eum*)=ἀντικ., *regnante m*=κατηγορ. μετ. (ἐκ τοῦ αἰσθήσεως σημαντικοῦ *viderit*), *Latia*=ἄφαιρ. δηλοῦσα τὴν ἐν τόπῳ στάσιν (ἀντί: *in Latia*). *hiberna*=ὑποκ. τοῦ *transi- ērint, subactis Rutūlis*=δοτικὴ τῆς ἀναφορᾶς=τοῖς Ποτούλοις ὑποταχθεῖσι (= *ex quo Rutūli subacti erunt*= ἐξ οὗ χρόνου ὑποταχθῶσιν οἱ Ποτούλοι, ἢ *post Rutūlos subactos*=μετὰ τὴν καθ' ὑπόταξιν τῶν Ποτούλων). *cui... ad- dītur*=ἀναφορ. πρότ. *cui*=ἀντικείμεν., *Iūlo*=κατηγορ. τεθὲν κατὰ τὴν πτώσιν τοῦ *cui* (δοτ.)· ἡδύνατο νὰ τεθῇ κατ' ὀνομαστικὴν (*Iulus*) ὡς παράθεσις εἰς τὸ *cognomen*=ὑποκείμεν., *dum... stetit*=χρον. πρότ., *Ilia*=ἐπιθετ. προσδιορ., *regno*=ἄφαιρ. τοπικὴ (ἀντί: *in regno*). *magnos orbis* (-es)=ἀντικ. τοῦ *explebit, volvendis* (= *volventibus*). *mensibus*=ἄφαιρ. ἀπόλ.=κυλινδουμένων τῶν μηνῶν (: διὰ τῆς περιοδικῆς περιφορᾶς τῶν μηνῶν. *imperio*=ἄφαιρ. τοπικὴ (ἀντί: *in imperio*), *Ascanius*=ὑποκ. τῶν *explebit—transfēret—muniet multa vi*=ἄφαιρ. τοῦ τρόπου. *Longam Albam*, ἡ συνήθης ἐκφορὰ εἶναι *Alba Longa*, ἀλλὰ συμφώνως πρὸς τὴν ἀρχαϊκὴν τῶν λέξεων ἀκολοιούσαν προηγείται τὸ ἐπίθετον (ὡς *bona dea, patria potestas, sacra via*).

Αἰσθητικά: *hic*, ἐξαίρεται διὰ τῆς ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ στίχου θέσεως. *volvens*, μεταφορὰ (ἐκ τοῦ βιβλίου)· ὁ ποιητὴς παριστᾷ τὸν Δία ἀνελίττοντα τὸ βιβλίον τῆς Μοίρας καὶ ἀναγινώσκοντα ἐξ αὐτοῦ. *mores—moenia*, παρήχησις. *mores et moenia ponet*, ζευγμα (ἀντί: *mores ponet et moenia con- det*. βλ. ἀνωτέρω στίχ. 255 «*caelum tempestates- que serēnat*»). *vidērit aestas*, προσωποποιία. *aestas—hiberna* (tempōra)=*annus—anni*, σχῆμα συνεκδο- χῆς (τὸ μέρος ἀντὶ τοῦ ὅλου· βλ. καὶ στίχ. 90 «*poli*». ατ, ἀντίθεσις πρὸς τὸ *his* (στίχ. 261). *dum res stetit Ilia regno*, ποιητικὴ ἔκφρασις ἀντί: *dum Ilium regnum incolūm fuit, volvendis*, μετεχειρίσθη ὁ ποιητὴς τὸ

γερονδιαχόν ἀντὶ τῆς μετ. *volventibus* (ἀφαιρ. ἀπόλ.) καὶ πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ἀνιαρᾶς ὁμοιοκαταληξίας (*volventibus mensibus*) καὶ χάριν τοῦ μέτρου.

Πραγματικά : *hic*, δηλ. ὁ Αἰνείας· ὁ Ζεὺς μετὰ τὰς γενικὰς προφητείας του (στίχ. 257—260) διὰ ν' ἀποδείξῃ εἰς τὴν κόρην τὴν ἀγάπην του, εἰσέρχεται εἰς τὰ καθέκαστα. *te remordet*, ἡ Ἀφροδίτη καὶ ἄλλοτε εἶχε παραπνευθῇ εἰς τὸν Δία διὰ τὰ δεινοπαθήματα τοῦ υἱοῦ τῆς Αἰνείου. *longius*, δηλ. περὶ τῶν ἀναφερομένων εἰς τὸ ἀπώτερον μέλλον. *populos feroces*, δηλ. τοὺς Ροτούλους καὶ Τυρρηνοὺς. *Latium*, ἀρχαία χώρα τῆς κεντρικῆς Ἰταλίας μεταξὺ τοῦ Τιβέρεως, τῶν Ἀπεννίνων, τῶν Ἀλβανῶν ὀρέων καὶ τῆς θαλάσσης. *Rutulius*, οἱ Ροτούλοι ἦσαν λαὸς τοῦ Λατίου· τῇ προτροπῇ τοῦ βασιλέως τῶν Τούρνων ἀντεπεξῆλθον κατὰ τῶν Τρώων, ὁ δὲ ἄγων οὗτος εἶναι ἡ ὑπόθεσις τῶν 6 τελευταίων βιβλίων τῆς Αἰνείαδος. *puer Ascanius*, ὁ μικρὸς υἱὸς τοῦ Αἰνείου, ὁ ἐκ τῆς Κρεούσης γεννηθεὶς. *nunc*, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν προτέραν προσηγορίαν *Iulus* (στίχ. 268). *Iulo*, ὁ Βεργίλιος ἀκολουθεῖ τὴν παράδοσιν, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Ἀσκάnios καὶ ὁ Ἰούλος εἶναι ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον· ἀπὸ τοῦ Ἰούλου κατήγετο ἡ Ἰουλία γενεά. *magnos orbes*, οἱ κύκλοι τοῦ ἔτους εἶναι μεγάλοι (*magni*), ἐνῶ οἱ κύκλοι τῶν μηνῶν τῶν ἀπαρτιζόντων τὸ ἔτος εἶναι μικροὶ (*parvi*). *triginta... orbis... exhibit regnumque* κτλ., κατὰ τὴν παλαιὰν παράδοσιν ὁ Ἀσκάnios τὸ τριακοστὸν ἔτος τῆς βασιλείας του ἔκτισε τὴν Ἀλβαν Λόγγαν καὶ μετέφερεν εἰς αὐτὴν τὴν ἔδραν τοῦ βασιλείου ἐκ τοῦ Λαβινίου· ἀλλ' ὁ Βεργίλιος λέγει ἐδῶ ὅτι τοῦτο ἐγένετο διαρκούσης τῆς τριακονταετοῦς βασιλείας του. *transfere*, δηλ. εἰς τὴν Ἀλβαν Λόγγαν.

Νόημα : Ἐν συνεχείᾳ ὁ Ζεὺς λέγει εἰς τὴν Ἀφροδίτην τὴν ὁποίαν βλέπει νὰ λυπῆται ἀκόμη διὰ τοὺς δεινοπαθούντας Τρώας, ὅτι θὰ ἀποκαλύψῃ εἰς αὐτὴν τὰ μυστικά τῶν Μοιρῶν καὶ προλέγει ὅτι ὁ Αἰνείας θὰ διεξαγάγῃ μέγαν πόλεμον εἰς τὴν Ἰταλίαν, θὰ κατασυντριψῇ πολεμικοὺς λαοὺς, θὰ κτίσῃ τὴν πόλιν Λαβίνιον καὶ θὰ βασιλεύσῃ εἰς αὐτὴν τρία ἔτη· ἀλλ' ὁ υἱὸς του Ἀσκάnios, ὁ ἐπονομαζόμενος τώρα Ἰούλος, θὰ βασιλεύσῃ τριάκοντα ἔτη, θὰ κτίσῃ τὴν

Ἄλβαν Λόγγαν καὶ εἰς αὐτήν, ἁφοῦ τὴν ὀχυρώσῃ ἰσχυρῶς, θὰ μεταφέρῃ ἀπὸ τὸ Λαβίνιον τὴν ἔδραν τοῦ βασιλείου.

Περὶ ἡλῆψις : Ὁ Ζεὺς προλέγει περὶ τοῦ Αἰνείου ὅτι θὰ διεξάγῃ νικηφόρον πόλεμον εἰς τὴν Ἰταλίαν, θὰ κτήσῃ τὸ Λαβίνιον καὶ θὰ βασιλεύσῃ ἐν αὐτῷ τρία ἔτη. Ὁ υἱὸς τοῦ Ἀσκανίου θὰ βασιλεύσῃ τριάκοντα ἔτη, θὰ κτίσῃ τὴν Ἄλβαν Λόγγαν ὅπου θὰ μεταφέρῃ τὴν ἔδραν τοῦ βασιλείου ἀπὸ τὸ Λαβίνιον.

Ἐπιγραφή : Ὁ Ζεὺς συνεχίζει τὴν προφητείαν του περὶ τοῦ Αἰνείου καὶ τοῦ υἱοῦ τούτου Ἀσκανίου.

Στίχ. 272—285

»Hic iam
ter centum totos annos
regnabitur
sub Hectorēa gente,
donec regīna
sacerdos Ilia
gravis Marte
dabit partu
gemīnam prolem.
Inde laetus
fulvo tegmīne
nutricis lupae
Romūlus excipiet
gentem
et condet
Mavortia moenia
Romanosque dicet
de suo nomīne.
His ego
nec metas nec tempōra
rerum pono,
imperium sine fine dedi.
Quin aspēra Iuno,

»Ἐδῶ εὐθύς ἔπειτα
τριακοσίους ὅλους ἐνιαυτοὺς
θὰ παραμείνῃ ἡ βασιλεία
ὑπὸ τὸ Ἐκτόρειον γένος,
ἕως ὅτου ἡ βασιλόπαις
ἰέρεια Ἰλία
ἐγκύμων (:ἔγκυος) ἐκ τοῦ Ἀρεος
δώσῃ διὰ τοκετοῦ (:γεννήσῃ)
δίδυμον γόνον.
Κατόπιν περιχαρὲς
διὰ τὸ ξανθὸν δέρμα
τῆς τροφοῦ λυκαίνης
ὁ Ρωμύλος θὰ διαδεχθῇ
τὸ γένος (τοῦ Αἰνείου)
καὶ θὰ κτίσῃ
τὰ Ἀρήια τείχη
καὶ τοὺς Ρωμαίους θὰ ὀνομάσῃ
ἀπὸ τοῦ ὀνόματός του.
Εἰς τούτους ἐγὼ
οὔτε ὅρια οὔτε χρόνους
τῆς κυριαρχίας θέτω,
τὸ κράτος ἄνευ τέλους ἔδωκα.
Ἀλλὰ καὶ (αὐτῇ) ἡ ὀργισμένη Ἥρα,

quae nunc mare
 terrasque caelumque
 metu fatigat,
 referet consilia
 in melius
 mecumque fovēbit
 Romānos
 gentemque togatam

domīnos rerum.
 Sic placitum (est mihi).
 Veniet aetas
 labentibus lustris,
 cum domus Assarāci
 premet servitio Phtiam
 clarasque Mycēnas
 ac dominabitur
 victis Argis.

ἡ ὁποία τώρα τὴν θάλασσαν
 καὶ τὴν γῆν καὶ τὸν οὐρανὸν
 ἐκ φόβου ταράσσει (:καταπονεῖ),
 θὰ μεταβάλλῃ γνώμην
 ἐπὶ τὸ βέλτιον
 καὶ μετ' ἐμοῦ θὰ εὐνοήσῃ
 τοὺς Ρωμαίους,
 δηλαδή τὸ τηβεννοφόρον γένος
 (ὥστε νὰ καταστήσῃ αὐτοὺς)
 κυρίους τοῦ κόσμου.
 Οὕτως ἀρέσκει (μοι, ἀπεφάσισα).
 θὰ ἔλθῃ ἐποχὴ (:καιρὸς)
 παρερχομένων τῶν ἐτῶν,
 ὅτε ὁ οἶκος τοῦ Ἀσσαράκου
 θὰ πιέσῃ διὰ δουλείας τὴν Φθίαν
 καὶ τὰς ἐνδόξους Μυκῆνας
 καὶ θὰ δεσπόσῃ
 τοῦ ἡττηθέντος Ἀργούς.

Γραμματικά — ἐρμηνευτικά: hic, τοπ. ἐπίρρ.=ἐδῶ (ἐν Ἀλβᾷ Λόγγῳ). ter, ἀριθμ. ἐπίρρ.=τρεῖς. centum, ἀριθμ. ἀπόλυτον ἄκλιτον=ἐκατόν. ter centum=trecenti, ae, a =τριακόσιοι. totus, a, um, ἐπιθετικὴ ἄντων. (γεν. totius, δοτ. toti)=ὅλος. regnabitur, ὁριστ. παθητ. μέλλ. τοῦ regno, āvi, ātum, āre 1=βασιλεύω· ἐδῶ τὸ regnabitur, κείται ἀπροσώπως=regnum manēbit=θὰ παραμείνῃ (: θὰ διατηρηθῇ) ἡ βασιλεία. annus, i, ἄρσ. β' κλίσ.=ἔτος. gens, gentis, θηλ. γ' κλίσ.=ἔθνος, γενεά. sub, προθ. με ἀφαιρ.=ὑπὸ τι. Hectorēus, a, um, ἐπίθ. β' κλίσ.=Ἑκτόρειος, Τρωικός· gen Hectorē=Τρωικὸν γένος. donec, χρον. σύνδ. (με ὁριστ. μέλλ. =ἕως ὅτου. regina, ae, θηλ. α' κλίσ., ἐδῶ=θυγάτηρ τοῦ βασιλέως, sacerdos, ὅτις, θηλ. γ' κλίσ.=ἱέρεια. Mars, Martis. ἄρσ. γ' κλίσ.=ὁ Ἄρης. gravis, e, ἐπίθ. γ' κλίσ.=βαρὺς. ἐδῶ gravis (θηλ.)=gravida=ἐγκύμων, ἔγκυος· Marte gravis=Marte gravida facta=ἐκ τοῦ Ἄρεως κυοφορήσασα. geminus, a, um, ἐπίθ. β' κλίσ.=δίδυμος.

proles, is, θηλ. γ' κλίσ.=γένος *gemina proles*=
 δίδυμον γένος, δίδυμα. *partu*, αφαιρ. τοῦ *partus*, ūs, ἀρσ. δ
 κλίσ.=τοκετός. *dabit*, ὀριστ. μέλλ. τοῦ *do*, *dēdi*, *dātum*, *dā*
 1=δίδω. *do partu*=γεννῶ. *Ilia*, ae, θηλ. α' κλίσ.=ἡ Ἰλία
inde, ἐδῶ χρον. ἐπίθρ.=μετὰ ταῦτα, κατόπιν. *lupa*, ae, θηλ.
 α' κλίσ.=λύκαινα. *nutrix*, īcis, θηλ. γ' κλίσ.=τροφός. *ful*
vus, a, um, ἐπίθ. β' κλίσ.=πυρρός, ξανθός. *tegmen*, īnis
 οὐδ. γ' κλίσ.=σκέπασμα (δορῆς), δορά, δέρμα. *laetus* a, um
 ἐπίθ. β' κλίσ.=περιχαρής. *tegmine laetus*=περιχαρής ἐπ'
 τῷ δέσματι, ἐνδεδυμένος (φέρων) τὸ δέρμα. *Romulus*, i, ἀρσ.
 β' κλίσ.=ὁ Ρωμύλος. *excipiet*, ὀριστ. μέλλ. τοῦ *excipio*, *ex*
cēpi, *exceptum*, ēre 3.=ἐξαιρῶ, διαδέχομαι: *Mavortius*, a, um
 (ἀπὸ τοῦ *Mavors*, ἀρχαιοτέρου τύπου τοῦ *Mars*=Ἄρης, τοῦ ὁποίου
 υἱὸς ἦτο ὁ Ρωμύλος)=Ἄρῆιος. *Monortia moenia*=Ἀρῆιο
 τείχη πόλις τοῦ Ἄρεως, ἡ Ρώμη. *condet*, ὀριστ. μέλλ. τοῦ
condo, *condīdi*, *conditum*, ēre 3=κτίζω. *de*, πρόθ. με αφαιρ.=
ab=ἀπό τινος. *dīcet*, ὀριστ. μέλλ. τοῦ *dico*, *dixi*, *dictum*, ēre 3
 =λέγω, ὀνομάζω. *his* (δηλ. *Romānis*), δοτ., *meta*, ae,
 θηλ. α' κλίσ., κυρίως=καμπτήρ, νύσσα (ἵπποδρόμου), ἔπειτα, ὅπως
 ἐδῶ=terminus=ὄριον. *res*, ἐδῶ πληθ.=κυριαρχία. *pono*, *posui*,
positum, ēre 3=θέτω. *imperium*, ii οὐδ. β' κλίσ.=κράτος.
sine, πρόθ. με αφαιρ.=ἄνευ με γεν., *finis*, is, ἀρσ. γ' κλίσ.
 =τέλος. *imperium sine fine*=*imperium infini*
nitum=κράτος ἀπεριόριστον (τοπικῶς καὶ χρονικῶς). *dēdi*,
 ὀριστ. παρακ. τοῦ *do*, *dēdi*, *dātum*, *dāre*. 1=δίδω. *quin*, ἐκ τοῦ *qui*
 καὶ *ne*=πῶς οὐ; ἐδῶ=ἀλλὰ καί. *asper*, ēra, ērum, ἐπίθ. β'
 κλίσ.=σκληρός, ὀργίλος, ὠργισμένος. *metus*, ūs ἀρσ. δ' κλίσ.=
 =φόβος. *fatīgo*, āvi, ātum, āre 1=καταπονῶ, διαρκῶς τα-
 ράσσω. *consilium*, ii οὐδ. β' κλίσ.=σκέψις, γνώμη, ἀπόφασις.
melior, *melius* (γεν. *meliōris*), συγκριτ. ἐπίθ.=βελτίων. *in*
melius=ἐπὶ τὸ βέλτιον (Τὸ θετικ. *bonus*, a, um, τὸ ὑπερθ. *opti*-
mus, a, um). *refēret*, ὀριστ. μέλλ. τοῦ *refēro*, *rettūli* (ἐκ τοῦ
ret[e]tūli, *relātum*, *referre* 3=ἐπαναφέρω, μεταβάλλω. *me cum*
 (=cum me)=μετ' ἐμοῦ. *fonēbit*, ὀριστ. μέλλ. τοῦ *fōneo*, *fōvi*,
fotum, ēre 2=περιθάλλω, εὖνοῶ. *dominus*, i, ἀρσ. β' κλίσ.=κύ-
 ριος, δεσπότης. *rerum*=*rerum omnium*=*orbis terrarum*=τῆς οἰ-

ζουμένης, τοῦ κόσμου. *togātus*, a, um, ἐπίθ. β' κλίσις.=τηβεννο-
φόρος, φορῶν τήβεννον (*togam*), τὸ ἐθνικὸν ἔνδυμα τῶν Ῥωμαίων.
sic, ἐπίρρ.=οὕτω. *placitum* δηλ. est), ὁριστ. παρακ. τοῦ
ἀπροσώπ. *placet*, placuit ἢ *placitum* (est), ἔρε 2=ἀρέσκει, δο-
κεῖ. *veniet*, ὁριστ. μέλλ. τοῦ *venio*, *veni*, *ventum*, ἴρε 4=ἐρχο-
μαι. *lustrum*, i, οὐδ. β' κλίσις.=καθαυτήριοις θυσία κατὰ πεν-
ταετίαν τελουμένην ὑπὸ τῶν [τιμητῶν, ὅθεν=πενταετία· ἐδῶ
=ἔτος. *labentibus*, ἀφαιρ. μετ. ἐνεστ. (*labens*, ntis) τοῦ
ἀποθετ. *q. labor*, *lapsus sum*, *labi* 3=ὀλισθαίνω, παρόρχομαι.
aetas, ātis, θηλ. γ' κλίσις.=ἡλικία, χρόνος. *cum*, χρον. σύνδ. με-
ὁριστ.=ὅτε. *Assarācus*, i, ἀρσ. β' κλίσις.=ὁ Ἀσσάρακος.
Phtia, ae, θηλ. α' κλίσις.=Φθία. *Mycēnae*, ārum, θηλ. α'
κλίσις.=Μυκῆναι. *servitium*, ii, οὐδ. β' κλίσις.=δουλεία. *pre-*
met, ὁριστ. μέλλ. τοῦ *premo*, *pressi*, *pressum*, ἔρε 3=πιέζω.
servitio premo=διὰ δουλείας πιέζω, ὑποδουλώνω· *victis*
Argis, ἀφαιρ. πληθ., *victis*, μετ. παθητ. παρακ. (*victus*, a, um)
τοῦ *vinco*, *vici*, *victum*, ἔρε 3=νικῶ. *Argi*, ōrum, ἀρσ. β' κλίσις.
=Ἄργος, *dominabitur*, ὁριστ. μέλλ. τοῦ ἀποθετ. *q. domi-*
nor, ātus sum, āri 1=δεσπόζω, ἄρχω.

Ἀντικαταστάσεις ῥημάτων: *regnabitur*, χάθ.=*regnā-*
tur, *regnabatur*, *regnabitur*, *regnatum est*, *regnatum erat*, *regna-*
tum erit. *dabit*, χάθ.=*dat*, *dabat*, *dabit*, *dedit*, *dedērat*, *de-*
dērit, ὁριζ.=*dabit*, *datura sit*, *dato*. *excipiet*, χάθ.=*excipit*,
excipiebat, *excipiet*, *excēpit*, *excepērat*, *excepērit*, ὁριζ.=*excipiet*,
excepturus sit, *excipe*. *condet*, χάθ.=*condit*, *condebat*, *con-*
det, *condidit*, *condidērat*, *condidērit*, ὁριζ.=*condeſt* *conditurus*
sit, *condito*. *dicet*, χάθ.=*dicit*, *dicebat*, *dicet*, *dixit*, *dixē-*
rat, *dixērit*, ὁριζ.=*dicet*, *dicturus sit*, *dicito*. *pono*, χάθ.=
pono, *ponebam*, *ponam*, *posui*, *posuēram*, *posuēro*, ὁριζ.=
pono, *ponam*,—. *dedi*, χάθ.=*do*, *dabam*, *dabo*, *dedi*, *dedēram*,
dedēro, ὁριζ.=*dedi*, *dedērim*. *fatīgat*, χάθ.=*fatīgat*, *fatigabat*,
fatigabit, *fatigavit*, *fatigavērat*, *fatigavērit*, ὁριζ.=*fatīgat*, *fatiget*.
refēret, χάθ.=*refert*, *referēbat*, *refēret*, *rettulit*, *rettulērat*,
rettulērit, ὁριζ.=*refēret*, *relatura sit*. *referto*. *fovebit*, χάθ.
=*fovet*, *fovebat*, *fovebit*, *fovit*, *fovērat*, *fovērit*, ὁριζ.=*fovebit*,

futura sit, fovēto. *placitum (est)*, *záθ.*=*placet, placebat, placebit, placuit* *καὶ placitum est, placuerat καὶ placitum erat, placuerit καὶ placitum erit, ὁρίζ.*=*placitum est (καὶ placuit), placitum sit (καὶ placuerit)*. *labentibus*, *záθ.*=*labentibus lapsuris, lapsis: premet, záθ.*=*premit, premebat, premet, pressit, presserat, presserit, ὁρίζ.*=*premet, pressura sit, ipremito. dominabitur, záθ.*=*dominātur, dominabātur, dominabitur, dominata est, dominata erat, dominata erit, ὁρίζ.*=*dominabitur, dominatura sit, dominātor.*

Συντακτικά: *totos annos*=*αἰτ. εἰς δήλωσιν χρονικῆς διαρκείας. regnabitur, κεῖται ἀπροσώπως. donec... dabit* =*χρον. πρότ., geminam prolem*=*ἀντιζ., Martē*=*ἀφαιρ. τοῦ ποιητ. αἰτίου εἰς τὸ gravis. partu*=*ἀφαιρ. ὄργαν., fulvo tegmīne*=*ἀφαιρ. τῆς αἰτίας εἰς τὸ laetus. his (δοτ.) metas nec temprora*=*ἀντιζείμενα τοῦ pono. rerum, ἡ γεν. ἀνήκει εἰς τὸ metas καὶ εἰς τὸ tempora. quae... fatigata*=*ἀναφορ. πρότ., metu*=*ἀφαιρ. τῆς αἰτίας. mecum (=cum me), ἡ πρόθ. cum συντασσομένη μετὰ τὴν ἀφαιρ. τῶν προσωπικῶν ἀντων. (me, te, se, nobis, vobis) ἐπιτάσσεται προσαρτωμένη εἰς τὰς ἀντωνυμίας, οὕτως ὥστε νὰ φαίνεται ὡς μία λέξις (mecum, tecum, secum, nobiscum vobiscum). gentemque togatam*=*ἐπεξηγήσις τοῦ Romānos ὁ quē*=*δηλαδή. domīnos*=*προληπτικὸν κατηγορ., rerum*=*γεν. ἀντιζεμ. τοῦ domīnos. placitum (est), θὰ ἐννοηθῇ καὶ ἡ δοτ. προσωπ. mihi. lustris (=annis) labentibus*=*ἀφαιρ. ἀπόλυτος (=παρερχομένων τῶν ἐτῶν). cum... premet ac... dominabitur Argis*=*χρον. προτάσεις. servitio*=*ἀφαιρ. ὄργαν., victis Argis (ἀφαιρ.)*=*ἀντιζ. τοῦ dominabitur:*

Αἰσθητικά: *tercentum*, ποιητικὴ περίφρασις τοῦ *trecenti. metas*, μεταφορὰ (ἐκ τοῦ ἵπποδρόμου· βλ. σημασίαν λέξεως). *nec... nec... dedi*, ἡ μέλλουσα ἰσχὺς καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς Ρώμης δηλοῦται κατ' ἀρχὰς ἀρνητικῶς, κατόπιν δὲ καταφατικῶς. *Phtiam—Mycēnas—Argis*, μετωνυμία διὰ τῶν πατρογονικῶν ἐδρῶν τριῶν ὁμηρικῶν ἡρώων ἰδιαίτερος διακριθέντων κατὰ

τὸν Τρωικὸν πόλεμον (Ἀχιλλέως—Ἀγαμέμνονος—Διομήδους) ἐδήλωσεν ὁ ποιητὴς τὴν Ἑλλάδα.

Πραγματικά: *ter centum... annos* κτλ., τρεῖς ἑνιαυτοὺς θὰ βασιλεύσῃ ὁ Αἰνείας, τριάκοντα ὁ Ἀσκάnios, τριακοσίους οἱ Ἀλβανοὶ βασιλεῖς, ἡ δὲ κυριαρχία τῆς Ρώμης θὰ εἶναι χρονικῶς ἀπεριόριστος· τὰ ὀνόματα τῶν Ἀλβανῶν βασιλέων ἐπιφυλάσσεται ὁ ποιητὴς νὰ εἴπῃ ἀλλαχοῦ· ἐδῶ θέλει μόνον νὰ δηλώσῃ τὰ σπουδαιότατα στορικὰ σημεῖα (*Aenēas—Lavinium, Ascanius—Alba Longa, Romulus—Roma, Augustis—imperium orbis terrarum*). *gens Hecctorea*, τὸ Τρωικὸν γένος καλεῖται Ἐκτόρειον ἀπὸ τοῦ μεγίστου ἥρωος τῶν Τρώων. *regīna sacerdos... Ilia*, ἐννοεῖται ἡ Πέα Σιλβία· αὕτη ἦτο θυγάτηρ τοῦ Νουμίτωρος, βασιλέως τῆς Ἀλβας Λόγγας, καταγομένου ἐκ τοῦ Αἰνείου· ὁ ἀδελφὸς τοῦ Νουμίτωρος Ἀμοῦλιος ἐκθρονίσας αὐτὸν ἠνάγκασε τὴν Πέαν νὰ γίνῃ ἐστιὰς (*sacerdos*), διότι δὲν ἠθέλην οὗτος νὰ γεννηθῶν ἐκ ταύτης υἱοὶ καὶ κληρονόμοι τῆς βασιλείας· ἀλλ' ἡ Πέα ἐκ τοῦ Ἀρεως ἐγέννησε τὸν Ρωμύλον καὶ Ρέμον· ἐπεκαλεῖτο δὲ ἡ Πέα καὶ Ἰλία ὥς καταγομένη ἐκ Τρωικοῦ γένους. *gemīnam prolem*, δηλ. τὸν Ρωμύλον καὶ Ρέμον. *Iupae nutriticis fulvo tegmine laetus*, ὁ Ρωμύλος ἐθηλάσθη ὑπὸ λυκαίνης· μετὰ τὸν θάνατον δὲ αὐτῆς ἀφαιρέσας τὸ δέγμα ἐνεδύθη αὐτὸ πρὸς ἀνάμνησιν καὶ εὐγνωμοσύνην. *Mavortia moenia*, καλοῦνται οὕτω τὰ τείχη ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ πατρὸς τοῦ ἰδρυτοῦ τῶν (*Mavors = Mars*, Ἄρης, πατὴρ τοῦ Ρωμύλου, τοῦ ἰδρυτοῦ τῆς Ρώμης). *excipiet gentem*, ὁ Ρωμύλος θὰ διαδεχθῇ τὸ γένος τοῦ Αἰνείου καὶ θὰ συνεχίσῃ αὐτὸ ἀπὸ τῆς Ἀλβας ἐν τῇ Ρώμῃ. *his*, δηλ. *Romānis*. *imperium sine fine*, κατὰ τοὺς τελευταίους αἰῶνας τὸ ἐπίσημον ὄνομα τῆς Ρώμης εἶναι *urbs aeterna*=αἰωνία πόλις. *aspēra Iuno*, διατὶ ἡ Ἥρα ἦτο ὠργισμένη κατὰ τῶν Τρώων βλ. στίχ. 9 «*quidque dolens*». *metu*, ἡ Ἥρα ἐφοβεῖτο τὴν προφητείαν, κατὰ τὴν ὁποίαν Τρωικὴ γενεὰ ἔμελλε νὰ ἐξολοθρεύσῃ τὴν Καρχηδόνα, τὴν ὁποίαν ὑπὲρ πᾶσαν πόλιν ἡγάπα καὶ ἐπροστάτευεν ἡ Ἥρα. *veniet aetas*, πρβλ. τὸ τοῦ Ὀμήρου «*ἔσσεται ἡμᾶρ*». *Assarācus*, πάππος τοῦ Ἀγχίσου, ἐπομένως πρόπαππος τοῦ Αἰνείου· *domus Assarāci*=ὁ οἶκος τοῦ Ἀσσαρά-

κον: τὸ Τρωϊκὸν γένος: οἱ ἐκ τῶν Τρώων καταγόμενοι Ρωμαῖοι (πρβλ. Hectorēa gens). Ph t i a, πόλις ἐν Θεσσαλίᾳ, πατρὶς τοῦ Ἀχιλλέως. Mysēnae, πόλις ἐν Ἀργολίδι, ἔδρα τοῦ Ἀγαμέμνονος. Argi, πόλις ἐν Πελοποννήσῳ, ἔδρα τοῦ Διομήδους. s e r v i t i o p r e m e t—d o m i n a b i t u r, ἡ Ἑλλάς ὑπετάγη ὑπὸ τῶν Ρωμαίων τὸ 146 π.Χ.

Νόημα: Συνεχίζων ὁ Ζεὺς τὴν προφητείαν του λέγει ὅτι εἰς τὴν Ἄλβαν Λόγγαν θὰ βασιλεύσῃ ἐπὶ τριακόσια ἔτη τὸ Τρωϊκὸν γένος, ἕως ὅτου ἡ Ρέα Σιλβία γεννήσῃ τὸν Ρωμύλον καὶ τὸν Ρέμον. Ὁ Ρωμύλος θὰ διαδεχθῇ τὸ γένος τοῦ Αἰνείου, θὰ κτίσῃ τὴν Ρώμην καὶ τοὺς κατοίκους αὐτῆς θὰ ὀνομάσῃ ἐκ τοῦ ὀνόματός του Ρωμαῖους. Εἰς τούτους, λέγει ὁ Ζεὺς, θὰ δώσῃ κράτος τοπικῶς καὶ χρονικῶς ἀπεριόριστον. Ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ Ἥρα θὰ παύσῃ τὴν ὀργὴν της καὶ μετ' αὐτοῦ (τοῦ Διὸς) θὰ εὐνοήσῃ τοὺς Ρωμαῖους ὥστε νὰ καταστήσῃ αὐτοὺς κυρίους ὅλου τοῦ κόσμου. Θὰ ἔλθῃ δὲ καιρὸς, κατὰ τὸν ὁποῖον οὗτοι θὰ ὑποτάξουν καὶ τὴν Φθίαν, τὰς Μυκήνας καὶ τὸ Ἄργος, δηλαδὴ ὅλην τὴν Ἑλλάδα.

Περίληψις: Μετὰ τὸν Ἀσχάνιον θὰ βασιλεύσῃ εἰς τὴν Ἄλβαν Λόγγαν ἐπὶ τριακόσια ἔτη τὸ Τρωϊκὸν γένος, ἕως ὅτου ἡ Ρέα Σιλβία γεννήσῃ τὸν Ρωμύλον καὶ τὸν Ρέμον. Ἐκ τοῦ Ρωμύλου θὰ προέλθουν οἱ Ρωμαῖοι, οἱ ὁποῖοι θὰ καταστοῦν κοσμοκράτορες καὶ μάλιστα θὰ ὑποτάξουν καὶ τὴν Ἑλλάδα.

Ἐπιγραφή: Προφητεία τοῦ Διὸς περὶ τοῦ Ρωμύλου καὶ τῶν Ρωμαίων.

Στίχ. 286 — 296

» Nascētur pulchrā origine
Troīānus Caesar,
qui terminet imperium
Oceāno
famam astris,
Iulius, nomen demissum
a magno Iulo.
Hunc tu olim caelo,
onustum spoliis Orientis,

Θὰ γεννηθῇ ἐξ ἐπιφανοῦς γενεᾶς
ὁ Τρωϊκὸς Καῖσαρ,
ὁ ὁποῖος θὰ ὀρίσῃ τὸ κράτος
διὰ τοῦ Ὁκεανοῦ,
τὴν φήμην (τον) διὰ τῶν ἄστρον,
ὁ Ἰούλιος, ὄνομα καταγόμενον
ἐκ τοῦ μεγάλου Ἰούλου.
Τοῦτον σὺ κάποτε εἰς τὸν οὐρανόν,
φορτωμένον μὲ λάφυρα τῆς Ἀνατο-

accipies secūra ;
vocapitur hic quoque
votis.

Tum aspēra saecūla
mitescent,
positis bellis ;
cana Fides et Vesta
Quirīnus cum fratre Remo
iura dabunt ;
dirae portae Belli
ferro et artis compagibus
claudentur ;
impius Furor
intus sedens
super saeva arma
et centum aēnis nodis
post tergum vinctus
fremet horridus
cruento ore».

λῆς θὰ δεχθῆς ἄφροντις·
θὰ καλῆται καὶ οὗτος
δι' εὐχῶν.
Τότε οἱ ἄγριοι αἰῶνες
θὰ ἡμερωθοῦν,
καταλυνθέντων τῶν πολέμων·
ἡ παναρχαία Πίστις καὶ ἡ Ἑστία
καὶ ὁ Κυρίνος μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ Ρέ-
μου νόμους θὰ δώσουν·
αἱ φρικταὶ πύλαι τοῦ Πολέμου
διὰ σιδήρου καὶ διὰ στερεῶν μοχλῶν
θὰ κλεισθοῦν·
ἡ ἄσεβῆς Μανία (τοῦ Πολέμου
ἐντὸς (τοῦ ναοῦ) καθημένη
ἐπὶ ἀπαισίων (φρικτῶν) ὅπλων
καὶ δι' ἑκατὸν χαλκῶν δεσμῶν
ὑπισθεν δεδεμένη
θὰ βρυχᾷται φρικτωδῶς
μὲ αἰμόφυρτον τὸ στόμα».

Γραμματικά—ἐρμηνευτικά: nascitur, ὀριστ. μέλλ. τοῦ ἀποθῆναι. q. nascor, natus sum, nasci 3 = γεννῶμαι, pulcher, chra, chrum, ἐπίθ. β' κλίσ.=ὠραῖος· ἐδῶ=egregius, clarus=λαμπρός, ἔνδοξος. origo, īnis, θηλ. γ' κλίσ.=γένος, γενεά. Oceanus, i, ἄρσ. β' κλίσ.=Ὠκεανός. astrum, i, οὐδ. β' κλίσ.=ἄστρον (συνώνυμα: stella, sidus). terminet, ὑποτακτ. ἐνεστ. τοῦ termino, āvi, ātum, āre 1=ὀρίζω· ἡ ὑποτακτ. ἐνεστ. ἐδῶ νὰ μεταφρασθῇ μὲ ὀριστ. μέλλ., demissum, μετ. παθητ. παρακ. (demissus, a, um) τοῦ demitto, misi, missum, εἶρε 3=καταπέμπω. demissus ab alīquo=καταγόμενος ἔκ τινος. spoliū, ii, οὐδ. β' κλίσ.=σκῦλον, λάφυρον· συνήθως εἰς τὸν πληθ. spolia, ōrum=τὰ σκῦλα, τὰ ὅπλα, τὰ ὅποια ὁ νικῆσας λαμβάνει ἀπὸ τοῦ νεκροῦ τοῦ ἠττηθέντος ἐχθροῦ, τὰ λάφυρα. onustus, a, um, ἐπίθ. β' κλίσ.=κατάφορος, φορτωμένος. Oriens, ntis, ἄρσ. γ' κλίσ.=ἡ Ἀνατολή (κυρ. μετχ. ἐνεστ. τοῦ orior, ortus sum, oriri 4=ἀνατέλλω). accipies, ὀριστ. μέλλ. τοῦ accipio, accēpi, ac-

ceptum, ἔρε 3=δέχομαι. secūrus, a, um, ἐπίθ. β' κλίσι. (securus=sine curā)=ἄφροντις, ἀπηλλαγμένος φροντίδων. voca bĭtur, ὀριστ. παθ. μέλλ. τοῦ voco, āvi, ātum, āre 1=καλῶ. quoque, συμπλεκτ. σύνδ. μετὰ τὴν ἐξαιρουμένην λέξιν=καί. votum, i, οὐδ. β' κλίσι.=εὐχή. asper, ἔρα, ἔrum, ἐπίθ. β' κλίσι.=τραχύς. posĭtis, μετ. παθητ. παρακ. posĭtus, a, um, τοῦ pono, posŭi, posĭtum, ἔρε 3=θέτω, καταλύω, παύω. mitescent, ὀριστ. μέλλ. τοῦ mitesco, (ἄνευ παρακ. καὶ ὑπτίου), ἔρε 3=πραῦνομαι, ἡμερώνομαι. saecŭlum, i, οὐδ. β' κλίσι.=αἰών, χρόνος. canus, a, um, ἐπίθ. β' κλίσι.=πολιός, ὑπόλευκος, παν-ἀρχαίος. Fides, ĩi, θηλ. ε' κλίσι.=Πίστις. Vesta, ae, θηλ. α' κλίσι.=Ἑστία. frater, tris, ἄρσ. γ' κλίσι.=ἀδελφός. Quirĭnus, i, ἄρσ. β' κλίσι.=Κυρῖνος. ius, iuris, οὐδ. γ' κλίσι.=δίκαιον· πληθ. iura=tὰ δίκαια, τὰ νόμιμα, οἱ νόμοι. dabunt, ὀριστ. μέλλ. τοῦ do, dēdi, dātum, dāre 1=δίδω. dirus, a, um, ἐπίθ. β' κλίσι.=δεινός, φοικτός. ferrum, i, οὐδ. β' κλίσι.=σίδηρος. compāges, is, θηλ. γ' κλίσι.=συναρμογή· ἐν τῷ πληθ. compāges=μοχλοί. artus, a, um, ἐπίθ. β' κλίσι.=σφικτός, στερεός. claudentur, ὀριστ. παθητ. μέλλ. τοῦ clāudo, clāusi, clāusum, ἔρε 3=κλείω. (παθητ.) clādor, clāusus sum, clāudi=κλείομαι. Furor, ōris, ἄρσ. γ' κλίσι.=Μανία. impius, a, um, ἐπίθ. β' κλίσι.=ἄσεβής. intus, ἐπίθ. =ἐντός. saeva...=super saeva arma. super, πρόθ. με ἀιτ.=ὑπέρ τι, ἐπὶ τινος· saevus, a, um, ἐπίθ. β' κλίσι.=δεινός, φοικτός. sedens, ntis, μετ. ἐνεστ. τοῦ sedeo, sedi, sessum, ἔρε 2=κάθημαι. vinctus, a, um, μετ. παθητ. παρακ. τοῦ vincio, vinxi, vinctum, ĩre 4=δένω. aēnus, a, um, ἐπίθ. β' κλίσι. (aes, aeris=χαλκός)=χαλκοῦς. nodus, i, ἄρσ. β' κλίσι.=δεσμός, δεσμά. tergum, i, οὐδ. β' κλίσι.=νῶτον. post, πρόθ. με ἀιτ.=μετὰ (με ἀιτ.)· post tergum=ὀπισθεν. fremet, ὀριστ. μέλλ. τοῦ fremo, fremŭi, —, ἔρε 3=βρέμω, βρυχώμαι. horribus, a, um, ἐπίθ. β' κλίσι.=φοικώδης, φοβερός. os, oris, οὐδ. γ' κλίσι.=στόμα. cruentus, a, um, ἐπίθ. β' κλίσι.=αἱματηρός, αἰμόφυρτος.

Ἀντικαταστάσεις ρημάτων : nascetur, κάθ. = nascitur,

nascebatur, nascētur, natus est, natus erat, natus erit, ὄριζ.=nas-
cētur, natus sit, nascitor. terminet, χάθ.=terminet,
termināret, terminaturus sit, terminavērit, terminavisset, ὄριζ.=
terminat, terminet: accipies, χάθ.=accipis, accipiebas, acci-
pies, accepisti, accepēras, accepēris, ὄριζ.=accipies, acceptura sis,
accipito. vocabitur, χάθ.=vacatur, vocabatur, vocabitur,
vocatus est, vocatus erat, vocatus erit, ὄριζ.=vocabitur, — voca-
tor. mitescent, χάθ.=mitescunt, mitescebant, mitescent,—,
ὄριζ.=mitescunt,—, mitescunto. dabunt, χάθ.=dant, dabant,
dabunt, dederunt, dedērant, dedērint, ὄριζ.=dabunt, datūri sint,
danto. claudentur, χάθ.=clauduntur, claudebantur, clau-
dentur, clausae sunt, clausae erant, clausae erint, ὄριζ.=clau-
dentur,—, clauduntor. sedens, χάθ.=sedens, sessurus. fre-
met, χάθ.=fremet, fremeat, fremet, fremuit, fremuerat, fre-
muērit, ὄριζ.=fremet, —, fremito.

Συντακτικά : pulchrā origine = ἄφαιρ. τῆς κατα-
γωγῆς. Oceāno - astris = ἄφαιρ. ὀργαν., qui ... termi-
net = ἀναφορ. πρότ., Iulius = παράθεσις εἰς τὸ Caesar. no-
men = παράθεσις εἰς τὸ Iulius. caelo = (ἀπλῇ) ἄφαιρ. το-
πικῇ (ἀντὶ in caelo). spoliis (ἄφαιρ.)=ἀντικείμεν. τοῦ onustum.
votis = ἄφαιρ. ὀργαν. positis bellis = ἄφαιρ. ἀπόλυτος
ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν γεν. ἀπόλυτον τῆς ἐλληνικῆς = καταλυθέν-
των τῶν πολέμων. ferro et compagibus artis =
ἄφαιρ. ὀργαν., ænis nodis = ἄφαιρ. ὀργαν., horridus
= ἐπιρρηματικὸν κατηγορ. σημαῖνον τρόπον = φρικωδῶς. ore
cruento = ἄφαιρ. ὀργαν.

Αἰσθητικά : pulcha Troiānus, νὰ παρατηρηθῇ ἡ
ἀντιστοιχία τῶν ἐπιθέτων πρὸς τὰ ἀκολουθοῦντα οὐσιαστικά (origi-
gine Caesar). imperium Oceāno... astris, ὑπερβολή
ὁμοία ὑπερβολή καὶ παρὰ Κικέρωνι (Κατὶλ. 3, § 26) ἐξυμνοῦντι τὸν
Πομπήιον «quorum alter fines vestri imperii
non terrae, sed caeli regionibus terminā-
ret» = ἐκ τῶν ὁποίων ὁ εἷς (δηλ. ὁ Πομπήιος) τὰ ὅρια τοῦ ἡμε-
τέρου κράτους οὐχὶ διὰ τῶν ὁρίων τῆς γῆς, ἀλλὰ διὰ τῶν ὁρίων

τοῦ οὐρανοῦ ὥριζεν. *vocabitur votis*, ποιητικὴ παράστασις τῆς ἀποθεώσεως. *aspēra positis*, νὰ παρατηρηθῇ καὶ ἐδῶ ἡ ἀντιστοιχία τῶν ἐπιθέτων πρὸς τὰ ἀκολουθοῦντα οὐσιαστικά (*saecula bellis*). *aspēra saecula mitescent*, προσωποποιία· ὁ ποιητὴς ἀποδίδει εἰς τὸν χρόνον ἰδιότητα, αἱ ὁποῖαι ἀρμόζουν εἰς τοὺς ἀνθρώπους. *Fides*, αὕτη προσωποποιεῖται ὡς παναρχαία θεότης, ἡ ὁποία μετὰ τῆς Ἑστίας καὶ τῶν Ἑφεστίων θεῶν μετηνέχθη ὑπὸ τοῦ Αἰνείου ἐκ τῆς Τροίας εἰς τὴν Ἰταλίαν. *ferro et compagibus artis* (= *ferreis compagibus artis* = διὰ σιδηρῶν στερεῶν μοχλῶν), ἐν διὰ δυοῖν: (Σχῆμα λόγου, κατὰ τὸ ὁποῖον μία ἔννοια ἐκφράζεται μὲ δύο λέξεις συνδεομένης παρατακτικῶς διὰ τοῦ *et* ἢ *atque* ἢ *que*, ἐνῶ, συμφώνως πρὸς τὸ νόημα, ἔπρεπε ἡ μία ἐξ αὐτῶν ν' ἀποτελῇ προσδιορισμὸν τῆς ἐτέρας) οὕτω τὸ ἐν παρίσταται ὡς δύο καὶ ἡ σχετικὴ ἔννοια παρίσταται ἐναργέστερον ὡς παρουσιαζομένη ὑπὸ δύο μορφάς· πρβλ. «*χρυσὸν καὶ φιάλας*» = «*χρυσᾶς φιάλας*» — «*ἄστροπελέκι καὶ φωτιά*» = «*ἄστροπελέκι πύρινο*». *Belli*, τὸ *Bellum* προσωποποιεῖται ἐνταῦθα, ὅπως καὶ κατωτέρω ὁ *Furor* (πρβλ. καὶ τὴν ἀνωτέρω προσωποποιίαν τῆς *Fides*). *saeva sedens super-fremet ore cruento*, παρήχησις τῶν φθόγγων *s* καὶ *r. centum*, ὑπερβολή.

Πραγματικά : *Caesar*, ἐννοεῖται (οὐχὶ ὁ Γάιος Ἰούλιος Καῖσαρ, ὁ ἀντίπαλος τοῦ Πομπηίου, ἀλλ') ὁ Ὀκταβιανὸς Αὐγουστός, ὅστις καλεῖται Τροϊάνης ὡς καταγόμενος ἐκ τοῦ Ἰούλου (Ἀσκανίου), υἱοῦ τοῦ Αἰνείου (βλ. ἀνωτέρω στίχ. 288). *Ocellus*, ὁ Ὀκεανὸς κατὰ τὴν ἀντίληψιν τῶν ἀρχαίων ἦτο μέγιστος ποταμός, περιβάλλων πᾶσαν τὴν γῆν καὶ ἀποτελῶν τὰ ἔσχατα ὅρια αὐτῆς. *Iulius*, ὁ Ὀκτάβιος, υἱοθετηθεὶς ὑπὸ τοῦ Γαίου Ἰουλίου Καίσαρος, θείου τῆς μητρὸς του, ἐκαλεῖτο μὲ τὸ ὄνομα τούτου (: Γάιος Ἰούλιος Καῖσαρ), εἰς τὸ ὁποῖον προσέθεσε τὸ ἐπώνυμον Ὀκταβιανός· ἀπὸ δὲ τοῦ 27 π.Χ. προσέλαβε τὴν τιμητικὴν προσηγορίαν τοῦ Αὐγούστου (ἡτοῖ Σεβαστοῦ). *hunc*, δηλ. τὸν Αὐγουστόν· *olim*, δηλ. μετὰ τὸν θάνατόν του. *caelo... accipies*, ὑπαινιγμὸς εἰς τὴν ἀποθέωσιν τοῦ Αὐγούστου. *spoliis Orientis onustum*, ὑπαινίσσεται τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Αὐγού-

στου κατὰ τοῦ βασιλέως τῶν Πάρθων Φραάτου, τὸν ὁποῖον ὁ Αὐγουστος ἠνάγκασε νὰ συνομολογήσῃ εἰρήνην μετὰ τῶν Ρωμαίων καὶ ν' ἀποδώσῃ εἰς αὐτὸν τοὺς αἰχμαλώτους καὶ τὰς ρωμαϊκὰς σημαίας, τὰς ὁποίας εἶχε κυριεύσει παρὰ τοῦ Κράσσου. *se c ũ r a*, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ ἐν στίχ. 260 «*quando haec te cura remordet*»· θὰ εἶναι δὲ ἡ Ἀφροδίτη ἀπῆλλαγμένη τῶν διὰ τὸν Αἰνεΐαν καὶ τοὺς Τρῶας φροντίδων, διότι ἡ Ἥρα θὰ ἔχῃ ἐξευμενισθῇ (πρβλ. ἀνωτέρω στίχ. 280—282). *h i c q u o q u e*, ὅπως δηλ. καὶ ὁ Αἰνεΐας πρβλ. ἀνωτέρω στίχ. 259 κ. ἐ. «*sublimenque feres ad sidēra caeli magnanimum Aenēan*»). *positis bellis*, ἐννοεῖ τοὺς ἐμφυλίου ἐν Ρώμῃ πολέμους. *Quirīnus*, ὄνομα τοῦ Ρωμύλου μετὰ τὴν ἀποθέσιν του· διὰ τῆς συνδιαλλαγῆς τῶν δύο ἀδελφῶν Ρωμύλου καὶ Ρέμου προσημαίνεται τὸ τέλος τῶν ἐμφυλίων ἐν Ρώμῃ πολέμων. *porta e*, ἐννοοῦνται αἱ πύλαι τοῦ ναοῦ τοῦ Ἰανοῦ, αἱ ὁποῖαι ἐκλείοντο ἐν εἰρήνῃ καὶ ἠνοίγοντο ἐν πολέμῳ. *F u r o r*, δηλ. *Belli*. *F u r o r . . . c r u e n t o*, ἀναφέρεται ὅτι ὁ Βεργίλιος ἔγραψε τοὺς στίχους αὐτοὺς ἐμπνευσθεὶς ἐξ ἐνὸς πίνακος τοῦ διασήμεου ζωγράφου τῆς ἀρχαιότητος Ἀπελλοῦ, τὸν ὁποῖον ὁ Αὐγουστος εἶχε τοποθετήσει εἰς τὸ *Forum*· ὁ πίναξ οὗτος ἀπεικόνιζε τὸν Ἀλέξανδρον ἐπάνω εἰς ἄρμα σύροντα δέσμιον ἄνδρα — προσωποποίησιν τοῦ πολέμου.

Νόημα : Συνεχίζων ὁ Ζεὺς τὸν πρὸς τὴν Ἀφροδίτην λόγον του προφητεύει ὅτι ἐκ τῆς ἐνδόξου γενεᾶς τῶν Τρῶων θὰ γεννηθῇ ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ (: Ὀκταβιανὸς Αὐγουστος), ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ ὁποίου τὸ Ρωμαϊκὸν κράτος θὰ καταστῇ ἀπέραντον καὶ ἔνδοξον. Τοιαῦτα θὰ εἶναι τὰ κατορθώματα αὐτοῦ, ὥστε ἐκεῖνος μὲν νὰ ἀποθεωθῇ, εἰς δὲ τὸ κράτος νὰ ἐπικρατήσῃ ἡ εἰρήνη καὶ νὰ εἰσαχθοῦν εἰς αὐτὸ ἡ τάξις καὶ ἡ εὐνομία. Ὁ ναὸς (τοῦ Ἰανοῦ) ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐγκάθειρκτος καὶ βροχωμένη θὰ εὐρίσκεται ἡ ἀσεβὴς Μανία (δηλ. οἱ ἐξωτερικοὶ καὶ ἐμφύλιοι πόλεμοι), θὰ κλεισθῇ ὀριστικῶς καὶ ἐρμητικῶς.

Περίληψις : Ὁ Ζεὺς προφητεύει ὅτι θὰ γεννηθῇ ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ (: Ὀκταβιανὸς Αὐγουστος), ὁ ὁποῖος, ἀφοῦ μεγαλουργήσῃ,

θά ἀποθεωθῇ καὶ ὅτι μετὰ τοῦτον θά ἐπέλθῃ ὁ αἰὼν τῆς παγκοσμίου εἰρήνης.

Ἐπιγραφή: Προφητεία τοῦ Διὸς περὶ τοῦ Ὁκταβιανοῦ Αὐγούστου.

Περίληψις τῶν παραλειπομένων στίχων 297—440.

Εὐθύς ὥς εἶπε ταῦτα ὁ Ζεὺς, προφητεύων τὴν τύχην τῶν Τρώων, ἀποστέλλει τὸν Ἑρμῆν πρὸς τὴν Διδῶ, βασίλισσαν τῆς Καρχηδόνας, ὅπως διαθέσῃ αὐτὴν καὶ τοὺς Καρχηδονίους εὐμενῶς πρὸς τοὺς Τρῶας, πράγμα τὸ ὁποῖον καὶ ἐπέτυχε. Τὴν ἐπαύριον ὁ Αἰνεΐας συνοδευόμενος ἀπὸ τὸν Ἀχάτην ἐξέρχεται πρὸς ἐξερευνησὶν τῆς ἀγνώστου χώρας. Συναντήσας δὲ εἰς τὸ δάσος κυνηγέτιδα ὠραιότατην, φέρουσαν στολὴν καὶ ὀπλισμὸν παρθένου Σπαρτιάτιδος, ἐρώτᾳ αὐτὴν εἰς ποίαν χώραν εὐρίσκεται· αὕτη ἀποκρίνεται εἰς αὐτὸν ὅτι εὐρίσκεται πολὺ πλησίον τῆς πόλεως Καρχηδόνας, τῆς ὁποίας βασίλισσα εἶναι ἡ Διδῶ. Σύζυγον εἶχεν ἡ Διδῶ τὸν Σιχαῖον, πλουσιώτατον τῆς χώρας τῶν Φοινίκων, τὸν ὁποῖον ἐφόνευσεν ὁ βασιλεύων ἀδελφὸς αὐτῆς Πυγμαλίων κινούμενος ἀπὸ φιλοχρηματίαν. Τοῦτο οὐδόλως ἐγνώριζεν ἡ Διδῶ ἕως ὅτου ἐνεφανίσθη καθ' ὕπνους ὁ δολοφονηθεὶς σύζυγος, ὅστις συμβουλεύει αὐτὴν νὰ ἀπέλθῃ ἐκ τῆς πατρικῆς χώρας, συναποκομίζουσα τοὺς ἐκ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου θησαυροὺς. Πράγματι ἡ Διδῶ, ἀφοῦ συνήθροισε περὶ ἑαυτὴν ὅλους τοὺς μισοῦντας ἢ φοβουμένους τὸν τύραννον καὶ παρέλαβε τοὺς ὑποδειχθέντας θησαυροὺς ἀπέπλευσεν εἰς Καρχηδόνα, ὅπου ἀγοράσασσα πλουσίαν χώραν κτίζει μεγάλην πόλιν, τῆς ὁποίας τὰ τεῖχη βλέπει ὑψούμενα. Εἰς ἐρώτησιν τῆς κυνηγέτιδος «Ποιοὶ εἶναι, πόθεν ἦλθον καὶ ποῦ κατευθύνονται», ἀπαντᾷ σχετικῶς ὁ Αἰνεΐας ἐν μέσφω θρήνων, ὅποτε ἡ κυνηγέτις συμβουλεύει ἑαυτοὺς νὰ κατευθυνθοῦν εἰς τὴν κατοικίαν τῆς Διδῶς, ἀγγέλλει δὲ συγχρόνως εἰς τὸν Αἰνεΐαν ὅτι οἱ ὡς ἀπολεσθέντες θεωρούμενοι ἐταῖροι τοῦ θὰ ἐπανέλθουν. Ἀλλ' ὅτε ἡ νέα ἀπεμακρύνετο, ὁ Αἰνεΐας ἀναγνωρίζει εἰς αὐτὴν τὴν μητέρα τοῦ Ἀφροδίτην ἀπὸ τὸ κάλλος καὶ τὸ μεγαλοπρεπὲς βάδισμά της, πρὸς τὴν ὁποίαν καὶ παραπονεῖται, διότι πάντοτε ἐμφανίζεται ὑπὸ ξένην μορφήν. Τοὺς δύο Τρῶας—Αἰνεΐαν καὶ Ἀχάτην—κατευθυνομένοις πρὸς τὴν πόλιν περικαλύπτει ἡ Ἀφρο-

δίτη διὰ πυκνῆς ὁμίχλης, διὰ νὰ μὴ δυνηθῇ κανεὶς νὰ τοὺς διακρίνῃ ἢ βραδύνη τὴν πορείαν των ἢ ζητήσῃ νὰ μάθῃ τὴν αἰτίαν τῆς ἐκεῖ ἀφίξεώς των. Σπεύδοντες οὗτοι ἀναβαίνουν ἐπὶ λόφον, ὁπόθεν ὁ Αἰνεῖας θαυμάζει τὰς μεγαλοπρεπεῖς οἰκοδομὰς, τὰ ὑπερύψηλα τείχη καὶ τὰς ἐστρωμένας ὁδοὺς τῆς πόλεως. Καταβάντες ἀπὸ τοῦ λόφου εἰσέρχονται εἰς τὴν πόλιν καὶ ἀναμιγνύονται μὲ τὸ πλῆθος περιεκαλυμμένοι καὶ οἱ δύο ὑπὸ τῆς ὁμίχλης. Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ Ἀφροδίτη ἀπέρχεται εἰς Πάφον τῆς Κύπρου.

5. Ὁ ἐν Καρχηδόνι ναὸς τῆς Ἥρας καὶ αἱ ἐν αὐτῷ ζωγραφίαι. Περιγραφή εἰκόνων ἐπὶ τῶν τοίχων τοῦ ναοῦ ἐξωγραφημένων καὶ δεικνυσουσῶν ὁκτὼ σκηνὰς ἐκ τοῦ Τρωικοῦ πολέμου. (Στίχ. 441—493).

Στίχ. 441—449

Lucus fuit
in mediā urbe
laetissimus umbrae,
quo loco
iactāti Poeni
undis et turbīne
effodēre primum signum,
quod regia Iuno
monstrārat,
caput acris equi ;
nam sic (significabātur)
fore gentem (suam)
egregiam bello
et facilem victu

Ἄλσος ὑπῆρχεν
εἰς τὸ μέσον τῆς πόλεως
πλουσιώτατον εἰς σκιάν,
ὅπου (: ἐν ᾧ τόπῳ)
ριπτασθέντες οἱ Φοῖνικες
ὑπὸ τῶν κυμάτων καὶ τῆς τρικυμίας
ἀνέσκαψαν τὸ πρῶτον σημεῖον,
τὸ ὁποῖον ἡ βασίλισσα Ἥρα
εἶχε δείξει (εἰς αὐτούς),
δηλ. κεφαλὴν θυμοειδοῦς ἵππου
διότι οὕτω (προσημαίνετο ὅτι)
ἔμελλε νὰ καταστῇ τὸ ἔθνος (των)
ἑξοχὸν ἐν πολέμῳ
καὶ εὐκόλον ὥς πρὸς τὸν πορισμὸν
τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων

per saecula.
Hic Sidonia Dido
condēbat ingens templum
Iunōni
opulentum donis

ἀνὰ τοὺς αἰῶνας.
Ἐνταῦθα ἡ Σιδωνία Διδὼ
ἔκτιζε μέγαν ναὸν
πρὸς τιμὴν τῆς Ἥρας
κραταὶν ἐκ τῶν δώρων

Εὐθ. Δ. Χριστοπούλου : «Οὐεργιλίου Αἰνεϊάς»

et numīne divae,
cui gradībus
surgēbant aēnea limīna
aexaeque aere trabes,
stridēbat cardo
aēnis forībus:

καὶ ἐκ τῆς προστασίας τῆς θεᾶς,
ἀπὸ τῶν βαθμίδων τοῦ ὁποίου
ὑψοῦντο χάλκινα κατώφλια
καὶ χαλκόδετοι παραστάδες,
(καὶ) ἔτριζεν ὁ στρόφιγξ
ἐνεκα τῶν χαλκίνων θυρῶν.

Γραμματικά — ἐρμηνευτικά : I u c u s, i ἄρσ. β' κλίσ. = ἄλσος. u r b s, i s θηλ. γ' κλίσ. = πόλις. f u i t παρακ. τοῦ sum. m e d i u s, a, u m, ἐπίθ. β' κλίσ. = μέσος. l a e t i s s i u u s, ὑπερθ. βαθ. τοῦ ἐπιθ. β' κλίσ. laetus, a, u m = εὐφρόσυνος, περιχαρής, πλούσιος, ἄφθονος, (συγκρ. laetior, u s, ὑπερθ. laetissimus, a, u m). u m b r a, a e θηλ. α' κλίσ. = σκιά. q u o, ἀφαιρ. ἀντῶν. q u i. i a c t a t i παθητ. μετ. παρακ. τοῦ iacto I = ριπάζω. u n d a, a e θηλ. α' κλίσ. = κῦμα. t u r b o, ἴνις ἄρσ. γ' κλίσ. = δίνη, στρόβιλος, τρικυμία. P o e n i, ō r u m ἄρσ. β' κλίσ. πληθ. = Φοίνικες, Καρχηδόνιοι. e f f o d ē r e (καὶ effodērunt), γ' πληθ. ὀριστ. παρακ. τοῦ effodīo, effōdi, effosum, ēre 3 = ἐξορύττω, ἀνασκάπτω. s i g n u m, i οὐδ. β' κλίσ. = σημεῖον. q u o d, ἀναφ. ἀντῶν. οὐδ. r e g i u s, a, u m ἐπίθ. β' κλίσ. = βασιλῆος. βασιλικός. I u n o, ō n i s θηλ. γ' κλίσ. = Ἥρα. m o n s t r a r a t (ἀντί : monstravērat) ὀριστ. ὑπερσ. τοῦ monstro, āvi, ātum, āre 1 = δεικνύω, προλέγω. c a p u t, ἴτις, οὐδ. γ' κλίσ. = κεφαλὴ. a c r i s, γεν. τοῦ ἐπιθ. γ' κλίσ. acer, acris, acre = ὀξύς, σφοδρός, θυμοειδής. e q u u s, i ἄρσ. β' κλίσ. = ἵππος. s i c, ἐπίρρ. = οὕτω. n a m, αιτιολ. σύνδ. = διότι. f o r e, ἀπαρ. μέλλ. (= futurum esse) τοῦ sum. e g r e g i u s, a, u m, ἐπίθ. β' κλίσ. = ἑξοχος, ἐξαίρετος (συγκρ. magis egregius ὑπερθ. maxime egregius' ὅπως εἰς τὴν Ἑλληνικὴν οὕτω καὶ εἰς τὴν Λατινικὴν ἐνίστε τὰ παραθετικὰ σχηματίζονται περιφραστικῶς διὰ τῶν ἐπίρρ. magis = μᾶλλον, maxime = μάλιστα· τοῦτο δὲ μάλιστα γίνεται, ὅταν ὁ θετικὸς βαθ. λήγῃ εἰς u s καὶ ἔξῃ πρὸ τοῦ u s φωνῆεν' (βλ. egregius, idoneus, necessarius). f a c i l e m ἐπίθ. θετ. βαθμ. τοῦ facilis, i s, e γ' κλίσ. = εὐκόλος, (συγκρ. faciliior, u s καὶ ὑπερθ. facillimus, a, u m· τὰ ἐπίθ. facilis, difficilis (= δύσκολος), similis (= ὅμοιος), dissimilis (= ἀνόμοιος), humilis (= ταπεινός) καὶ gracilis (= ἰσχνός) σχηματίζουν τὸν ὑπερθ. μεταβαλλομένης τῆς κατα-

λήξεως -is τῆς γενικῆς τοῦ θετικοῦ εἰς -limus, a, um). victu, ἀφαιρ. τοῦ victur, us (ἐκ τοῦ vino = ζῶ), ἄρσ. δ' κλίσ. = βίος, τροφή, τρόπος τοῦ διατᾶσθαι. per, πρόθ. + αἰτ. = διὰ + γεν., ἀνὰ + αἰτ., saeculum, i, οὐδ. β' κλίσ. = αἰών. gens, ntis, θηλ. γ' κλίσ. = γένος, γενεά, ἔθνος. hic, τοπικὸν ἐπίρρ. = ἐνταῦθα, ἐκεῖ. ingens, μονοκατάλ. ἐπίθ. = μέγας, ὑπερμεγέθης. Sidonius, a, um, ἐπίθ. = ὁ Σιδώνιος, ὁ ἐκ Σιδῶνος. Didon, ōnis, θηλ. γ' κλίσ. = Λιδώ. condēbat, ὀριστ. παρ. τοῦ condo, dīdi, dītum, ἔρε 3 = κτίζω, ἰδρύω. donum, i, οὐδ. β' κλίσ. = δῶρον. opulentus, a, um καὶ opulens, ntis (ἐκ τοῦ ops = δύναμις), ἐπίθ. = ἀφνειός, δυνατός, πλούσιος. numen, īnis, οὐδ. γ' κλίσ. = νεῦμα, βούλησις, θεία βουλή, προστασία. diva, ae (ἐκ τοῦ divus = δῖος, θεῖος), θηλ. α' κλίσ. = θεά. aeneus, a, um, ἐπίθ. β' κλίσ. = χαλκοῦς. cui, δοτ. ἀναφ. ἄντων. (qui). gradus, us, ἄρσ. δ' κλίσ. = βῆμα, βαθμῖς, σκαλοπάτι. surgebant, ὀριστ. παρ. τοῦ surgo (sub + rego), surrexi, surrectum, ἔρε 3 = ἀνίσταμαι, ἐγείρομαι, ὑψοῦμαι. limen, īnis, οὐδ. γ' κλίσ. = ὁ οὐδός, κατώφλιον, θύρα. nexaque (=et nexae), μετ. παθ. παρακ. τοῦ necto, nexui καὶ nexi, nexum, ἔρε 3 = πλέκω, συνδέω. aes, aeris, οὐδ. γ' κλίσ. = ὁ χαλκός. trabes, trabis, θηλ. γ' κλίσ. = δοκός, παραστάς. foris, is, θηλ. γ' κλίσ. καὶ συνήθως ἐν πληθ. fores, ium = θύρα, θύραι. cardo, īnis ἄρσ. γ' κλίσ. = στρόφιγξ, γίγγλυμος θύρας, στροφεύς, κλάπα. stridēbat, ὀριστ. παρ. τοῦ strido καὶ strideo, di,—, ἔρε καὶ ἔρε 3 ἢ 2 = τρίζω. aeneus (ἢ aëneus ὡς ἀνωτέρω), a, um, ἐπίθ. β' κλίσ. = χαλκοῦς.

Ἀντικαταστάσεις ρημάτων: fuit, κάθ. = est, erat, erit, fuit, fuērat, fuērit, ὀριζ. = fuit, fuērit. effodēre (ἀντὶ effodērunt), κάθ. = effodiunt, effodiebant, effodient, effodērunt (καὶ effodēre), effoderant, effodērint, ὀριζ. = effodēre (ἀντὶ effodērunt), effodērint. monstrarat (ἀντὶ monstravērat), κάθ. = monstrat, monstrabat, monstrabit, monstravit, monsta(vē)rat, monstra(ve)rit, ὀριζ. = monstra(vē)rat, monstra(vi)sset. fore (καὶ futurum esse), κάθ. = esse, fore, fuisse. condēbat, κάθ. = condit, condebat, condet, condidit, condidērat, condidērit, ὀριζ. = condebat, condēret. surgebant, κάθ. = surgunt, sur-

gebant, surgent, surrexerunt, surrexērant, surrexērīnt, ὄριζ.=surgebant, surgērent. stridēbat, κάθ.=stridit καὶ stridet, stridēt καὶ stridebit, stridit, stridērat, stridērit, ὄριζ.=stridebat, stridēret καὶ stridēret.

Συντακτικά: fuit=erat (=ἦτο, ὑπῆρχε), mediā=κατηγορ. προσδιορισμὸς εἰς τὸ in urbe. laetissimū, συνετάχθη μὲ γεν. (umbrae) κατ' ἀναλογίαν τῶν ἀφθονίας σημαντικῶν ἐπιθέτων (dives, fertilis κ.τ.τ.). quo loco=ἀφαιρ. τοπική. caput... equi, ἐπεξήγησις τοῦ signum. fore, ἔξαοτ. ἐκ τοῦ νοουμένου q. significabātur (=προεσημαίνετο) gentem=ὑποκείμε. τοῦ fore, egregiam et facilem=κατηγορ., victum=ἀφαιρ. τῆς ἀναφορᾶς εἰς τὸ facilem. persaeclā=ἐμπρόθ. προσδ. δηλῶν χρόνον. Iunōdi=δοτ. χαριστική. donis-numīne=ἀφαιρ. τῆς αἰτίας εἰς τὸ opulentum. Cui, ἀντὶ γεν. κτητικῆς (=cuius): gradibus=ἀφαιρ. τοπική, foribus aënis=ἀφαιρ. τῆς αἰτίας εἰς τὸ stridēbat.

Λεξημικά: aere, κοσμητικὸν ἐπίθετον τοῦ equi. aënea..., aënis, σχῆμα κύκλου, διότι ὁ στίχος 449 λήγει διὰ τῆς αὐτῆς λέξεως, ἐξ ἧς ἀρχίζει ὁ 448· ἐπίσης ὁ β' ἀρχίζει καὶ διὰ τοῦ aere. Εἰς τοὺς δύο αὐτοὺς στίχους ὑπάρχει καὶ παρήχησις τοῦ r. aënea surgēbant limīna nexaeque aere trābes, ποιητικῶς ἀντὶ τοῦ: limīna trābesque erant aënae=οἱ οὐδοὶ (=τὰ κατώφλια) καὶ αἱ παραστάδες ἦσαν χαλκαῖ· οὕτω καὶ κατωτέρω τὸ foribus cardo stridēbat aënis ἀντὶ τοῦ: fores erant aënae=αἱ πύλαι ἦσαν χαλκαῖ: aënea, aere, aënis, ἡ ἐπανάληψις τῆς αὐτῆς λέξεως εἰς ἐξεχούσας θέσεις τῶν στίχων ἐξαίρει ἐμφαντικῶς τὴν στερεότητα τοῦ κτιρίου.

Πραγματικά: in urbe, δηλ. ἐν τῇ Καρχηδόνι. Poenī, κατὰ τὴν παράδοσιν τὴν Καρχηδόνα ἱδρυσαν Φοίνικες ἐκ Τύρου ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τῆς Διδουῆς, θυγατρὸς τοῦ βασιλέως τῆς Τύρου Μούττωνος, κατὰ τὸν ἔνατον π.Χ. αἰῶνα. regia, ὡς σύζυγος τοῦ Λιός, τοῦ βασιλέως τῶν θεῶν. monstrat, ἡ Ἥρα εἶχε

προδηλώσει τοῦτο διὰ χρησιμοῦ. *acris equi*, τὰ νομίσματα τῆς Καρχηδόνος ἔφερον κεφαλὴν ἵππου. *sic nam... bello egregiam*, ὑπαινίσσεται τὴν εἰς τὰ πολεμικὰ μέλλουσαν ὑπεροχὴν τῶν Καρχηδονίων, διότι κατὰ τὸν Βεργίλιον ἀλλαχοῦ *bella armantur equi* = πρὸς πόλεμον ὁπλίζονται οἱ ἵπποι. *facilem victu*, ὑπαινίσσεται τὸ θαλάσσιον ἐμπόριον τῶν Καρχηδονίων, τὸ ὁποῖον ἔμελλε νὰ σωρεύσῃ ἄπειρα πλούτη ἐν Καρχηδόνι (ὁ ἵππος ἦτο τὸ κατ' ἐξοχὴν εἰς τὸν Ποσειδῶνα, θεὸν τῆς θαλάσσης, ἀφιερῶμένον ζῶον). *Sidonia*, ἡ Διδὼ ἦτο ἐκ Τύρου, ἀποικίας τῆς Σιδῶνος, πόλεως τῆς Φοινίκης. *condēbat*, ἡ κτίσις τοῦ ναοῦ δὲν εἶχεν ἀκόμῃ συντελεσθῆ, δι' αὐτὸ ὁ παρατ., *cui*, δηλ. *templo*. *aēnea*, ἡ χρῆσις τοῦ χαλκοῦ εἰς τὰς οἰκοδομὰς τῆς ἡρωικῆς ἐποχῆς ἦτο σημεῖον μεγαλοπρεπείας. Παρατηρητέα ἡ ποικιλία τῶν ἐπιθέτων: *aenea*, *aerē nexae* - *aēnis*.

Νόημα : Ὁ ποιητὴς λέγει ὅτι εἰς τὸ μέσον τῆς πόλεως Καρχηδόνος ὑπῆρχε ἄλλος σκιερῶτατον καὶ ὅτι ἐντὸς αὐτοῦ ἐκτίζετο ὑπὸ τῆς Σιδωνίας Διδῶς, καθὼς ἡ ἰδίᾳ εἶχεν ὑποδείξει, μεγαλοπρεπὲς ναὸς πρὸς τιμὴν τῆς Ἥρας, περίφημος διὰ τὰ ἀφθονὰ ἀφιερῶματα (: δῶρα) τῶν ἀνθρώπων καὶ διὰ τὴν προστασίαν τῆς θεᾶς Ἥρας· τοῦ ναοῦ τούτου τὰ κατώφλια, αἱ παραστάδες καὶ αἱ πύλαι ἦσαν χάλκιναί.

Περίληψις : Εἰς τὸ μέσον τῆς Καρχηδόνος καὶ ἐντὸς ἄλλους ἡ Σιδωνία Διδὼ ἐκτίξε μέγαν ναὸν τῆς Ἥρας, κραταῖον ἐκ τῶν πλουσίων ἀφιερωμάτων καὶ ἐκ τῆς προστασίας τῆς θεᾶς· εἰς τὴν κατασκευὴν τούτου ἐχρησιμοποιεῖτο ἐν ἀφθονίᾳ ὁ χαλκός.

Ἐπιγραφή : Ὁ ἐν Καρχηδόνι ἐντὸς ἄλλους ναὸς τῆς Ἥρας.

Στίχ. 450 — 463

In hoc luco
nova res oblāta
lenīit primum

Εἰς τοῦτο τὸ ἄλλος
ἀπροσδόκητον πρᾶγμα ἐφάνισθ' ἐν
ἐπράυνε κατὰ πρῶτον

timōrem,
 hic primum
 Aenēas ausus (est)
 sperāre salūtem
 et adflctis rebus
 confidēre melius.
 Namque dum lustrat singūla
 sub ingenti templo
 opperiens regīnam,
 dum mirātur,
 quae fortuna sit urbi,
 artificumque manus
 (certantes) inter se
 et labōrem opērum,
 videt Iliācas pugnas
 (expressas) ex ordīne
 bellaque
 volgāta iam famā
 per totum orbem,
 (et) Atrīdas Priamumque
 et saevum ambōbus
 Achillen.
 Constitit et lacrimans,
 «qui iam locus», inquit,
 «Achāte,
 quae regio in terris
 non (est) plena
 nostri labōris ?
 En Priāmus !
 Sunt etiam hic
 praemia sua laūdi ;
 sunt lacrimae
 (humanārum) rerum,
 et mortalia
 tangunt mentem.
 Solve metus ;

τὸν φόβον (τοῦ Αἰνείου),
 ἐδῶ κατὰ πρῶτον
 ὁ Αἰνείας ἐτόλμησε
 νὰ ἐλπίζῃ σωτηρίαν
 καὶ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἀπορίᾳ
 νὰ ἔχῃ περισσότερον θάρρος.
 Διότι ἐνῶ ἐξετάζει τὰ καθέκαστα
 ὑπὸ τὸν μέγαν ναὸν
 ἀναμένων τὴν βασιλίссαν
 ἐνῶ θαυμάζει,
 ὅποια εὐτυχία ὑπάρχει εἰς τὴν πόλιν,
 καὶ τῶν τεχνιτῶν τὰς ἐργασίας
 (οἱ ὅποιοι ἡμιλλῶντο) πρὸς ἀλλήλους
 καὶ τὰ πολύμοχθα ἔργα (τῶν),
 βλέπει τὰς Ἰλιακὰς μάχας
 (ἐξωγραφημένας) κατὰ τάξιν
 καὶ τὸν πόλεμον (: τὸν Τρωικὸν
 τὸν διαδεδομένον ἤδη διὰ τῆς φήμης
 ἀνὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην,
 (καὶ) τοὺς Ἀτρεΐδας καὶ τὸν Πριάμον
 καὶ τὸν ὠργισμένον κατ' ἀμφοτέρων
 Ἀχιλλέα.
 Ἐστάθη καὶ δακρῶν
 «ποῖος ἤδη τόπος», εἶπεν,
 «Ἀχάτη,
 ποία χώρα ἐπὶ τῆς γῆς
 δὲν (εἶναι) πλήρης (τῆς φήμης)
 τῶν ἡμετέρων συμφορῶν ;
 Ἴδου ὁ Πριάμος !
 Ὑπάρχουν καὶ ἐδῶ
 βραβεῖα ἀμούζοντα εἰς τὴν ἀρετήν
 ὑπάρχουν δάκρυα
 διὰ τὰς (ἀνθρωπίνους) δυστυχίας,
 καὶ αἱ τύχαι τῶν θνητῶν
 συγκινοῦν τὴν καρδίαν.
 Ἀπόβαλε τοὺς φόβους (: μὴ φοβοῦ)·

haec fama feret tibi
aliquam salutem.»

αὕτη ἡ φήμη θὰ φέρῃ εἰς σὲ
κάποιαν σωτηρίαν.»

Γραμματικά - ερμηνευτικά: primum, ἐπίρρ.=κατὰ πρῶτον.
novus, a, um, ἐπίθ. β' κλίσι.=νέος, ἀσυνήθης, ἀπροσδόκητος.
oblātus, a, um, μετ. παθητ. παρακ. τοῦ offero, obtuli, oblātum,
offerre 3=προσφέρω, παρουσιάζω· res oblāta=πρῶγμα ἐμφα-
νισθέν. timor, ōris, ἄρσ. γ' κλίσι.=φόβος. leniit, ὀριστ.
παρακ. τοῦ lenio, iŋi καὶ ii, itum, ire 4=μαλάσσω, πρᾶυνω.
hic, τοπ. ἐπίρρ.=ἐδῶ. ausus (δηλ. est), ὀριστ. παρακ. τοῦ ἡμι-
αποθετικοῦ q. audeo; ausus sum, ēre 2=τολμῶ. sperāre,
ἀπαρ. ἐνεστ. τοῦ spero 1=ἐλπίζω. salus, ūtis θηλ. γ' κλίσι.
σωτηρία. adflictis rebus (ἀφαιρ.)=in adflictis rebus·
adflictus, a, um, μετ. παθητ. παρακ. τοῦ adfligo (ἢ afflīgo),
adflixī, adflictum, ēre 3=καταβάλλω, ταλαιπωρῶ· adflictus,
a, um=ταλαιπώρος, δυστυχής· res adflicta e=ἐσχάτη ἀπο-
ρία, ἀμηχανία. melius, συγκρ. ἐπίρρ.=καλύτερον, περισσότε-
ρον· (τὸ θετικὸν ἐπίρρ. bene, τὸ ὑπερθ. optime). confidēre,
ἀπαρ. ἐνεστ. τοῦ ἡμιαποθετικοῦ q. confido, confisus sum, con-
fidēre, 3=πέποιθα· melius confido=καθίσταμαι θαρραλεώτε-
ρος, ἔχω περισσότεραν πεποίθησιν, περισσότερον θάρρος. sub,
πρόθ. (μὲ ἀφαιρ.)=ὑπὸ (μὲ αἰτ.). ingens, ntis μονοκατάληκτον
ἐπίθ. γ' κλίσι.=μέγας, μέγιστος· sub ingenti templo,
κυρίως = in inferioribus partibus templi = εἰς τὰ κατώτερα μέρη
τοῦ ναοῦ· ἔπειτα = in ingenti templo = ἐν τῷ μεγίστῳ ναῷ. dum,
χρον. συνδ.=ἐνῶ. lustrat, ὀριστ. ἐνεστ. τοῦ lustrō, āvi, ātum,
āre 1 = ἐπισκοπῶ, ἐξετάζω. singuli, ae, a, ἀριθμ. διανεμη-
μητικὸν=ἀνὰ εἰς, ἕκαστος· singula (οὗς.)=τὰ καθέκαστα. oppre-
rens, μετ. ἐνεστ. τοῦ ἀποθετ. q. opperios, (opper(i)tus sum),
opperiri 4=περιμένω. miratur, ὀριστ. ἐνεστ. τοῦ ἀποθετ.
q. miror, mirātus sum, mirāri 1=θαυμάζω, quae fortū-
na sit urbi, κατ' ἔννοιαν=fortūnam urbis· fortūna, ae,
θηλ. α' κλίσι.=τύχη, εὐδαιμονία. urbs, urbis, θηλ. γ' κλίσι.=
πόλις. artificium, γεν. πληθ. τοῦ artifex, fīcis, ἄρσ. γ' κλίσι.
(ars-facio)=τεχνίτης. manus, αἰτ. πληθ. τοῦ manus, ūs, θηλ.
δ' κλίσι.=χείρ. τὸ διὰ τῆς χειρὸς κατασκευαζόμενον, ἐργασία.

inter, πρόθ. (μὲ αἰτ.)=μεταξύ (μὲ γεν.). se, προσωπ. ἀντων. γ' προσώπου· ἐδῶ inter se=πρὸς ἀλλήλας. (Ἀλληλοπαθῆς ἀντων. δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν Λατινικὴν· ἀναπληροῦται διὰ τοῦ inter καὶ τοῦ nos, vos, se ἢ διὰ τῆς ἐπαναλήψεως εἰς ἄλλην πτώσιν τοῦ alius καὶ alter)· εἰς τὸ inter se νὰ ἐννοηθῇ ἢ μετ. certantes (αἰτ. πληθ.). (certo, āvi, ātum, are 1=ἀμιλλῶμαι). artificumque manus (certantes) inter se=καὶ τῶν τεχνιτῶν τὰς χεῖρας τὰς ἀμιλλωμένας μεταξύ των.=καὶ τὰς ἐργασίας τῶν τεχνιτῶν τῶν ἀμιλλωμένων μεταξύ των. opĕrum γεν. πληθ. τοῦ opus, ĕris, οὐδ. γ' κλίσ.=ἐργον. labor, ōris, ἄρσ. γ' κλίσ.=κόπος, μόχθος· opĕrum labōrem→opĕra laboriōsa=ἐργα ἐπίμοχθα. videt, ὄριστ. ἐνεστ. τοῦ video, vidi, visum, ĕre 2=βλέπω Iliāsus, a, um, ἐπίθ. β' κλίσ.=Ἰλιακός, Τρωϊκός· Iliācae pugnae=αἱ πρὸ τοῦ Ἰλίου (: αἱ πρὸ τῆς Τροίας) μάχαι. ordo, ἴνις, ἄρσ. γ' κλίσ.=τάξις· ex ordine δηλ. expressas (τοῦ exprimo=ζωγραφῶ)=κατὰ τάξιν ἐξωγραφημένας ἢ νὰ συναφθῇ τὸ ex ordine μὲ τὸ videt, ὅτε=βλέπει κατὰ σειράν. bellaque=bellumque. totus, a, um, ἀντων. ἐπιθετικῇ (γεν. totius, δοτ. toti)=ὅλος. orbis, is, ἄρσ. γ' κλίσ.=κύκλος ἢ οἰκουμένη. volgātus, a, um, μετ. παθ. παρακ. τοῦ volgo. ἢ vulgo āvi ātum, āre 1=καθιστῶ κἀτι κοινὸν εἰς ὅλους, διαδίδω. Atreidae, ārum, ἄρσ. γ' κλίσ.=Ἀτρεΐδαι. saevus, a, um, ἐπίθ. β' κλίσ.=δεινός, ἀπηνής, σκληρός· ἐδῶ=iratus=ὠργισμένος. ambo bus, δοτ. πληθ. τῆς ἀορίστου ἀντων. ambo, ambae, ambo=ἄμφω, ἄμφότεροι. (Ἡ ἀντων. ambo, ae, ο κλίνεται ὅπως τὸ ἀριθμητικὸν duo, duae, duo). Achilles, is αἰτ. ἐν. Achillem καὶ ὅπως ἐδῶ Achillen), ἄρσ. γ' κλίσ.=Ἀχιλλεύς. constītit, ὄριστ. παρακ. τοῦ consto, constiti, —, constāre 1=συνίσταμαι, ἵσταμαι (μετ. μέλλ. constatūrus). lacrimans, ntis, μετ. ἐνεστ. τοῦ lacrimo, āvi, ātum, āre 1=δακρύω. quis, quid (οὐσιαστικῶς) καὶ qui, quae (οὐσιαστικῶς καὶ ἐπιθετικῶς), quod (μόνον ἐπιθετικῶς) ἐρωτημ. ἀντων.=τίς, τί, ποῖος, ποῖα, ποῖον· ἢ quis τίθεται ἐνίοτε καὶ ἐπιθετικῶς, ὅπως ἐδῶ. inquit, ὄριστ. παρακ. γ' ἐν. προσ. τοῦ ἐλλειπτικοῦ q. in qua m=λέγω· (ἀπαντοῦν οἱ ἐξῆς τύποι : ἐνεσ. inquam, inquis=λέγεις, inquit=λέγει, inquiunt=λέγουν, παρατ. inquebat=ἔλεγε, παρακ. inquisti=εἶπες, inquit=εἶπε, μέλλ. inquires=θὰ εἶπης, inquiet=θὰ εἶπῃ). Achātes, ae (κλητ. Achā-

te), ἄρσ. α' κλίσ.=Ἀχάτης (ἑταῖρος τοῦ Αἰνείου). regio, ōnis, θηλ. γ' κλίσ.=χώρα. non plena, δηλ. est plenus, a, um, ἐπίθ. β' κλίσ.=πλήρης. en, ἐπιφώνημα=ἰδού, hic etiam=καὶ ἐδῶ. praemium, ii, οὐδ. β' κλίσ.=βραβεῖον. suus, a, um, κτητ. ἄντων. γ' προσ.=ὁ ἑαυτοῦ, οἰκεῖος, ἀρμόζων. laus, laudis, θηλ. γ' κλίσ.=ἔπαινος· ἐδῶ=virtus=ἀρετή. sunt laudis uapraemia=ὑπάρχουν εἰς τὴν ἀρετὴν (: ἔχει ἡ ἀρετὴ) τὰ ἀρμόζοντα (εἰς αὐτὴν) βραβεῖα· res, δηλ. adversae=δυστυχία. lacrima. ae, θηλ. γ' κλίσ.=δάκρυον. mens, mentis θηλ. γ' κλίσ. νοῦς, ψυχὴ, καρδιά. mortālis, e ἐπίθ. γ' κλίσ.=θνητὸς· mortāle, is (οὐς.) τὸ ἀνθρώπινον· mortalia, ium=τὰ ἀνθρώπινα, αἱ τύχαι τῶν ἀνθρώπων· tangunt, ὄρισ. ἐνεστ. τοῦ tango, tetigi, tactum, ἔρε 3=ἐγγίζω, συγκινῶ. solve, προστ. ἐνεστ. τοῦ solvo, solvi, solūtum, ἔρε 3=λύω, διαλύω, ἀποβάλλω. metus, αἰτ. πληθ. τοῦ metus, ūs ἄρσ. δ' κλίσ.=φόβος· solve metus=διάλυσον (ἀπόβαλε) τοὺς φόβους, μὴ φοβοῦ. feret, ὄρισ. μέλλ. τοῦ fero, tuli, latum, ferre 3=φέρω, haec fama=harum rerum fama=τούτων (: τῶν ἡμετέρων) κατορθωμάτων ἢ φήμη. aliqui (ἢ aliquis), aliqua, aliquod, ἄορ. ἐπιθετ. ἄντων.=τίς, τὶ (ἡ οὐσιαστικὴ: aliquis, aliquid). salus, ūtis, θηλ. γ' κλίσ.=σωτηρία.

Ἀντικαταστάσεις ρημάτων: lenīit, χάθ.=lenit, leniēbat, leniet, leniit καὶ lenīvit, leni(v)ērat, leni(v)ērit. ὄριζ.=leniit, leniērit. ausus(est), χάθ.=āudet, audebat, audēbit, ausus est, ausus erat, ausus erit, ὄριζ.=ausus est, ausus sit. sperare, χάθ.=sperare, speraturum esse, speravisse. confidēre, χάθ.=confidēre, confisurum est, confisūrum esse, confisum esse. Iustrat, χάθ.=lustral, lustrabat, lustrabit, lustravit, lustravērat, lustravērit, ὄριζ.=lustrat, lustret. opperīens, χάθ.=opperiens, opper(i)turus, opper(i)tus. sit, χάθ.=sit, esset, futūrus sit, fuērit, fuisset, ὄριζ.=est, sit. miratur, χάθ.=miratur, mirabatur, mirabitur, miratus est, miratus erat, miratus erit, ὄριζ.=miratur, miretur. videt, χάθ.=videt, videbat, vidit, vidērat, vidērit, ὄριζ.=videt, vidēat. constītit, χάθ.=constat, constabat, constabit, constitit, constitērat, constitērit, ὄριζ.=constitit, constitērit. sunt, χάθ.=sunt,

erant, erunt, fuērunt, fuērant, fuērint, ὄριζ. = sunt, sint. tangunt, κάθ. = tangunt, tangebant, tangent, tetigērunt, tetigērant, tetigērint, ὄριζ. = tangunt, tangant. solve, ὄριζ. = solvis, solvas, solve. feret, κάθ. = fert, ferebat, feret, tulit, tulērat, tulērit, ὄριζ. = feret, latūrus sit, ferto.

Συντακτικά: in hoc lūco = ἐμπροσθ. προσδ. δηλῶν τὴν ἐν τόπῳ στάσιν. sperāre — confidēre = τελικὰ ἀπαρ. ἐξαρτ. ἐκ τοῦ ausus (est). dum lustrat singūla regīnam opperiens — dum artificumque... mirātur = χρονικαὶ προτάσεις· dum, χρον. σύνδ. = ἐνῶ, καθ' ὃν χρόνον· συντάσσεται μὲ ἱστορικὸν ἐνεστώτα ὀριστ. ἀντὶ παρατατικοῦ (Λατινισμός)· dum lustrat — dum mirātur = dum lustrābat — dum mirabātur. dum, quae... mirātur = dum mirātur, quae... quae fortuna sit urbri = πλαγία ἐρωτ. πρότ. ἐκ τοῦ mirātur, ἐξ οὗ ἐξαρτῶνται καὶ αἱ αἰτ. manūs καὶ labōrem. videt, ἀπόδοσις τῶν χρον. προτ. dum lustrat.. dum... mirātur. fama = ἀφαιρ. ὄργαν., nostri labōris = γεν. ἀντικειμ. εἰς τὸ plena. rerum = γεν. ἀντικειμ. εἰς τὸ lacrimae (= δάκρυα διὰ τὰς δυστυχίας (τῶν ἀνθρώπων)). tibi = δοτ. ἡθικῇ εἰς τὸ feret. Ἡ δοτικὴ ἡθικὴ δεικνύει τὸ πρόσωπον, τὸ ὅποιον ἐνδιαφέρεται διὰ τὴν πράξιν τοῦ ρήματος.

Λεξιλογικά: namque sub ingenti, οἱ τρεῖς σπονδεῖοι εἰκονίζουσι τὸ μέγεθος καὶ τὴν ἔκτασιν τοῦ ναοῦ. manūs, μετωνυμία. sunt — sunt, ἐπαναφορά. — sunt lacrimae rerum, ὁ στίχος εἶναι παροιμιώδης = ὑπάρχουν δάκρυα διὰ τὰς δυστυχίας τῶν ἀνθρώπων, ἥτοι ὑπάρχουν ἄνθρωποι ποὺ δακρύουσι διὰ τὰς συμφορὰς τῶν ἄλλων· συγγενὴς κατ' ἐννοιαν εἶναι καὶ ἡ ἐπομένη πρότασις: et mentem mortalia tangunt = καὶ αἱ τύχαι τῶν θνητῶν συγκινοῦν τὴν καρδίαν· εἰς τὴν πρότασιν αὐτὴν ὑπάρχει παρήχησις τῶν φθόγων m καὶ n.

Πραγματικά: hoc in lūco, ἐν τῷ ὁποίῳ ἦτο ὁ ναός. novares, διασαφεῖται ἀνωτέρω (στίχ. 456 κ. ἐξ.), timōrem, ὁ φόβος προήρχετο ἐκ τοῦ ὅτι ἡγνόμενός ἐστιν Αἰνείας, πῶς θὰ ὑπεδέχετο αὐτὸν ἡ Λιδώ. regīnam opperiens, τὴν

μέλλουσιν ἄφιξιν τῆς βασιλείας εἰς τὸν ναὸν ἴσως ἔμαθεν ὁ Αἰνείας ἀπὸ τοὺς ἐργάτας τοὺς ἀπασχολουμένους μὲ τὴν οἰκοδομήσιν τοῦ ναοῦ. *quae fortuna sit urbi*, τὴν εὐδαιμονίαν τῆς πόλεως συνεπέραινε ὁ Αἰνείας ἐκ τῆς πολυτελείας τῆς οἰκοδομῆς. *bellaque iam* κτλ., ἐννοεῖ τὸν Τρωικὸν πόλεμον· ὁ πληθ. (*bella*), διότι ὁ πόλεμος διήρκεσεν ἐπὶ δέκα ἔτη. *Atridas*, τοὺς υἱοὺς τοῦ Ἀτρέως, δηλ. τὸν Ἀγαμέμνονα, τὸν βασιλέα τῶν Μυκηνῶν, καὶ τὸν Μενέλαον, τὸν βασιλέα τῆς Σπάρτης. *ambobus*, δηλ. κατὰ τῶν Ἀτρειδῶν καὶ τοῦ Πριάμου· κατὰ μὲν τῶν Ἀτρειδῶν ἦτο ὠργισμένος ὁ Ἀχιλλεὺς διὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Ἀγαμέμνονος ἀρπαγὴν τῆς Βρισηίδος, κατὰ δὲ τοῦ Πριάμου, διότι οὗτος ἦτο πατὴρ τοῦ Ἑκτορος, τοῦ φονεύσαντος τὸν Πάτροκλον. *aliquam salutem*, λέγει *aliquam* (=κάποιαν), διότι οἱ Τρῶες τὴν πλήρη σωτηρίαν τῶν θὰ εὗρουν, ὅταν φθάσουν εἰς τὴν Ἰταλίαν.

Νόημα : Ὁ Αἰνείας εὐφραίνεται ἐντὸς τοῦ ἄλλους καὶ πρὸ τοῦ μεγαλοπρεποῦς ναοῦ τῆς Ἥρας ἀναθαρρεῖ καὶ διὰ πρώτην φορὰν ἐλπίζει σωτηρίαν. Ἐνῶ δὲ ἀναμένων τὴν βασιλίссαν Διδῶ ἐξήταζε τὰ καθέκαστα ἐντὸς τοῦ ναοῦ, ἐνῶ ἐθαύμαζε τὴν εὐδαιμονίαν καὶ τὴν ἰσχὺν τῆς πόλεως, τὴν ἐργασία τῶν τεχνιτῶν καὶ τὰ ἔργα τῶν, βλέπει ἐξωγραφημένας σκηνὰς τοῦ Τρωικοῦ πολέμου. Συγκινηθεὶς μέχρι δακρύων ἐκ τοῦ θαύματος τούτου λέγει πρὸς τὸν Ἀχάτην : «Ἡ φήμη τῶν ἡμετέρων συμφορῶν ἔχει φθάσει παντοῦ· καὶ εἰς αὐτὴν τὴν χώραν γνωρίζουν οἱ ἄνθρωποι νὰ τιμοῦν τὴν ἀρετὴν καὶ συγκινοῦνται ἀπὸ τὰς δυστυχίας τῶν ἀνθρώπων. Θάρρει λοιπὸν καὶ ἡ φήμη τῶν κατορθωμάτων μας θὰ μᾶς σώσῃ».

Περίληψις : Ὁ Αἰνείας βλέπων τὰς ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἥρας τοιχογραφίας, εἰκονιζούσας σκηνὰς ἐκ τοῦ Τρωικοῦ πολέμου, συγκινεῖται καὶ συνάμα ἐλπίζει εἰς σωτηρίαν. Ἐνθαρρυντικοὶ λόγοι αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἀχάτην.

Ἐπιγραφή : Ὁ Αἰνείας θαυμάζει τὴν εὐδαιμονίαν καὶ ἰσχὺν τῆς πόλεως καὶ συγκινεῖται βλέπων τὰς ἐν τῷ ναῷ τοιχογραφίας. Λόγος αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἀχάτην.

sic ait
 atque animum pascit
 ināni pictūrā
 multa gemens
 largoque flumine
 umectat voltum.
 Namque vidēbat,
 uti hac Grai
 bellantes circum Pergāma
 fugērent,
 premēret Troiana iuventus,
 hac (uti fugērent) Phryges,
 instāret
 curru
 cristātus Achilles.
 Nec procul hinc
 agnoscit lacrimans
 tentoria Rhesi
 nivēis velis,
 quae prodita
 primo somno
 Tydīdes vastabat
 cruentus multa caede,
 ardentisque equos
 avertit in castra
 priusquam gustassent
 pabula Troiae
 Xanthumque bibissent.
 Alia parte Troilus fugiens
 amissis armis,
 infelix puer
 atque impar
 congressus Achilli,
 fertur equis

Τοιουτοτρόπως (: τοιαῦτα) λέγει
 καὶ τὴν ψυχὴν τέρπει (: τρέφει)
 διὰ τῆς ἀψύχου (: κενῆς) ζωγραφίας
 πολλὰ (: βαρέως) στενάζων
 καὶ δι' ἀφθόνου ῥοῆς δακρύων
 βρέχει (: ὑγραίνει) τὸ πρόσωπον.
 Διότι ἔβλεπε,
 πῶς ἐδῶ μὲν οἱ Ἕλληνες
 οἱ πολεμοῦντες περὶ τὰ Πέργαμα
 ἔφευγον,
 ἐπίεξε (δ' αὐτοὺς) ἡ Τρωικὴ νεότης,
 ἐκεῖ δὲ (πῶς ἔφευγον) οἱ Φρύγες,
 ἐπῆρχετο (δὲ ἐναντίον αὐτῶν)
 διὰ τοῦ ἄρματος (του)
 ὁ λοφοφόρος Ἀχιλλεύς.
 Καὶ ὅχι μακρὰν ἀπὸ ἐδῶ
 ἀναγνωρίζει δακρύων
 τὰς σκηνὰς τοῦ Ρήσου
 (τὰς) ἐκ χιονώδους (: λευκοῦ) ὑφάσμα-
 τος, τὰς ὁποίας προδοθείσας
 κατὰ τὸν πρῶτον ὕπνον
 ὁ Τυδείδης ἠρήμωνε
 αἰμόφυρτος ἐκ τῆς πολλῆς σφαγῆς,
 καὶ τοὺς θυμοειδεῖς ἵππους
 ἔστρεψεν εἰς τὸ στρατόπεδόν (του)
 προτοῦ γευθῶν
 χόρτου τῆς Τροίας
 καὶ πίνουν ὕδωρ ἐκ τοῦ Ξάνθου.
 Εἰς ἄλλο μέρος ὁ Τρωΐλος φεύγων
 ἀπολεσθέντων τῶν ὅπλων (του),
 δυστυχὴς παῖς
 καὶ ἄνισος
 συγκρουσθεὶς πρὸς τὸν Ἀχιλλέα,
 φέρεται ὑπὸ τῶν ἵππων (του)

inanique curru
haeret resupīnus
tenens tamen lora;
huic cervixque
comaeque trahuntur
per terram,
et versa hasta
pulvis inscribitur.

καὶ ἐκ τοῦ κενοῦ ἄρματος (του)
κρέματα ὑπτιος
κρατῶν ὁμως τὰ ἡνία
τούτου καὶ ὁ τραχήλος
καὶ ἡ κόμη σύρονται
κατὰ γῆς (: εἰς τὴν γῆν),
καὶ διὰ τοῦ ἀνεστραμμένου δόρα-
τός (του) ἡ κόνις χαράσσεται.

Γραμματικά - ἐρμηνευτικά: a i t, ὀριστ. ἐνεστ. τοῦ ἐλλει-
πτικοῦ ρήμ. a i o = λέγω (ἀπαντοῦν οἱ τύποι: a i o, a i s, a i t = λέγει,
εἶπε, a i u n t καὶ παρ. a i ē b a n κτλ.). p i c t ū r a, a c, θηλ. α'
κλίσ. = ζωγραφία, εἰκὼν. i n ā n i s, e, ἐπίθ. γ' κλίσ. = κενός, ἄψυ-
χος, νεκρός. p a s c i t, ὀριστ. ἐνεστ. τοῦ p a s c o, p a v i, p a t u m,
ἐρε 3 = τρέφω, βόσκω, τέρω. m u l t a, αἰτ. οὐδ. πληθ. τοῦ ἐπιθ.
m u l t u s, μὲ ἐπιρρηματικὴν ἐδῶ σημασίαν = πολύ, βαρέως. g e -
m e n s, n t i s, μετ. ἐνεστ. τοῦ g e m o, g e m u i (g e m i t u m) ἐρε 3 = στε-
νάζω. l a r g u s, a, u m, ἐπίθ. β' κλίσ. = ἄφθονος. f l u m e n,
ī n i s, οὐδ. γ' κλίσ. = ποταμός, ροὴ δακρύων. u m e c t a t, ὀριστ.
ἐνεστ. τοῦ u m e c t o, ā v i, ā t u m, ā r e 1 = ὑγραίνω, βρέχω. v o l t u s
ἢ v u l t u s, ū s, ἄρσ. δ' κλίσ. = πρόσωπον. v i d ē b a t, ὀριστ. παρ.
τοῦ v i d e o, v i d i, v i s u m, ē r e 2 = βλέπω, u t i, ἐπίρρ. = πῶς. b e l -
l a n s, n t i s, μετ. ἐνεστ. τοῦ b e l l o, ā v i, ā t u m, ā r e 1 = πολεμῶ,
c i r c u m, πρόθ. μὲ αἰτ. = περί τι. P e r g ā m a, ō r u m, οὐδ. β'
κλίσ. = τὰ Πέργαμα (ἡ ἀκρόπολις τῆς Τροίας). h a c . . . h a c,
ἐπίρρ. = ἐδῶ μὲν... ἐκεῖ δέ. f u g ē r e n t, ὑποτ. παρ. τοῦ f ū g i o, f ū g i,
f u g i t u m, ἐρε 3 = φεύγω. G r a i u s, i, ἄρσ. β' κλίσ. = Ἕλλην. πληθ.
G r a i ἢ G r a i i = Ἕλληνες. p r e m ē r e t, ὑποτ. παρ. τοῦ p r e -
m o, p r e s s i, p r e s s u m, ἐρε 3 = πιέζω. T r o i ā n u s, a, u m, ἐπίθ.
β' κλίσ. = Τρωικός. i u v e n t u s, ū t i s, θηλ. γ' κλίσ. = νεότης,
νεολαία, νέοι. h a c P h r y g e s, δηλ. f u g ē r e n t P h r y g e s, u m,
ἄρσ. γ' κλίσ. = Φρύγες, Τρῶες. i n s t ā r e t, ὑποτ. παρ. τοῦ i n s t o,
i n s t i t i, —, i n s t ā r e 1 = ἐπικίμαι, ἐπιτίθεμαι (μετ. μέλλ. i n s t a t ū r u s).
c u r r u s, ū s, ἄρσ. δ' κλίσ. = ἄρμα. c r i s t ā t u s a, u m, ἐπίθ.
β' κλίσ. = λοφοφόρος, λόφον (κράνους) ἔχων. p r o c u l, ἐπίρρ. = μα-
κράν. h i n c, τοπικ. ἐπίρρ. = ἐντεῦθεν ἀπὸ ἐδῶ. R h ē s u s, i, ἄρσ.

β' κλίσις.=Ρῆσος (βασιλεὺς τῆς Θράκης). *nivēus*, a, um, ἐπίθ.
 β' κλίσις.=χιονώδης, χιονόλευκος, κάτασπρος. *velum*, i, οὐδ. β'
 κλίσις.=ἱστίον, ὕφασμα. *tentorium*, ii, οὐδ. β' κλίσις.=σκηνή.
agnoscit, ὄριστ. ἐνεστ. τοῦ *agnosco*, *agnōvi*, *agnitum*, ἔρε
 3=ἀναγνωρίζω. *lacrimans*, μετ. ἐνεστ. τοῦ *lacrimo* 1=
 δακρύνω. *primus*, a, um, ἀριθμητ. ἐπίθ. τακτικόν=πρῶτος.
somnus, i, ἄρσ. β' κλίσις.=ὕπνος. *quae*, αἰτ. πληθ. (δηλ. *tentoria*).
prodītus, a, um, μετ. παθ. παρακ. τοῦ *prodo*, *prodīdi*,
prodītum, ἔρε=προδίδω. *Tydides*, ae, ἄρσ. α' κλίσις.=Τυδείδης.
multa caede, νὰ συναφθῇ μὲ τὸ *cruentus* ὅχι μὲ τὸ *vastabat*.
caedes, is, θηλ. γ' κλίσις.=σφαγή. *vastabat*, ὄριστ. παρακ.
 τοῦ *vasto*, *āvi*, *ātum*, *āre* 1=ἐρημῶν. *vasto tentoria*=
 καθιστῶ τὰς σκηνὰς ἐρήμους (κενὰς) ἀνδρῶν. *cruentus*, a, um,
 ἐπίθ. β' κλίσις.=αἱμόφυρτος. *ardentis* (-es), αἰτ. πληθ. τοῦ
ardens, ntis (κυρίως μετ. ἐνεστ. τοῦ *ardeo*, *arsi*, *arsum*, ἔρε 2=
 φλέγομαι)=φλεγόμενος· μεταφρ.=ὀρμητικός, θυμοειδής. *avertit*,
 ὄριστ. παρακ. τοῦ *averto*, *averti*, *aversum*, ἔρε 3=στρέφω,
 ἀπάγω. *priusquam*, χρον. συνδ.=πρὶν ἢ, προτοῦ. *pabulum*,
 i, οὐδ. β' κλίσις.=φορβή, χόρτος. *gustassent* (=gustavissent),
 ὑποτ. ὑπερσ. τοῦ *gusto*, *āvi*, *ātum*, *āre* 1=γεύομαι. *Xanthus*, i,
 ἄρσ. β' κλίσις.=Ξάνθος (ποταμὸς τῆς Τρωάδας). *bibissent*, ὑποτ.
 ὑπερσ. τοῦ *bibo*, *bibi*, (potum), *bibere* 3=πίνω. *bibo Xanthum*=
 πίνω ὕδωρ ἐκ τοῦ Ξάνθου. *pars*, partis, θηλ. γ' κλίσις.=μέρος.
fugiens, ntis, μετ. ἐνεστ. τοῦ *fugio*, *fūgi*, (fugitum),
 ἔρε 3=φεύγω. *amissis*, μετ. παθ. παρακ. (amissus, a, um)
 τοῦ *amitto*, *amīsi*, *amissum*, ἔρε 3=ἀπόλλυμι, χάνω. *Troilus*,
 i, ἄρσ. β' κλίσις.=Τρωίλος. *infelix*, īcis, μονοκατάληκτον ἐπίθ.
 γ' κλίσις.=δυστυχής. *puer*, eri, ἄρσ. β' κλίσις.=παῖς, νέος.
impar, impāris, μονοκατάληκτον ἐπίθ. γ' κλίσις.=ἄνισος. *con-*
gressus, a, um, μετ. παρακ. τοῦ ἀποθετικοῦ *q. congregior*,
congressus sum, *congrēdi* 3=συμπλέκομαι. *Achilli*, δοτ., *fer-*
tur, ὄριστ. παθ. ἐνεστ. τοῦ ἀγωμάλου *q. fero*, *tuli*, *latum*, *ferre*
 3=φέρω (ὄριστ. παθ. ἐνεστ.: *feror*, *ferris*, *fertur*, *ferimur*, *feri-*
mīni, *feruntur*). *curru*, ἀρχαῖος τύπος δοτ. ἀντὶ *currūi* τοῦ
currus. *haeret*, ὄριστ. ἐνεστ. τοῦ *haereo*, *haesi*, (haesum), ἔρε
 2=ἔχομαι τινος, κρέμαμαι ἐκ τινος. *resurpinus*, a, um, ἐπίθ.

β' κλίσ.=ὑπιος. *in ā n i*, ἐνικὴ δοτ. τοῦ *inānis*, e, ἐπίθ. γ' κλίσ.=κενός. *lorum*, i, οὐδ. β' κλίσ.=χωρίον· πληθ.=ήνία. *tene n e n s*, μετ. ἐνεστ. τοῦ *teneo*, *tenui*, (*tentum*), ἔρε 2=κρατῶ. *cer v i x*, *īcis*, θηλ. γ' κλίσ.=τράχηλος. *coma*, ae, θηλ. α' κλίσ. (συνήθως ἐν τῷ πληθ.)=κόμη. *tra h u n t u r*, ὀριστ. παθ. ἐνεστ. τοῦ *traho*, *traxi*, *tractum*, ἔρε=ἔλκω, σύρω (παθητ. *trahor*, *traxus sum*, *trahi*). *vers ā*, μετ. παθ. παρακ. (*versus*, a, um) τοῦ *verto*, *verti*, *versum*, ἔρε 3=στρέφω, ἀναστρέφω. *pulvis*, ἔρις, ἄρσ. γ' κλίσ.=κόνις. *in s c r i b i t u r*, ὀριστ. παθ. ἐνεστ. τοῦ *inscribo*, *scripsi*, *scriptum*, ἔρε 3=ἐγγράφω, χαράσσω (παθητ. *inscribor*, *inscriptus sum*, *inscribi*). *hast a*, ae, θηλ. α' κλίσ.=δόρυ.

Ἀντικαταστάσεις ρημάτων: *a i t*, *κάθ.*=*ait*, *aiebat*, —, *ait*, ὀριζ.=*ait*, *aiat*. *p a s c i t*, *κάθ.*=*pascit*, *pascebat*, *pascet*, *pavit*, *pavērat*, *pavrit*, ὀριζ.=*pascit*, *pascat*. *g e m e n s*, *κάθ.*=*gemens*, (*gemiturus*). *umectat*, *κάθ.*=*umectat*, *umectabat*, *umectabit*, *umectavit*, *umectavērat*, *umectavērit*, ὀριζ.=*umectat*, *umectet*. *vi d e b a t*, *κάθ.*=*videt*, *videbat*, *videbit*, *vidit*, *vidērat*, *vidērit*, ὀριζ.=*videbat*, *vidēret*. *b e l l a n t e s*, *κάθ.*=*bellantes*, *bellaturi*. *f u g ě r e n t*, *κάθ.*=*fugant*, *fugērent*, *fugituri sint*, *fugērint*, *fugissent*, ὀριζ.=*fugiebant*, *fugērent*. *pre m ě r e t*, *κάθ.*=*premat*, *pre m ě r e t*, *pressura sit*, *pressērit*, *pressisset*, ὀριζ.=*premebat*, *pre m ě r e t*. *i n s t a r e t*, *κάθ.*=*instet*, *instaret*, *instatūrus sit*, *insti t ě r i t*, *institisset*, *a g n o s c i t*. *κάθ.*=*agnoscit*, *agnoscebat*, *agnos cet*, *agnovit*, *agnovērat*, *agnovērit*, ὀριζ.=*agnoscit*, *agnoscat*. *l a c r i m a n s*, *κάθ.*=*lacrimans*, *lacrimatūrus*. *v a s t a b a t*, *κάθ.*=*vastat*, *vastabat*, *vastabit*, *vastavit*, *vastavērat*, *vastavērit*, ὀριζ.=*vastabat*, *vastaret*, *a v e r t i t*, *κάθ.*=*avertit*, *avertebat*, *avert et*, *avertit*, *avertērat*, *avertētīt*, ὀριζ.=*avertit*, *avertērit*. *g u s t a s s e n t* (ἀντὶ *gustavissent*), *κάθ.* *gustent*, *gustarent*, *gusta turi sint*, *gusta(vē)rint*, *gusta(vi)ssent*, ὀριζ.=*gusta(vē)rant*, *gusta(vi)ssent*. *b i b i s s e n t*, *κάθ.*=*bibant*, *bibarent*, *potūri sint*, *bibarint*, *bibissent*, ὀριζ.=*bibērant*, *bibissent*. *f u g i e n s*, *κάθ.*=*fugiens*, *fugiturus*. *c o n g r e s s u s*, *κάθ.*=*con grediens*, *con gressūrus*, *congressus*. *f e r t u r*, *κάθ.*=*fertur*, *ferebātur*, *ferē*

tur, latus est, latus erat, latus erit, ὀριζ.=fertur, ferātur. haeret, κάθ.=haeret, haerebat, haerebit, haesit, haesērat, haeserit, ὀριζ.=haeret, haerēat. tenens, κάθ.=tenens, tenturus. trahuntur, κάθ.=trahuntur, trahebantur, trahentur, traxi sunt, traxi erant, traxi erunt, ὀριζ.=trahuntur, trahantur. inscribitur, κάθ.=inscribitur, inscribēbatur, inscribētur, inscriptus est, inscriptus erat, inscriptus erit, ὀριζ.=inscribitur, inscribatur.

Συντακτικά: pictūrā ināni=ἄφαιρ. ὄργαν., multa=σύστοιχον ἀντικειμ. (μὲ σημασία ἐπιρρ.) τοῦ gemens (=μετοχ. τροπική). largo flumine=ἄφαιρ. ὄργαν., uti bellantes... fugerent... premēret... instāret... Achilles...=πλάγαι ἐρωτ. προτ., curru=ἄφαιρ. ὄργαν., lacrimans=μετ. τροπ., nivēis velis=ἄφαιρ. ὄργανική, primo somno=ἄφαιρ. χρόν., multā caede=ἄφαιρ. τῆς αἰτίας. patre aliā=ἄφαιρ. τοπική. amissis armis=ἄφαιρ. ἀπόλυτος (=ἀπολεσθέντων τῶν ὅπλων=ἀπολέσας τὰ ὅπλα=μετὰ τὴν ἀπώλεια τῶν ὅπλων). infelix puer—impar=παραθέσεις (τὸ δεύτερον εἶναι ἀποτέλεσμα τοῦ πρώτου). congressus Achilli (δοτ.), ἡ μετὰ δοτικῆς σύνταξις τοῦ congressus ποιητικῇ ἀντί: congressus cum Achille. equis=ἄφαιρ. τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου. curru=ἀντικείμεν. τοῦ haeret. resupīnus=κατηγ., tenens=μετοχ. τροπική. versā hastā=ἄφαιρ. ὄργαν.

Αἰσθητικά: animum pascit, μεταφορά. pictūrā pascit, παρήχησις τοῦ φθόγγου p. pabŭla, παρὰ τοῖς ποιηταῖς ὁ πληθυντικὸς χρησιμοποιεῖται πολλάκις ἀντὶ τοῦ ἐνικοῦ, διὰ νὰ παρασταθῇ ἐν πρᾶγμα ἡ μία πρᾶξις ἐποπτικώτερον, καθόσον μὲ τὸν πληθυντικὸν δηλοῦνται τρόπον τινὰ τὰ μέρη των· ἡ χρησιμοποίησις τοῦ πληθυντικοῦ ἀντὶ τοῦ ἐνικοῦ γίνεται πολλάκις εἰς τοὺς ποιητὰς καὶ ἐκ μετρικῆς ἀνάγκης. et versā... hastā, ζωηρὰ ἡ εἰκὼν: ὁ Τρωῖλος ἐμπεπλεγμένος εἰς τὰ ἡνία σύρεται ὑπτιος ὑπὸ τῶν ἵππων, ἐνῶ τὸ δόρυ του ἀνεστραμμένον χαράσσει αὐλακα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.

Πραγματικά: pictūrā ināni, ἡ ζωγραφία καλεῖται inā-

nis (=ἄψυχος, νεκρά), διότι τὰ δι' αὐτῆς εἰκονιζόμενα στεροῦνται ζωῆς· ἀλλ' ὅμως ταῦτα καίπερ ἄψυχα ἐξεγείρουν συναισθήματα καὶ πάθη. *largo que... voltum*, ἡ ἀνακούφισις αὕτη τῆς λύπης δὲν εἶναι ἀσυνήθης εἰς τοὺς ἀρχαίους ἥρωας· οὗτοι κατὰ μὲν τὰς πράξεις εἶναι πλάσματα ὑπερέρας φύσεως, κατὰ δὲ τὰ συναισθήματα ἀληθεῖς ἄνθρωποι. *largo flumine*, πρβλ. τὸ τοῦ Ὀμήρου Ἰλ. I, 570 «*δεύοντο δὲ δάκρυσι κόλποι*» = ἐβρέχοντο δὲ ἀπὸ τὰ δάκρυα οἱ κόλποι· ὁμοίως καὶ Ὀδυσσ. Θ, 522 «*δάκρυ δ' ἔδευεν ὑπὸ βλεφάροισι παρειᾶς*» = δάκρυα ἔβρεχαν τὰς παρειὰς ὑπὸ τὰ βλέφαρα. *uti bellantes... Achilles* (στίχ. 466-468, πρῶτον ξεῦγος ζωγραφιῶν· οἱ Ἕλληνες φεύγουν πρὸς τὰ πλοῖα καταδιωκόμενοι ὑπὸ τῶν Τρώων—οἱ Τρῶες φεύγουν καταδιωκόμενοι ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως. *Pergāma circum*, ἀναστροφὴ = *circum Pergāma*. *Pergāma*, ἐδῶ δηλοῖ, ὅπως πολλάκις, ὄχι τὴν ἀκρόπολιν τῆς Τροίας, ἀλλὰ) τὴν ὅλην πόλιν, τὴν Τροίαν, περὶ τὰ τείχη τῆς ὁποίας ἐμαίνεται ὁ πόλεμος. *ne procul... inscribitur hastā* (στίχ. 469—478), δεῦτερον ξεῦγος ζωγραφιῶν· ὁ φόνος τοῦ Ρήσου ὑπὸ τοῦ Διομήδους καὶ ὁ τοῦ Τρωίλου ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως. *Rhesi*, ὁ Ρῆσος ἦτο βασιλεὺς τῆς Θράκης ἐλθὼν εἰς βοήθειαν τῶν Τρώων. *nivēis tentoria velis*, ἀναχρονισμός· διότι κατὰ τὴν ἡρωικὴν ἐποχὴν αἱ σκηναὶ (αἱ κλισίαι) κατεσκευάζοντο ἐκ ξυλίνων πασσάλων συναπτομένων διὰ σπάρτων καὶ ἦσαν ἐστεγασμέναι διὰ καλάμων. *Primo somno* ὁ πρῶτος ὕπνος εἶναι βαθύτατος. *Proditā*, ὑπὸ τοῦ Τρωῆς Δόλωνος· οὗτος μετὰ τὴν ἔνορκον ὑπόσχεσιν τοῦ Ἑκτορος ὅτι θὰ τοῦ δώσῃ εἰς ἀνταμοιβὴν τοὺς ἵππους καὶ τὸ ἄρμα τοῦ Ἀχιλλέως ἀνέλαβε νὰ μεταβῇ νύκτωρ εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν πρὸς κατασκοπεῖαν· καθ' ὁδὸν ὅμως συνέλαβον αὐτὸν ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ ὁ Διομήδης, οἱ ὁποῖοι καὶ τὸν ἐφόνευσαν, ἀφοῦ παρ' αὐτοῦ ἔμαθον τὰ κατὰ τοὺς Τρῶας καὶ τὴν ἄφιξιν τοῦ Ρήσου· ἐκ τοῦ ἐπεισοδίου τούτου ἡ ραψοδία Κ τῆς Ἰλιάδος ἐπιγράφεται Δολώνεια· ἀπὸ τὴν ραψοδίαν αὐτὴν ἔχει ληφθῇ καὶ ἡ ὑπόθεσις τῆς τραγωδίας τοῦ Εὐριπίδου τῆς ἐπιγραφομένης «Ρῆσος». *priusquam pabula* κλπ., κατὰ τινα ἀπόφασιν τῆς Μοίρας τότε μόνον θὰ ἐκυριεύετο ἡ Τροία, ἐὰν οἱ ἵπποι τοῦ Ρήσου δὲν ἤθελον γευθῇ χόρτον τῆς Τροίας καὶ δὲν ἤθελον πίνει ὕδωρ ἐκ τοῦ Ξάνθου. *Xanthus*, ποταμὸς τῆς Τροίας.

Εὐθ. Δ. Χριστοπούλου : «Ὀυεργιλίου Αἰνεϊάς»

κατὰ τὸν Ὅμηρον (Ίλ. Υ, 74) «μέγας ποταμὸς βαθυδίνης, ὃν *Ξάνθον* καλέουσι θεοί, ἄνδρες δὲ *Σκάμανδρον*»· οὗτος πηγάζων ἐκ τοῦ ὄρους Ἰδης διαρρέει πρὸς τὰ ΝΔ τῆς πόλεως Ἰλίου τὴν πεδιάδα καὶ δεχόμενος τὸν Σιμόεντα ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἑλλήσποντον. *parte alia*, δηλ. τῶν τοίχων τοῦ ναοῦ. *armis*, δηλ. τὴν ἀσπίδα (διότι τὸ δόρυ τὸ κρατεῖ ἀκόμῃ εἰς τὴν χεῖρα κατὰ τὸν στίχ. 478). *Troilus*, υἱὸς τοῦ Πριάμου καὶ τῆς Ἑκάβης, φονευθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως πρὸ τῶν γεγονότων τῆς Ἰλιάδος. *cirgu in ānī*, τὸ ἄρμα κενὸν ὥς στερηθὲν τοῦ ἡνιόχου. *cristātus*, προβλ. τὸ ὁμηρικὸν *κορυθαίολος*. *lora tenens tamen*, ἂν καὶ ἦτο νεκρός.

Νόημα : Ταῦτα λέγει ὁ Αἰνεΐας (πρὸς τὸν Ἀχάτην) καὶ στενάζων ἐκ βαθέων τέρεπει τὴν ψυχὴν του (ἀνακουφίζεται) παρατηρῶν τὰς ἐπὶ τῶν τοίχων τοῦ ναοῦ ἀψύχους ζωγραφίας καὶ δακρύει· διότι ἐδῶ μὲν βλέπει πῶς οἱ πολιορκοῦντες τὰ Πέργαμα (: Τρῳίαν) Ἑλληνες ἔφευγον πρὸς τὴν παραλίαν διωκόμενοι ὑπὸ τῆς Τρωικῆς νεολαίας, ἐκεῖ δὲ πῶς ἔφευγον οἱ Τρῶες διωκόμενοι ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως. Ἐν συνεχείᾳ βλέπει τὴν σκηνὴν τοῦ φόνου τοῦ Ρήσου καὶ τῆς ἀπαγωγῆς τῶν ἵππων του ὑπὸ τοῦ Διομήδους· εἰς ἄλλο δὲ μέρος τὸν ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως φόνον τοῦ Τρωΐλου, ὁ ὁποῖος σύρεται ὑπὸ τῶν ἵππων καὶ ὑπτίος κρέμεται ἐκ τοῦ ἄρματος κρατῶν, καίτοι νεκρός, τὸ δόρυ του ἀνεστραμμένον κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε νὰ χαράσῃ τὸ ἔδαφος.

Περίληψις : Ὁ Αἰνεΐας ἀνακουφίζεται βλέπων τὰς ἐπὶ τῶν τοίχων τοῦ ναοῦ τῆς Ἥρας εἰκονιζομένας σκηνὰς ἐκ τοῦ Τρωικοῦ πολέμου, ἥτοι τὴν καταδίωξιν τῶν Ἑλλήνων ὑπὸ τῶν Τρώων, τὴν καταδίωξιν τῶν Τρώων, ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως, τὸν φόνον τοῦ Ρήσου ὑπὸ τοῦ Διομήδους καὶ τὸν φόνον τοῦ Τρωΐλου ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως.

Ἐπιγραφή : Σκηναὶ ἐκ τοῦ Τρωικοῦ πολέμου εἰκονιζόμεναι ἐπὶ τῶν τοίχων τοῦ ναοῦ τῆς Ἥρας. Πρῶτον καὶ δεύτερον ζευγὸς αὐτῶν.

Στίχ. 479 — 487

Interea
 ibant ad templum
 non aquae Palladis
 Iliādes
 passis crinibus
 peplumque ferēbant,
 suppliciter tristes
 et tunsae pectōra
 palmis :
 diva aversa
 oculos tenēbat
 fixos solo.
 Ter raptavērat Hectōra
 circum Iliācos muros
 exanimumque corpus
 Achilles vendēbat áuro.
 Tum vero ingentem gemitum
 dat (Aenēas)
 ab imo pectōre,
 ut conspēxit spolia,
 ut (conspexit) currus,
 utque (conspexit)
 ipsum corpus amici
 Priamumque tendentem
 inermis manus.

Ἐν τῷ μεταξὺ
 ἐπορεύοντο πρὸς τὸν ναὸν
 τῆς δυσμενοῦς Παλλάδος
 αἱ Ἰλιάδες
 μὲ λυμένες τὰς κόμας (: λυσίκομοι)
 καὶ πέπλον ἔφερον (εἰς αὐτήν),
 ἱκετευτικῶς περίλυποι
 καὶ τύπτουσαι τὰ στήθη
 μὲ τὰς παλάμας (: χεῖρας) :
 (ἀλλ') ἢ θεὰ ἀποστρέφουσα
 τοὺς ὀφθαλμοὺς (τῆς) ἐκράτει
 προσηλωμένους εἰς τὸ ἔδαφος.
 Τρεῖς εἶχε σύρει τὸν Ἑκτορα
 περὶ τὰ Ἰλιακὰ τεῖχη
 καὶ τὸ ἄψυχον σῶμα (αὐτοῦ)
 ὁ Ἀχιλλεὺς ἐπώλει ἀντὶ χρυσοῦ.
 Τότε δὲ μέγαν ἀναστεναγμόν
 ἐκβάλλει (ὁ Αἰνείας)
 ἐκ τοῦ βάθους τῆς καρδίας (του),
 ὅτε (: ὡς) εἶδε τὰ λάφυρα,
 ὅτε (εἶδε) τὸ ἄρμα,
 καὶ ὅτε (εἶδε)
 αὐτὸ τὸ πτώμα τοῦ φίλου
 καὶ τὸν Πρίαμον τείνοντα
 ἀόπλους τὰς χεῖρας.

Γραμματικά — ἐρμηνευτικά : *interea*, ἐπίρρ.=ἐν τῷ μεταξὺ, ἐν συνεχείᾳ· διὰ τοῦ ἐπίρρ. τούτου ἐδῶ γίνεται μετάβασις ἐκ τῶν ἀνωτέρω ζωγραφικῶν εἰς ἄλλας· κατ' ἐννοιαν=*nec procul hinc* (στίχ. 469) *parte aliā* (στίχ. 474). *a equus, a, um*, ἐπίθ. β' κλίσ.=ἵσος, δίκαιος, εὐμενής· *non a equus*=*iniquus*=δυσμενής. *Pallas, ādis*, θηλ. γ' κλίσ.=Παλλάς. *ibant*, ὀρισι. παρσι. τοῦ ἀνωμάλου *q. eo, ii, itum, ire* 4=πορεύομαι *crinis, is*, ἄρσ. γ' κλίσ.=ἡ θριξ (τοῦ ἀνθρώπου), ἡ κόμη. *passis*,

μετ. παθ. παρακ. (passus, a, um) τοῦ pando, pandi, passum, ἔρε 3=πετάννυμι, ἀπλώνω. *Ilias*, ἄdis, θηλ. γ' κλίσι.=Ἰλιάς: ἡ Τρωάς γυνή· συνήθως εἰς τὸν πληθ. *Iliades*=αἱ Τρωάδες γυναῖκες. *perplum*, i, οὐδ. β' κλίσι.=πέπλος. *ferēband*, ὀριστ. παρ. τοῦ ἀνωμάλου ρ. *fero*, tuli, latum, *ferre* 3=φέρω. *suppliciter*, ἐπίρρ.=ἰκετευτικῶς, ὥσπερ. ἰκέτιδες. *tristis*, e, ἐπίθ. γ' κλίσι.=περίλυπος. *tunsae*, μετ. παθ. παρακ. (tunsus, a, um) τοῦ tundo, tutūdi, tunsum καὶ tusum, tundere 3=τύπτω, κτυπῶ. *pectus*, ὄris, οὐδ. γ' κλίσι.=στήθος. *palma*, ae, θηλ. α' κλίσι.=παλάμη, χεῖρ. *solum*, i, οὐδ. β' κλίσι.=ἔδαφος. *fixos*, μετ. παθ. παρακ. (fixus, a, um) τοῦ figo *fixi*, fixum, figere 3=πῆγνυμι, προσηλώνω. *aversa*, μετ. παθ. παρακ. (aversus, a, um) τοῦ averto, averti, aversum, ἔρε 3=ἀποστρέφω (παθητ. *avertor*, aversus sum, averti). *tenebat*, ὀριστ. παρ. τοῦ teneo, tenui, (tentum), ἔρε 2=κρατῶ. *ter*, ἀριθμ. ἐπίρρ.=τρίς, τρεῖς φορές. *raptavērat*, ὀριστ. ὑπερσ. τοῦ raptō, āvi, ātum, āre 1=ἄρπάζω, σύρω. *Hector*, ὄris, ἄρσ. γ' κλίσι. (ἐνικ. αἰτ. *Hectōra*)=Ἐκτωρ. *murus*, i, ἄρσ. β' κλίσι.=τείχος. *exanimus*, a, um, ἐπίθ. β' κλίσι.=ἄψυχος, νεκρός. *aurum*, i, οὐδ. β' κλίσι.=χρυσός. *corpus*, ὄris, οὐδ. γ' κλίσι.=σῶμα, πτώμα. *vendebat*, ὀριστ. παρατ. τοῦ vendo, vendīdi, venditum, vendere 3=πωλῶ. *gemitus*, ūs, ἄρσ. δ' κλίσι.=στεναγμός. *dogemītum*=ἐκβάλλω στεναγμόν. *imus*, a, um, (καὶ *infimus*, a, um), ὑπερθ. ἐπίθ. β' κλίσι.=κατώτατος, βαθύτατος (τὸ θετ. *infērus*, a, um, τὸ συγκρ. *inferior*, ius). *ut*, χρόν. σύνδ. (μὲ ὀριστ. παρακ. *conspēxi*)=ᾧτε. *spolium*, ii, οὐδ. β' κλίσι.=σκῆλον, λάφυρον· ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον εἰς τὸν πληθ. *spolia*, ὄrum=τὰ σκῆλα, τὰ ὄπλα, τὰ ὁποῖα ὁ νικήσας λαμβάνει ἀπὸ τοῦ νεκροῦ τοῦ ἡττηθέντος ἐχθροῦ, τὰ λάφυρα. *currus*, αἰτ. πληθ. τοῦ currus, us, ἄρσ. δ' κλίσι.=ἄρμα· ὁ πληθ. ἐδῶ ἀντὶ τοῦ ἐνικοῦ = currum. *ipse*, ipsa, ipsum, δεικτ. ἀντων.=αὐτός. *tendens*, ntis, μετ. ἐνεστ. τοῦ tendo, tetendi, tentum, ἔρε 3=τείνω. *manus*, *inermis* (-es), αἰτ. πληθ. τοῦ manus, us, θηλ. δ' κλίσι.=χεῖρ. *conspēxit*, ὀριστ. παρακ. τοῦ *conspicio*, conspexi, conspectum, ἔρε 3=καθορῶ, βλέπω. *inermis*, e, ἐπίθ. γ' κλίσι.=ἄοπλος.

Ἀντικαταστάσεις ρημάτων: *ibant*, κάθ. = eunt, ibant, ibunt, ierunt, ierant, ierint, ὀριζ. = ibant, irent. *ferebant*, κάθ. = ferunt, ferebant, ferent, tulerunt, tulērant, tulērint, ὀριζ. = ferebant, ferrent. *tenēbat*, κάθ. = tenet, tenebat, tenebit, tenuit, tenuerat, tenuērit, ὀριζ. = tenēbat, tenēret, *raptavērat*, κάθ. = raptat, raptabat, raptabit, raptavit, raptavērat, raptavērit, ὀριζ. = raptavērat, raptavisset. *vendebat*, κάθ. = vendit, vendebat, vendet, vendidit, vendidērat, vendidērit, ὀριζ. = vendebat, vendēret. *dat*, κάθ. = dat, dabat, dabit, dedit, dedērat dedērit, ὀριζ. = dat, det. *tendētem*, κάθ. = tendentem, tenturum. *conspexit*, κάθ. = conspīcit, conspīciebat, conspīciet, conspēxit, conspēxerat, conspēxērit, ὀριζ. = conspexit, conspēxērit.

Συντακτικά: *crinibus passis* = ἄφαρ. τοῦ τρόπου. *tristes* = κατηγ., *pectōra* = αἰτ. τῆς ἀναφορᾶς εἰς τὸ tunsae (καθ' ἑλληνικὴν σύνταξιν)· πρβλ. *ἀποτμηθέντες τὰς κεφαλὰς ἐτελεύτησαν*, ἥ: *τὸν μηρὸν τετρωμένος* κ.τ.τ., *solo* = ἐνικὴ δοτ., ἀντί: *in solum*. *augo* = ἄφαρ. τοῦ τιμήματος. (Aeneas) = ὑποκ. τοῦ dat. *ut... ut... utque...* *conspēxit inermis* = χρόν. προτ., *spolia currus* (αἰτ. πληθ.) = corpus (αἰτ. ἐνικοῦ) — Priānum = ἀντικείμενα τοῦ conspēxit. *inermis* (-es = κατηγορ. τοῦ manūs = ἀντικείμεν. τοῦ tendētem = κατηγορημ. μετ. ἐκ τοῦ conspexit (ὡς αἰσθήσεως σημαντικοῦ).

Αἰσθητικά: *non aequae*, σχῆμα λιτότητος. *crinibus passis... palmis*, ὠραία εἰκόν. *solo fixos oculōs a versa tenēbat*, γραφικωτέρα παράστασις τοῦ ὁμηρικοῦ: *ἀνένευε δὲ Παλλὰς Ἀθήνη*. *ut... ut... utque*, ἐμφαντικὴ ἐπανάληψις. *currus*, ποιητικὴ ἢ χρῆσις πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ ἀντὶ ἐνικοῦ.

Πραγματικά: *interrea... inermis* (στίχ. 479-487), τρίτον ζεύγος ζωγραφιῶν: αἱ Τρωάδες γυναῖκες ἰκέτιδες πρὸ τῆς Παλλάδος—ὁ Πρίαμος ἰκέτης πρὸ τοῦ Ἀχιλλέως. *interrea ad templum... tenēbat*, ἡ ζωγραφία κατὰ τοὺς στίχ. 269 κ. ἑξ. τοῦ Z τῆς Ἰλιάδος τοῦ Ὁμήρου:

«ἀλλὰ σὺ μὲν πρὸς νηὸν Ἀθηναίης ἀγελείης
 ἔρχεο σὺν θυέεσσιν, ἀολίσσασα γεραίᾳς·
 πέπλον δ' ὅστις τοι χαριέστατος ἦδ' ἐμείστος
 ἔστιν ἐνὶ μεγάρῳ καὶ τοι πολὺ φίλτατος αὐτῇ,
 τὸν θὲς Ἀθηναίης ἐπὶ γούνασιν ἡυκόμοιο.»

= «ἀλλὰ σὺ μὲν (Ἐκάβη) εἰς τὸν ναὸν τῆς πολεμικῆς Ἀθηνᾶς πή-
 γαινε μὲ θυμιάματα, ἀφοῦ συναθροίσῃς τὰς εὐγενεῖς (Τρωάδας)·
 καὶ πέπλον ὅποιον ἀπ' ὅλους πιδ ὁμορφο καὶ πιδ μέγαλον ἔχεις εἰς τὸ
 σπίτι καὶ σὺ ἡ ἴδια προτιμᾷς πιδ πολὺ, αὐτὸν βάλε τον εἰς τὰ γό-
 νατα τῆς καλλικόμου Ἀθηνᾶς· ὡσαύτως καὶ κατὰ τοὺς στίχ. 300
 κ. ἔξ. τῆς ἰδίας ραψωδίας :

«αἱ δ' ὀλολυγῇ πᾶσαι Ἀθήνη χειρὰς ἀνέσχον·
 ἡ δ' ἄρα πέπλον ἐλοῦσα Θεανῶ καλλιπάρῃος
 θῆκεν Ἀθηναίης ἐπὶ γούνασιν ἡυκόμοιο,
 εὐχομένη δ' ἤρ' αὐτο Διὸς κόρη μέγαλοιο...
 ὣς ἔφατ' εὐχομένη, ἀνένευε δὲ Παλλὰς Ἀθήνη».

= «Καὶ αὐταὶ (αἱ γυναῖκες) ὅλαι μὲ θρηνώδη κραυγὴν πρὸς τὴν
 Ἀθηνᾶν τὰ χεῖρια ὕψωσαν· καὶ ἔλαβε τότε αὐτὴ ἡ ὥραία (ἰέρεια)
 Θεανῶ τὸν πέπλον καὶ τὸν ἔβαλε εἰς τὰ γόνατα τῆς καλλικόμου
 Ἀθηνᾶς, καὶ ἱκετεύουσα προσηύχετο εἰς τὴν κόρην τοῦ μεγάλου
 Διός... Ἔτοι ἐδεήθη, ἀλλ' ἡ Παλλὰς Ἀθηνᾶ δὲν εἰσήκουσε τὴν
 δέησίν της». *ποη. ἀε. quae*, ἡ Ἀθηνᾶ, ὡς καὶ ἡ Ἥρα, ἐχθρὰ
 τῶν Τρώων διὰ τὴν ὑπὲρ τῆς Ἀφροδίτης κρίσιν τοῦ Πάριδος.
crinibus passis tunsae pectora, ἡ λυτὴ κόμη καὶ
 τὸ χτύπημα τοῦ στήθους σημεῖα πένθους. *Pallas* (Παλλὰς),
 ἐπίθετον τῆς Ἀθηνᾶς ὡς θεᾶς τοῦ πολέμου· συνήθως ἐτυμολογεῖ-
 ται ἐκ τοῦ *πάλλω* ὡς πάλλουσα τὸ δόρυ· ἀλλὰ πιθανώτερον ση-
 μαίνει : *παρθένος*, *κόρη* (πρβλ. *πάλλας*, *αντος*=*νέος*). *per-*
lumque ferēbant, ὡς δῶρον διὰ τὴν Ἀθηνᾶν πρὸς ἐξιλέ-
 ωσιν αὐτῆς· ὁ πέπλος—τὸ σύνηθες ἔνδυμα τῶν γυναικῶν—ἦτο
 εὐρὺ τεμάχιον ὑφάσματος ἐξ ἐρίου κρατούμενον ἐπὶ τῶν ὤμων διὰ
 πορπῶν, τὸ ὁποῖον ἔμπροσθεν ἔφθανε μέχρι τῶν σφυρῶν, ὀπι-
 σθεν δ' ἐσύρετο ἐπὶ τοῦ ἐδάφους· ἐπὶ τοῦ στήθους ἔπιπτε διπλοῦν,
 ἐκρατεῖτο δὲ διὰ ζώνης καὶ κατὰ τὴν ἀνοικτὴν πλευρὰν ἐκλείετο
 διὰ πορπῶν. *diva aversa... solo*, ὑποδηλοῦσα οὕτω ὅτι
 ἐξακολουθεῖ νὰ παραμένῃ ἀνενδότης δυσμενῆς πρὸς τοὺς Τρώας.

tercircum . . . muros, ὁ Αἰνείας συμπληρώνει ἐκ τῆς ἀναμνήσεώς του τοῦτο, τὸ ὁποῖον δὲν βλέπει εἰς τὴν εἰκόνα· ὁ Βεργίλιος ἀκολουθεῖ τὴν μετὰ τὸν Ὅμηρον παράδοσιν, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Ἀχιλλεύς τὸ πτώμα τοῦ Ἑκτορος τρεῖς ἔσυρε περὶ τὰ Ἰλιακὰ τεῖχη. (Κατὰ τὸν Ὅμηρον τρεῖς ὁ Ἑκτωρ διώκεται ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως περὶ τὰ τεῖχη τῆς Τροίας (Ἰλ. X, 165) καὶ τρεῖς νεκρὸς σύρεται περὶ τὸν τάφον τοῦ Πατρόκλου (Ἰλ. Ω, 16). *exanimumque . . .* διὰ τοῦ στίχου τούτου δηλοῦται τὸ ἀντικείμενον τῆς εἰκόνης. *vendēbat*, δηλ. *Priāmo patri*· κατὰ τὸν Ὅμηρον (Ἰλ. Ω, 474 κ. ἐξ.) ὁ Πρίαμος νύκτωρ ἦλθεν ἐκέτης εἰς τὸν Ἀχιλλέα, διὰ νὰ λάβῃ τὸ πτώμα τοῦ υἱοῦ του πρὸς ταφὴν ἀντὶ λύτρων. *spolia*, τὰ ὄπλα, τὰ ὁποῖα φονευθέντος τοῦ Ἑκτορος ἐσχύλευσεν ὁ Ἀχιλλεύς. *curgus*, ἔνν. τὸ ἄρμα εἰς τὸ ὁποῖον εἶχε δεθῇ τὸ πτώμα τοῦ Ἑκτορος. *ipsum corpus amīci*, δηλ. τοῦ Ἑκτορος. *manus inermis*, αἱ χεῖρες ἀοπλοί, διότι ὁ Πρίαμος ὥς ἐκέτης ἦλθεν εἰς τὸν Ἀχιλλέα.

Νόημα: Ἐν συνεχείᾳ ὁ Αἰνείας βλέπει ἄλλας ζωγραφίας, ἥτοι 1) τὰς Τρωάδας γυναῖκας, αἱ ὁποῖαι περιίλνυτοι ἐπορεύοντο ὡς ἐκέτιδες εἰς τὸν ναὸν τῆς Παλλάδος Ἀθηνᾶς καὶ ἔφερον πέπλον ὡς δῶρον δι' αὐτὴν (πρὸς ἐξιλέωσίν της, διότι διέκειτο δυσμενῶς πρὸς τοὺς Τρῶας)· ἀλλ' ἡ θεὰ ἀποστρέφουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπὸ τοῦ πέπλου κρατεῖ αὐτοὺς προσηλωμένους εἰς τὸ ἔδαφος (ὑποδηλοῦσα οὕτω ὅτι παραμένει ἀμετατρέπτως δυσμενῆς πρὸς τοὺς Τρῶας), 2) τὴν σκηνὴν, ἣτις παριστᾷ τὴν περιφορὰν τοῦ πτώματος τοῦ Πατρόκλου περὶ τὰ Ἰλιακὰ τεῖχη καὶ τὴν προσέλευσιν τοῦ γέροντος Πριάμου, τείνοντος ἱκετευτικῶς πρὸς τὸν Ἀχιλλέα ἀόπλους τὰς χεῖρας του ζητοῦντος τὴν ἀπόδοσιν τοῦ πτώματος τοῦ υἱοῦ του Ἑκτορος πρὸς ταφὴν.

Περίληψις: Ὁ Αἰνείας ἐν συνεχείᾳ βλέπει 1) τὴν εἰκόνα τὴν παριστῶσαν τὰς Τρωάδας γυναῖκας πορευομένας ὡς ἐκέτιδας εἰς τὸν ναὸν τῆς Παλλάδος, καὶ 2) τὴν εἰκόνα τὴν παριστῶσαν τὸν Πρίαμον ζητοῦντα ἱκετευτικῶς παρὰ τοῦ Ἀχιλλέως τὴν ἀπόδοσιν τοῦ πτώματος τοῦ υἱοῦ του Ἑκτορος.

Ἐπιγραφή: Ἄλλαι σκηναὶ ἐκ τοῦ Τρωικοῦ πολέμου εἰκονιζόμεναι ἐπὶ τῶν τοίχων τοῦ ναοῦ τῆς Ἥρας. Τρίτον ζεύγος αὐτῶν.

Στίχ. 488—493

Se quoque
permixtum principibus
Achivis
agnovit (Aenēas)
eoasque acies
et arma nigri Memnōnis.
Ducit agmina
Amazonibum
Iunātis peltis
Penthesilēa furens
inque mediis milibus
ardet
subnectens aurea cingula,
exsertae mammae,
bellatrix,
audetque virgo
concurrere viris.

Καὶ τὸν ἑαυτοῦ
μαχόμενον μεταξὺ τῶν πρώτων
πρὸς τοὺς Ἀχαιοὺς
ἀνεγνώρισεν (ὁ Αἰνείας)
καὶ τὰ ἐξ Ἀνατολῆς τάγματα
καὶ τὰ ὅπλα τοῦ μαύρου Μένονος.
Ὁδηγεῖ τὰ στίφη (τὰ τάγματα)
τῶν Ἀμαζονίδων
μὲ τὰς ἡμισεληνοειδεῖς ἀσπίδας
ἡ Πενθεσίλεια μαινομένη
καὶ ἐν τῷ μέσῳ χιλιάδων
φλέγεται (: ἀνδρείως μάχεται)
ἐξωσμένη χρυσῇ ζώνῃ,
ὑπὸ τὸν γυμνὸν μαστόν,
ἡ πολεμιστρία (: ἡ ἡρώς),
καὶ τολμᾷ παρθένος (οὔσα)
νὰ συμπλέκεται πρὸς ἄνδρας.

Γραμματικά - ἐρμηνευτικά: s e, προσωπ. ἄντων. γ' προσ. λαμβανομένη ὡς αὐτοπαθής=ἑαυτόν. q u o q u e, σύνδ. συμπλεκτ. (μετὰ τὴν ἐξαιρομένην λέξιν)=καί, προσέτι. p r i n c i p i b u s A c h i v i s, δοτ. πληθ., p r i n c e p s, principis, ἄρσ. θηλ. γ' κλίσ.=πρόκριτος, ἐπιφανέστατος· ἐδῶ principes=οἱ πρόμαχοι, οἱ πολεμοῦντες ἐμπρὸς (εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν). A c h i v i, ὄρμ., (καὶ -um), ἄρσ. β' κλίσ.=Ἀχαιοί. p e r m i x t u s, a, um, μετ. παθ. παρακ. τοῦ permisceo, permiscui, permixtum, permiscere 2=συμμείγνυμι· ἐν τῷ παθητ. (μὲ δοτ.)=συμπλέκομαι, μάχομαι πρὸς τινα. a g n o v i t, ὀριστ. παρακ. τοῦ agnosco, agnovi, agnitum, ἔρε 3=ἀναγνώριζω. e o u s, a, um, ἐπίθ. β' κλίσ.=ἑὼς, ἀνατολικός. a c i e s, αἰτ. πληθ. τοῦ acies, eī, θηλ. ε' κλίσ.=παράταξις (στρατοῦ)· ἐν τῷ πληθ.=στρατιωτικὰ στίφη,

στρατεύματα. *nigrī*, γεν. ἐνικοῦ τοῦ ἐπιθ. τῆς β' κλίσ. *niger*, *nigra*, *nigrum*=μέλας, μαῦρος. *Mémnon*, *nōnis*, ἄρσ. γ' κλίσ. =Μέμνων. *ducit*, ὁριστ. ἐνεστ. τοῦ *duco*, *duxi*, *ductum*, ἔρε 3=ἄγω, ὀδηγῶ. *Amazonides*, um, θηλ. γ' κλίσ.=Ἀμαζόνιδες, Ἀμαζόνες. *lunātis peltis*, ἀφαιρ. *lunātus*, a, um, ἐπίθ. β' κλίσ.=μηνοειδής, ὁ ἔχων σχῆμα ἡμισελήνου· *pelta*, ae, θηλ. α' κλίσ.=πέλτη (μικρὰ ἀσπίς). *agmen*, *īnis*, οὐδ. γ' κλίσ. =ἄγημα, στρατιά. *Penthesilēa*, ae, θηλ. α' κλίσ.=Πενθεσίλεια. *furens*, ntis, μετ. ἐνεστ. τοῦ *furo* (ἄνευ παρακ. καὶ ὑπίου), *furere* 3=μαίνομαι. *medius* a, um, ἐπίθ. β' κλίσ.=μέσος. *milia*, *milium*, *milibus*, οὐσ. (μόνον εἰς πληθυντ.) γ' κλίσ.=χιλιάδες, ἄπειροι· *mediis in milibus*=ἐν τῷ μέσῳ χιλιάδων *ardet*, ὁριστ. ἐνεστ. τοῦ *ardeo*, *arsi*, (*arsum*), *ardere* 2=φλέγομαι· (*aurea cingula*, αἰτ. πληθ.)· *aureus*, a, um, ἐπίθ. β' κλίσ.=χρυσοῦς· *cingulum*, i, οὐδ. β' κλίσ.=ζώνη· *subnectens*, μετ. ἐνεστ. τοῦ *subnecto*, *subnex(ū)ji*, *subnexus*, ἔρε 3=ὑποδένω, κάτωθεν δένω (ζώνω)· *subnectens*, ἐδῶ=subnexa=ὑπεξωσμένη. *exsertus*, a, um, μετ. παθ. παρακ. τοῦ *exsero*, (*exserui*), *exsertum*, ἔρε 3=ἐξάγω, ἀπογυμνῶ· *exsertus*=nudatus=γυμνωθεὶς=γυμνός· *mamma*, ae, θηλ. α' κλίσ.=μαστός. *bellatrix*, trīcis, θηλ. γ' κλίσ.=πολεμική, (Τὸ ἄρσ. *bellator*, ὄρς.=πολεμικός). *audet*, ὁριστ. ἐνεστ. τοῦ ἡμιαποθετικοῦ ρ. *audeo*, *ausus sum*, ἔρε 2=τολμῶ. *viris*, δοτ. πληθ. τοῦ *vir*, *virī*, ἄρσ. β' κλίσ.=ἀνήρ. *concurrere*, ἀπαρ. ἐνεστ. τοῦ *concurro*, *concurri*, *concursum*, ἔρε 3=συντρέχω (εἰς μάχην), μάχομαι. *virgo*, *īnis*, θηλ. γ' κλίσ.=παρθένος.

Ἀντικαταστάσεις ρημάτων: *agnovit*, κάθ.=agnoscit, agnoscebat, agnoscet, agnovit, agnovērat, agnovērit, ὁριζ.=agnovit, agnovērit. *ducit*, κάθ.=ducit, ducebat, ducet, duxit, duxērat, duxērit, ὁριζ.=ducit, ducat. *ardet*, κάθ.=ardet, ardebat, ardebit, arsit, arserat, arserit, ὁριζ.=ardet, ardeat. *subnectens*, κάθ.=subnectens, subnexura. *audet*, κάθ.=audet, audebat, audebit, ausa est, ausa erat, ausa erit, ὁριζ.=audet, audeat. *concurrere*, κάθ.=concurrere, concursura esse, concurrisse.

Συντακτικά: *permixtum*—κατηγορ. μετ. ἐκ τοῦ *agnōvit. principibus Achivis* (δοτ. πληθ.) = ἀντικείμεν. τοῦ *permixtum*. *Aeneas* = ὑποκείμεν. τοῦ *agnōvit*. *frens* = μετ. τροπ., *exsertae mammae*, δοτ. ἀνήκουσα εἰς τὸ *subnectens. cingula* (αιτ.) = ἀντικείμεν. τοῦ *subnectens* = τροπ. μετ., *aurē* = ἐπιθετ. προσδ. τοῦ *cingula*. *bellatrix* = παράθεσις τοῦ *Penthesilēa*. *virgo* = κατηγορ. τοῦ *Penthesilēa*. *viris* (δοτ. πληθ.) = ἀντικείμεν. τοῦ *concurrere* (καθ' ἑλληνικὴν σύνταξιν (μάχεσθαι τινι) ἀντὶ τῆς ἀφαιρ. μετὰ τοῦ *cum* (: *cum viris*)), *concurrere* (τελ. ἀπαρ.) = ἀντικείμεν. τοῦ *audet*.

Λισθητικά: *cingula*, ποιητικὴ χρῆσις πληθυντ. ἀριθμοῦ ἀντὶ ἐνικοῦ. *bellatrix*, μετ' ἐμφάσεως ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ στίχου. *viris virgo*, ἡ παρήχησις ἐξαίρει τὴν ἀντίθεσιν.

Πραγματικά: *se quoque... virgo* (στίχ. 488-493), τέταρτον ζευγὸς ζωγραφῶν: μάχη τῶν αἰθιοπικῶν στρατευμάτων ὑπὸ τὸν Μένονα—μάχη τῶν Ἀμαζόνων ὑπὸ τὴν Πενθεσίλειαν· ὁ ζωγράφος ἐξωγράφησε τὸ ζευγὸς αὐτὸ τῶν εἰκόνων ἐμπνευσθεὶς ἀπὸ στίχους τῆς Αἰθιοπίδος, ἔπους γραφέντος ὑπὸ Ἀρχίνου τοῦ Μιλησίου, ποιητοῦ ἀκμάσαντος μετὰ τὸν Ὅμηρον. *permixtum principibus*, πρβλ. τὸ ὁμηρικόν: «ἐνὶ προμάχοισι μιγέντα». *eoas acies*, δηλ. τοὺς Αἰθίопας, τοὺς ὁποίους ὁ Μένων ἤγαγε πρὸς βοήθειαν τῶν Τρώων· ὁ Μένων ἦτο υἱὸς τοῦ Τιθωνοῦ καὶ τῆς Ἥους, βασιλεὺς τῆς Αἰθιοπίας· ἐφρονεύθη ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως· *nigri*, ὁ Μένων λέγεται *niger* ὡς ἀρχηγὸς τῶν Αἰθιοπῶν. *Memnonis arma*, τὰ ὅπλα τοῦ Μένωνος ἦσαν ἠφαιστότευκτα, εἶχον δηλ. κατασκευασθῇ ὑπὸ τοῦ Ἡφαίστου. ἐκ τούτων ἀναγνωρίζει ὁ Αἰνείας τὸν ἥρωα. *Amazonides*, αἱ Ἀμαζόνες ἦσαν γυναικεῖον πολεμικὸν ἔθνος τῶν μυθικῶν χρόνων κατοικοῦσαι ἐν Πόντῳ παρὰ τὸν Θερμῶδοντα ποταμόν· ἐπολέμουν ἔφιπποι φέρουσαι δόρυ, πέλεκυν, μικρὰν ἀσπίδα ἡμισελήνοειδῇ καὶ χρυσοῦν ζωστήρα, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξήρτων τὸ τόξον, τὴν φαρέτραν καὶ τὴν σπάθην. Λέγεται ὅτι πρὸς εὐκολίαν τοξεύσεως ἀπέκοπτον τὸν δεξιὸν μαστὸν (= μαστόν), ἐξ οὗ καὶ ἡ ὀνομασία. Τὰς Ἀμαζόνας ἤγαγεν ἡ Πενθεσίλεια, πρὸς βοήθειαν τῶν Τρώων· ἡ Πενθε-

σίλεια ἦτο κόρη τοῦ Ἄρεως, βασίλισσα τῶν Ἀμαζόνων ἐφονεύθη ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως· *mediis in milibus*, ὄχι τῶν Ἀμαζόνων, ἀλλὰ τῶν ἐχθρῶν, ὅπως ὁ Αἰνεΐας (στίχ. 488). *viris concurrere virgo*, ὑπαινιγμὸς εἰς τὸ ὁμηρικὸν «Ἀμαζόνες ἀντιάνειραι» = ἴσανδροι (= ἐξισούμεναι πρὸς ἄνδρας) Ἀμαζόνες).

Νόημα. Εἰς ἄλλην εἰκόνα ἀναγνωρίζει ὁ Αἰνεΐας τὸν ἑαυτὸν του μαχόμενον εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν πρὸς τοὺς Ἀχαιοὺς καὶ τὰ Αἰθιοπικὰ στρατεύματα ὑπὸ τὸν μαῦρον βασιλέα τῶν Μένονα. Εἰς ἄλλην εἰκόνα βλέπει τὰς πολεμοχαρεῖς Ἀμαζόννας μαχομένας καὶ αὐτὰς πρὸς τοὺς Ἀχαιοὺς ὑπὸ τὴν ἡρώϊδα βασίλισσάν των Πενθεσίλειαν.

Περίληψις. Ὁ Αἰνεΐας εἰς ἄλλην εἰκόνα ἀναγνωρίζει τὸν ἑαυτὸν του καὶ τοὺς Αἰθίοπας ὑπὸ τὸν Μένονα· βλέπει ἐπίσης καὶ τὰς Ἀμαζόννας μαχομένας πρὸς τοὺς Ἀχαιοὺς ὑπὸ τὴν Πενθεσίλειαν.

Ἐπιγραφή. Ἄλλαι σκηναὶ ἐκ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου εἰκονιζόμεναι ἐπὶ τῶν τοίχων τοῦ ναοῦ τῆς Ἥρας. Τέταρτον ζεῦγος αὐτῶν.

Περίληψις τῶν παραλειπομένων στίχων 494—560.

Ἐνῶ ὁ Αἰνεΐας θαυμάζει μετὰ τοῦ Ἀχάτου τὰς ἐπὶ τῶν τοίχων τοῦ ναοῦ τῆς Ἥρας εἰκόνας προσέρχεται εἰς τὸν ναὸν ἡ βασίλισσα Αἰδὼ ἐν μέσῳ πολυπληθοῦς ἀκολουθίας. Ἀφοῦ δὲ ἐκάθησε ἐπὶ ὑψηλοῦ θρόνου, ἤρχισε νὰ δικάζῃ, ὅτε αἰφνης ὁ Αἰνεΐας βλέπει τοὺς ἐταίρους του, τοὺς ὁποίους ἐθεώρει ἀπολεσθέντας, νὰ εἰσρομοῦν εἰς τὸν ναὸν καὶ νὰ κατευθύνωνται πρὸς τὴν βασίλισσαν. Ἐκ τούτων ὁ πρεσβύτατος, ὁ Ἰλιονεύς, λέγει πρὸς αὐτὴν τὰ ἑξῆς: «Ἐἴμεθα δυστυχεῖς Τρῶες, οἱ ὅποιοι πλέοντες εἰς τὴν Ἰταλίαν κατελήφθημεν ὑπὸ σφοδρᾶς τρικυμίας, ἡ ὁποία διεσκόρπισε τὰ πλοῖα μας ἀνὰ τὰ πελάγη, οἱ δὲ περισωθέντες ἠναγκάσθημεν νὰ καταπλεύσωμεν εἰς αὐτὴν ἐδῶ τὴν χώραν. Μολονότι δὲ δὲν ἔχομεν κανένα ἐχθρικὸν σκοπόν, οἱ κάτοικοι τῆς χώρας μᾶς ἀποκροοῦν. Φιλοξενήσατέ μας σεβόμενοι τοὺς θεοὺς. Βασιλέα εἴχομεν τὸν εὐσεβέστατον καὶ ἀνδρειότατον Αἰνεΐαν, ὁ ὁποῖος, ἐὰν ξῇ, θὰ σᾶς ἀνταποδώσῃ τὴν χάριν πολλαπλα-

σίαν. Ἐπιτρέψατέ μας νὰ σύρωμεν εἰς τὴν ξηρὰν τὰ ὑπὸ τῆς τρικυμίας διαρραγέντα πλοῖα καὶ ἐπισκευάσωμεν αὐτά, ἵνα, ἐὰν μὲν εἶναι πεπρωμένον νὰ πορευθῶμεν εἰς τὴν Ἰταλίαν, πλεύσωμεν μετὰ χαρᾶς ἐκεῖ, εἰδεμή, ἐπιστρέψωμεν εἰς Σικελίαν, ἀπὸ ὅπου ἐξεκινήσαμεν».

6. Πῶς δικαιολογεῖται ἡ Διδῶ διὰ τὴν πρὸς τοὺς Τρῶας ἐχθρικὴν στάσιν τῶν ὑπηκόων της καὶ πῶς δεξιοῦται τοὺς Τρῶας (Στίχ. 561—578)

Στίχ. 561—568

Tum Dido
demissa voltum
profātur breviter :
«Solvite corde
metum, Teŭcri,
secludere curas.
Dura res
et novitas regni

me cogunt
moliri talia
et tueri late
finis custode.
Quis nesciat
genus Aeneādam,
quis urbem Troiae
virtutesque
virosque
aut incendia
tanti belli ?
Non gestāmus
(nos) Poeni
adeo obtusa pectora

Τότε ἡ Διδῶ
κύψασα τὸ πρόσωπον
λέγει συντόμως :
«Ἀποβάλετε ἀπὸ τὴν ψυχὴν (σας)
τὸν φόβον, Τεῦκροι,
ἐκδιώξατε τὰς μερίμνας.
Ἡ δεινὴ κατάστασις
καὶ τὸ ἀρτισύστατον τοῦ βασιλείου
(μου—τὸ νέον βασίλειον)
μὲ ἐξαναγκάζουν
νὰ μηχανῶμαι τοιαῦτα
καὶ νὰ διαφυλάττω εὐρέως
τὰ ὄρια διὰ φυλάκων.
Τίς δύναται νὰ ἀγνοῇ
τὸ γένος τῶν Αἰνειαδῶν,
τίς τὴν πόλιν τῆς Τροίας
καὶ τὰ ἀνδραγαθήματα
καὶ τοὺς ἄνδρας
ἢ τὴν πυρκαϊὰν
τόσον μεγάλου πολέμου ;
Δὲν φέρομεν (: δὲν ἔχομεν)
(ἡμεῖς) οἱ Καρχηδόνιοι
τόσον ἀναίσθητα στήθη (:καρδίαν)

nec Sol iungit equos

tam aversus
a Tygria urbo.

οὔτε ὁ ἥλιος ζευγνύει τοὺς ἵππους
(του)

τόσον ἀπεστραμμένος (: τόσον μα-
κράν) ἀπὸ τῆς Τυγρίας πόλεως.

Γραμματικά—ἐρμηνευτικά: breviter, ἐπίρρ.=βραχέως·
συνήθως ἐπὶ λόγου=δι' ὀλίγων λέξεων, συντόμως. vultus (ἢ vul-
tus), us, ἄρσ. δ' κλίσ.=πρόσωπον, ὄψις. demissus, a, um,
μετ. παθητ. παρακ. τοῦ demitto, demīsi, demissum, ἔρε 3=κατα-
πέμπω, καταβιβάζω, κύπτω. profatur, ὀριστ. ἐνεστ. τοῦ ἀπο-
θετ. ρήμ. profor, profātus sum, profāri 1=λέγω. solvite, προστ.
ἐνεστ. τοῦ solvo, solvi, solūtum, ἔρε 3=λύω, ἀπαλλάττω, ἀπο-
βάλλω, φυγαδεύω. cor, cordis, οὐδ. γ' κλίσ.=καρδία. secludite,
προστ. ἐνεστ. τοῦ secludo, seclūsi, seclūsum, ἔρε 3=ἀπο-
κλείω, φυγαδεύω, ἐκδιώκω, ἀπομακρύνω. Teŭcri, κλητ. τοῦ
Teŭcri, ōrum, ἄρσ. β' κλίσ.=Τεῦκροι ἢ Τευκροί, Τρωῆς. cura ae,
θηλ. α' κλίσ.=φροντίς. durus a, um, ἐπίθ. β' κλίσ.=σκληρός,
δυσχερής, δεινός· res dura=dura (rerum) condicio=ἡ δεινὴ
κατάστασις. regnum, i, οὐδ. β' κλίσ.=τὸ βασίλειον. novitas,
ātis, θηλ. γ' κλίσ.=τὸ νέον, τὸ ἀρτισύστατον· res dura
et regni novitas, ἀποτελοῦν μίαν ἔννοιαν=dura conditio
novi regni=ἡ δεινὴ κατάσταση τοῦ ἀρτισυστάτου βασιλείου. talis,
e, ἄντων. δεικτ.=τοιούτος. cogunt, ὀριστ. ἐνεστ. τοῦ cogo
(ἐκ τοῦ com-ago, co-īgo, cōgo), coēgi, coāctum, cogēre 3=ἀναγ-
κάζω. moliri ἀπαρ. ἐνεστ. τοῦ ἀποθετ. ρήμ. molior, molītus
sum, moliri 4=μηχανῶμαι. late, ἐπίρρ. (τοῦ latus, a um)=εὐ-
ρέως, εἰς μεγάλην ἔκτασιν, μακράν. finis, αἰτ. πληθ. τοῦ finis,
is, ἄρσ. γ' κλίσ.=ὄριον. custode (=custodibus), ἀφαιρ. ἐν. τοῦ
custos, ōdis, ἄρσ. γ' κλίσ.=φύλαξ. tueri, ἀπαρ. ἐνεστ. τοῦ
ἀποθετ. ρ. tueor, tuītus sum, tuēri 2=τηρῶ, φυλάττω. quis, quid,
ἐρωτημ. ἄντων. (οὐσιαστικῶς). (γεν. cuius κτλ.)=τίς, τί; Aeneādum,
ἐλληνικὸς τύπος γενικῆς πληθ. Αἰνειαδῶν (ἀντὶ Aeneadārum).
Aeneādes, ae, ἄρσ. α' κλίσ.=Αἰνειαδῆς, ἀπόγονος τοῦ Αἰνείου· ἐν
τῷ πληθ. Aeneādae=οἱ περὶ τὸν Αἰνείαν, οἱ Τρωῆς· genus Aeneā-
dum=Aeneādas. nesciat, ὑποτακτ. ἐνεστ. τοῦ nescio, īni-
sci, ītum, īre 4=ἀγνοῶ. virtus, ūtis, θηλ. γ' κλίσ.=ἀρετή.

ἀνδρεία· virtūtes=res fortiter gestas=ἀνδραγαθήματα. αὐτ., συνδ. διαζευκτικῶς=ἤ. tantus a, um, δεικτ. ἀντῶν.=τόσος, τόσον μέγας. incendia, αἰτ. πληθ. τοῦ incendium, ii, οὐδ. β' κλίσ. = πυρκαϊά (ὁ πληθ. ἀντὶ τοῦ ἐνικοῦ). obtusus, a, um, ἐπίθ. β' κλίσ. (κυρίως μετ. τοῦ obtundo, tūdi, tūsum, ἔρε 3) = ἀμβλὺς (τὸν νοῦν), μωρὸς, ἡλίθιος, ἀναίσθητος. pectus, ὄρις οὐδ. γ' κλίσεως=στήθος, καρδιά· abtusa pectōra=ἀναίσθητος καρδιά. adeo, ἐπίρρ. ἐπιτατ.=τόσον. gestamus, ὄρις. ἐν. τοῦ gesto, āvi, ātum, āre 1=φέρω, ἔχω. tam, ἐπίρρ. ἐπιτατ.=τόσον. aversus, a, um ἐπίθ. β' κλίσ.=ἀπεστραμμένος· ἐδῶ aversus ab urbe=procul ab urbe=μακρὰν τῆς πόλεως. Tyrīus a, um, ἐπίθ. β' κλίσ.=ἐκ Τύρου (πόλεως τῆς Φοινίκης), Τύριος· Tyrīa urbs=ἡ Καρχηδών. Sol, Solis, ἄρσ. γ' κλίσ.=ὁ ἥλιος. iungit, ὄρις. ἐνεστ. τοῦ iungo, iunxi, iunctum, ἔρε 3=ζευγνύω· ἐδῶ τὸ iungit=iunctos ducit=ἐξευγμένους ἐλαύνει.

Ἀντικαταστάσεις ρημάτων: profatur, κάθ.=profatur, profabatur, profabitur, profata est, profata erat, profata erit, ὄρις.=profatur, profetur. solvite, ὄρις.=solvitis, solvātis, solvite. secludite, ὄρις.=secluditis, secludātis, secludite. cogunt, κάθ.=cogunt, cogeabant, cogent, coegērunt, coegērant, coegērint, ὄρις.=cogunt, cogant. moliri, κάθ.=moliri, molitūram esse, molitāram esse, molitum fore. tuēri, κάθ.=tuēri, tuitūram esse, tuitāram esse, tuitum fore. nesciat, κάθ.=nesciat, nesciret, nesci(v)erit, nescisset, ὄρις.=nescit, nesciat. gestamus, κάθ.=gestāmus, gestabamus, gestabimus, gestāvimus, gestaverāmus, gestaverimus, ὄρις.=gestāmus, gestēmus. iungit, κάθ.=iungit, iungēbat, iunget, iunxit, iunxerat, iunxerit, ὄρις.=iungit, iungat.

Συντακτικά: volūm=αἰτ. τοῦ κατὰ τι ἢ τῆς ἀναφορᾶς εἰς τὸ demissa (καθ' ἑλληνικὴν σύνταξιν· πρβλ. στίχ. 481 «pectōra tunsae»). corde=ἀφαιρ. τοῦ χωρισμοῦ εἰς τὰ ῥ. solvite καὶ secludite, custōde=ἀφαιρ. ὀργαν., tuēri, τὸ ἀπαρ. τοῦτο, ὅπως καὶ τὸ προηγούμενον moliri (τελικὰ)=ἀντικείμεν. τοῦ cogunt. Troia e, ἡ γεν. ἀνήκει εἰς τὰ: urbem, virtutes, vitos. nesciat, ἡ

ὑποτ. ἐδῶ εἶναι δυνητικὴ (potentiālis)=δύναται ν' ἀγνοῇ. *ad eo* (=τόσον), τὸ ἐπίρρ. ἐδῶ ἐτέθη ἀπολύτως χωρὶς νὰ ἐπακολουθῇ πρότ. ἀποτελεσματικὴ διὰ τοῦ *ut*, ἡ ὁποία εὐκόλως ἐκ τῶν προηγουμένων ὑπονοεῖται: *ut non commiseremur*=ὥστε νὰ μὴ αἰσθανώμεθα οἴκιτον, ὥστε νὰ μὴ λυπούμεθα (διὰ τὰς συμφορὰς *σας*). *tam* (=τόσον), καὶ τοῦτο κεῖται ἐδῶ ἀπολύτως χωρὶς νὰ ἐπακολουθῇ πρότ. ἀποτελεσματικὴ διὰ τοῦ *ut*, ἡ ὁποία εὐκόλως ὑπονοεῖται: *ut Troianorum fata ignoremus*=ὥστε νὰ ἀγνοοῦμεν τὰ κατορθώματα τῶν Τρώων. *equos*=ἀντικείμεν. τοῦ *iungit*.

Αἰσθητικά: *selvite corde metum, secludite curas*, νὰ παρατηρηθῇ ὁ παραλληλισμός, ὁ ὁποῖος διὰ τῆς διπλῆς παρηχίσεως ἐξαίρεται. *res dura et regni novitas* (=res dura regni novi), ἐν διὰ δυοῖν (σχῆμα λόγου, κατὰ τὸ ὁποῖον μία ἔννοια ἐκφράζεται μὲ δύο λέξεις συνδεομένης παρατακτικῶς διὰ τοῦ *et* ἢ *atque* ἢ—que, ἐνῶ συμφώνως πρὸς τὸ νόημα ἔπρεπε ἡ μία ἐξ αὐτῶν ν' ἀποτελῇ προσδιορισμὸν τῆς ἐτέρας· οὕτω τὸ ἐν παρίσταται ὡς δύο καὶ ἡ σχετικὴ ἔννοια παρίσταται ἐναργέστερον ὡς παρουσιαζομένη ὑπὸ δύο μορφῶν πρβλ. «*χρυσὸν καὶ φιάλας*» = «*χρυσᾶς φιάλας*». *custode*, ὁ ἐνικὸς ἀντὶ τοῦ πληθ. (*custodibus*)· πολλάκις εἰς τοὺς ποιητὰς χρησιμοποιεῖται ὁ ἐνικὸς ἀντὶ τοῦ πληθ. διὰ μετρικὴν ἀνάγκην. *Troiae urbem*, περίφρασις ἀντὶ *Troiam*. *virtutes, viros—pectora*, Ροενί, παρηχίσεις. *incendia*, μεταφορά· ποιητικὴ χρῆσις πληθυντικοῦ ἀντὶ ἐνικοῦ. *nec tam aversus equos* κτλ., ποιητικὸς στολισμὸς τῆς ἐννοίας: ἡ χώρα μας δὲν κεῖται τόσον μακρὰν τῶν κατοικοιμένων χωρῶν, ὥστε νὰ ἀγνοοῦμεν τὰ κατορθώματά *σας*.

Πραγματικά: *vultum demissa*, ἡ Διδῶ ἀκούσασα παρὰ τοῦ Ἰλιονέως τὴν βάρβαρον συμπεριφορὰν τῶν ὑπηκόων τῆς ἐντρέπεται νὰ ἀτενίσῃ τοὺς Τρώας, ὅπερ ὑποδηλοῖ τὴν εὐγένειαν τοῦ ἥθους τῆς. *breviter*, ὅπως ἀρμόζει εἰς βασίλισσαν. *Teucri*, καλοῦνται οἱ Τρώες *Τεῦκροι* ἢ *Τευκροὶ* ἐκ τοῦ πρώτου βασιλέως τῆς Τροίας Τεύκρου. *res dura*=ἡ δεινὴ κατάστασις,

δηλ. ἡ πρὸς τὸ νέον βασιλείον γειννίασις ἐχθρικῶν λαῶν καὶ ὁ φόβος ἐπιθέσεως κατ' αὐτοῦ ἐκ μέρους τοῦ ἀδελφοῦ τῆς Διδούς Πυγμαλίωνος. *talía*, ἀναφορικῶς πρὸς ὅσα εἶπεν ὁ Ἴλιονεύς, ὅτι δηλ. ὁ λαὸς τῆς χώρας ἀποκρούει τοὺς Τρῶας μὴ ἐπιτρέπων εἰς αὐτοὺς νὰ προσορμισθοῦν (βλ. στίχ. 494-560). *Tyrgia a b u r b e*, ἡ Καρχηδὼν καλεῖται *urbs Tyrgia*, διότι Τύριοι ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τῆς Διδούς ἵδρυσαν αὐτήν. *i u n g i t* (=iunctos ducit), ὅταν δηλ. ἀνατέλλων βαίνει διὰ τοῦ οὐρανοῦ.

Νόημα: Ἡ Διδὼ ἀπαντῶσα εἰς τὰ παράπονα ποὺ ἐξέφρασε ὁ Ἴλιονεύς διὰ τὴν βάρβαρον συμπεριφορὰν τῶν ὑπηκόων τῆς συνιστᾶ εἰς τοὺς Τρῶας νὰ μὴ φοβοῦνται. Ἐν συνεχείᾳ δικαιολογοῦσα τὴν ἐχθρικὴν στάσιν τῶν ὑπηκόων τῆς λέγει ὅτι ἡ δεινὴ κατάστασις τοῦ ἀρτισυστάτου βασιλείου τῆς τὴν ἀναγκάζουν νὰ λαμβάνει τοιαῦτα προφυλακτικὰ μέτρα. Ἐὰν οἱ ὑπήκοοί τῆς ἐγνώριζον ποῖοι εἶναι οἱ ξένοι, δὲν θὰ συμπεριεφέροντο τόσον βαρβάρως πρὸς αὐτούς. Διότι οἱ Καρχηδόνιοι δὲν εἶναι τόσον ἀναίσθητοι, ὥστε νὰ μὴ λυποῦνται διὰ τὰς συμφορὰς καὶ τὰς περιπετείας αὐτῶν, οὔτε ζοῦν τόσο μακριὰ ἀπὸ τὸν ἄλλον κόσμον, ὥστε νὰ ἀγνοοῦν τὰ κατορθώματά των καὶ νὰ μὴ συγχοῦνται ἀπ' αὐτά.

Περίληψις: Ἡ Διδὼ δὲν συνιστᾶ εἰς τοὺς Τρῶας νὰ μὴ φοβοῦνται καὶ δικαιολογεῖ τὴν πρὸς αὐτοὺς βάρβαρον συμπεριφορὰν τῶν ὑπηκόων τῆς. Ἐν συνεχείᾳ διαδηλοῖ τὰ πρὸς τοὺς Τρῶας συμπαθεῖς αἰσθήματα τῶν Καρχηδονίων.

Ἐπιγραφή: Ἡ Διδὼ δικαιολογεῖται διὰ τὴν πρὸς τοὺς Τρῶας ἐχθρικὴν στάσιν τῶν ὑπηκόων τῆς.

Στίχ. 569 — 578

» Seu vos optātis
magnam Hesperiam
Saturniaque arva
sive finis Erycis

» Εἴτε σεῖς προτιμᾶτε
τὴν μεγάλην Ἑσπερίαν
καὶ τὴν Σατουρνίαν γῆν
εἴτε τὴν χώραν τοῦ Ἐρυκος

regemque Acesten,
dimittam (vos) tutos
auxilio
opibusque
iuvābo.
Voltis et
his regnis
considerē pariter mecum,
urbem, quam statuo,
est vestra;
subducite navis,
Tros Tyriusque
mihi agētur
nullo discrimine.
Atque utinam adföret
ipse rex Aenēas
compulsus eödem Noto!
Equidem dimittam
per litōra
certos
et iubēbo lustrāre
extrēma Libyae,
si eiectus errat
quibus silvis
aut urbibus.»

καὶ τὸν βασιλέα Ἀκέστην
θὰ (σᾶς) ἀποστείλω ἀσφαλεῖς
διὰ βοηθείας
καὶ διὰ χρηματικῶν μέσων
θὰ (σᾶς) βοηθήσω.
Ἐὰν δὲ πάλιν θέλετε
εἰς τοῦτο τὸ βασίλειον
νὰ ἐγκατασταθῇτε ὁμοῦ μετ' ἐμοῦ,
ἢ πόλιν, τὴν ὁποῖαν ἰδρύω,
εἶναι ἰδική σας·
ἀνελκύσατε τὰ πλοῖα·
Τρῶες καὶ Τύριοι
ὕπ' ἐμοῦ θὰ κυβερνῶνται
ἄνευ υὑδεμιᾶς διακρίσεως.
Καὶ (: ἄλλ') εἴθε νὰ ἦτο παρῶν
αὐτὸς ὁ βασιλεὺς Αἰνεΐας
ὥσθεῖς ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἀνέμου!
(Ἐγὼ) βεβαίως θὰ στείλω
ἀνὰ τὰς ἀκτὰς
ἀνθρώπους πιστοὺς
καὶ θὰ διατάξω νὰ ἐρευνήσουν
τὰς ἐσχάτιας τῆς Λιβύης,
ἐὰν ἐξοκείλας πλανᾶται
κάπου εἰς τὰ δάση
ἢ εἰς τὰς πόλεις.»

Γραμματικά—ἐρμηνευτικά : s e u (=sive)... s i v e, διαξευ-
κτικοὶ σύνδ.=εἴτε... εἴτε. H e s p e r i a, ae, θηλ. α' κλίσ.=Ἑσπε-
ρία. S a t u r n i u s, a, um, ἐπίθ. β' κλίσ.=Κρόνιος, ὁ τοῦ Κρό-
νου. a r v u m, i οὐδ. β' κλίσ.=ἄρουρα, γῆ· S a t u r n i a
a r v a=Saturnia tellus=γῆ τοῦ Κρόνου. E r y x, E r y c i s, ὄρσ. γ'
κλίσ.=Ἐρυξ (ὄρος τῆς Σικελίας). f i n i s (-es), αἰτ. πληθ. τοῦ
finis, is. ὄρσ. γ' κλίσ.=ὄριον· ἐν τῷ πληθ.=χῶρα. o p t ā t i s,
β' πρόσ. πληθ. τοῦ ἐνεστ. τῆς ὀριστ. τοῦ ὀρτο, avi, atum, are l
=προτιμῶ, ἐκλέγω. A c e s t e s, ae, ὄρσ. α' κλίσ. (ἡ ἐνικὴ αἰτ.
πολλάκις Acesten)=Ἀκέστης. a u x i l i u m, ii, οὐδ. β' κλίσ.
Ἔδθ. Δ. Χριστοπόδου : Οὐεργιλίου Αἰνεΐας

=βοήθεια. *tutus*, a, um, ἐπίθ. β' κλίσι.=ἀσφαλής, ἐξησφαλισμένος, *dimittam*, ὀριστ. μέλλ. τοῦ *dimitto*, *dimīsi*, *dimissum*, ἔρε 3=διαπέμπω, ἀποστέλλω. *ops*, θηλ. γ' κλίσι. (ἐν τῷ ἐνικῷ ἀριθμῷ μόνον ἐν τῇ γεν. *opis*, αἰτ. *opem* καὶ ἀφαιρ. *ope*)· πληθ. *opes*, *orum*, *oribus* κτλ.=δύναμις, βοήθεια, χρηματικὰ μέσα (ἐν τῷ πληθ.). *iuvābo*, ὀριστ. μέλλ. τοῦ *iuvo*, *iuvī*, *iutum* καὶ *iuvatum* (μετ. μέλλ. *iuvatūrus*, *iuvāre* 1=βοηθῶ. *et*, ἔδῶ=ἀφ' ἐτέρου, δέ. *voltis* (ἢ *vultis*), β' πρόσ. πληθ. τοῦ ἐνεστ. τῆς ὀριστ. τοῦ ἀνωμάλου *q. volo*, *volui*, *velle* = βούλομαι, θέλω, *me cum*=*cum me*. *parīter*, ἐπίρρ.=ὁμοίως. *me cum parīter*=*mecum unā* = ὁμοῦ, μετ' ἐμοῦ. *considēre*, ἀπαρ. ἐνεστ. τοῦ *consīdo*, *concēdi*, *consessum*, ἔρε 3=ἐγκαθίσταμαι. *urbem*, *quam*, ἀντὶ *urbs*, *quam*. *statuo*, *statūi*, *statūtum*, ἔρε 3=στήνω, ἰδρύω, κτίζω. *subducite*, προστ. ἐνεστ. τοῦ *subdūco*, *subdūxi*, *subductum*, ἔτε 3=ἀνέλκω, σύρω εἰς τὴν ξηρὰν (τὸ ἀντίθετον *dedūco*=καθέλκω, σύρω εἰς τὴν θάλασσαν). *navis* (-es), αἰτ. πληθ. τοῦ *navis*, *is*, θηλ. γ' κλίσι. (ἐνικ. ἀφαιρ. *navi* καὶ *nave*)=ναῦς, πλοῖον. *Tros*, *Trois*, ἄρσ. γ' κλίσι.=Τρώες· ἔδῶ περιληπτικὸν=*Troes*=Τρώες. *Tyrius*, *ii*, ἄρσ. β' κλίσι.=Τύριοι· καὶ αὐτὸ περιληπτ.=*Tyrii*=Τύριοι. *agētur*, ὀριστ. παθ. μέλλ. τοῦ *ago*, *egi*, *actum*, *agēre* 3=ἄγω· ἔδῶ=rego=κυβερνῶ, διοικῶ. *nullus*, a, um, ἐπιθετ. ἀντων. (γεν. *nullius*, δοτ. *nulli*)=οὐδείς. *discrimen*, ἱnis, οὐδ. γ' κλίσι.=διάκρισις. *utīnam*, ἐπίρρ. εὐχῆς=εἴθε (μὲ ὑποτ. παρατ. ἢ ὑπερσ. δηλοῖ εὐχὴν ἀνκεπλήρωτον). *ad fōret* (=adesset), ὑποτακτ. παρατ. τοῦ *adsum*, *adfūi* (ἢ *affūi*), *adesse*=εἶμαι παρὼν· *utīnam ad fōret*=εἴθε νὰ ἦτο ἔδῶ! *Notus*, *i*, ἄρσ. β' κλίσι.=Νότος, ἄνεμος. *idem*, *eādem*, *idem*, δεικτ. ἀντων.=ὁ αὐτός, ὁ ἴδιος. *compulsus*, a, um, μετ. παθ. παρακ. τοῦ *compello*, *compūli*, *compulsum*, ἔρε 3=ὠθῶ, ἐκβάλλω. *equīdem* (ἐκ τοῦ δεικτικοῦ μορίου *e* καὶ *quidem*), ἐπίρρ. βεβαιωτικὸν =βεβαίως. *litus*, ὄρις, οὐδ. γ' κλίσι.=ἀκτή. *certus*, a, um, ἐπίθ. β' κλίσι.=πιστός· *certi* (οὐς.)=ἄνθρωποι πιστοί, ἄνθρωποι, εἰς ὁποίους δύνатаί τις νὰ ἔχη ἐμπιστοσύνην. *Libya*, ae, θηλ. α' κλίσι.=Λιβύη, Βόρ. Ἀφρικὴ. *extrēmus*, a, um, ἐπίθ. β' κλίσι. ὑπερθ.=ἐσχάτος· τὸ οὐδ. ἐν τῷ πληθ. ὡς οὐς. *extrēmā*, ὄrum=

ἐσχατιαί, τὰ ἄκρα, τὰ πέρατα. *lustrāre*, ἀπαρ: ἐνεστ. τοῦ *lusto*, *avi*, *atum*, *are* 1=ἐξεργεῖν. *iubēbo*, ὀριστ. τοῦ *iubeo*, *iussi*, *iussum*, ἔρε 2=διατάττω. *eiectus*, *a*, *um*, μετ. παθ. παρακ. τοῦ *icio*, *eiēci*, *eiectum*, ἔρε 3=ἐκβάλλω· ἐν τῷ παθ.=ἐξοκέλλω· *eiectus*=ἐξοκέλας, ναναγός. *errat*, ὀριστ. ἐνεστ. τοῦ *erro*, *avi*, *atum*, *are* 1=πλανῶμαι. *silva*, *ae*, θηλ. ἀ' κλίσ. =δάσος. *quibus*, ὁρ. ἄντων. (*quis* ἢ *qui*, *quae*, *quid* ἢ *quod*=τίς, τί) μετὰ τοῦ *si*, *nisi*, *num*, *ne*· ἐδῶ ἢ ἀφαιρ. *quibus* ἄς μεταφρασθῇ δι' ἐπιρρ.=*uspian* ἢ *usquam*=καποὺ. *aut*, σύνδ. διαζευκτ.=ἢ.

Ἀντικαταστάσεις ρημάτων: *optātis*, κάθ.=*optatis* *optabātis*, *optabētis*, *optavistis*, *optaverātis*, *optaverītis*, ὀριζ.=*optātis*, *optētis*, *dimittam*, κάθ.=*dimitto*, *dimittebam*, *dimittam*, *dimisi*, *dimisēram*, *dimisēro*, ὀριζ.=*dimittam*, *dimissūra* sim. *iuvabo*, κάθ.=*iuvo*, *iuvabam*, *iuvabo*, *iuvavi*, *iuvavēram*, *iuvavēro*, ὀριζ.=*iuvabo*, *iuvatūra* sim. *voltis* (ἢ *vultis*), κάθ.=*voltis* ἢ *vultis*), *volebātis*, *volētis*, *voluistis*, *voluerātis*, *voluerītis*, ὀριζ.=*voltis* (ἢ *vultis*), *velītis*. *considēre*, κάθ.=*considēre*, *consessūros* esse, *consedis*. *statūo*, κάθ.=*statūo*, *statuebam*, *statuām*, *statuī*, *statuēram*, *statuēro*, ὀριζ.=*statūo*, *statuām*, *est*, κάθ.=*est*, *erat*, *erit*, *fuit*, *fuērat*, *fuērit*, ὀριζ.=*est*, *sit*. *subducite*, ὀριζ.=*subducītis*, *subducātis*, *subducite*. *agētur*, κάθ.=*agitur*, *agebātur*, *agētur*, *actus* est, *actus* erat, *actus* erit. *adfōret* (ἂντι *adesset*), κάθ.=*adsit*, *adfōret* (=adesset), *adfutūrus* sit, *adfuērit*, *adfuisset*, ὀριζ.=*adērat*, *acfōret* (ἢ *adesset*). *iubebo*, κάθ.=*iubeo*, *iuebam*, *iubebo*, *iussi*, *iussēram*, *iussēro*, ὀριζ.=*iubebo*, *iussura* sim. *lustrare*, κάθ.=*lustrare*, *lustrātūros* esse, *lustravisse*. *errat*, κάθ.=*errat*, *errabat*, *errabit*, *erravit*, *erravērat*, *erravērit*, ὀριζ.=*errat*, *erret*.

Συντακτικά: *Saturniaque arva* (αἰτ.), ἀκριβέστερος προσδιορισμὸς τοῦ *Hesperiam*· τὸ -que=καὶ μάλιστα (ὥς καὶ ἐν στίχ. 2 «*Italiam Laviniaque litōra*»). *auxilio*=ἀφαιρ. ὄργαν. (νὰ συναφθῇ μὲ τὸ *tutos*). *opibus*=ἀφαιρ. ὄργαν. (συναπτομένη μετὰ τοῦ *invābo*). *voltis et* κτλ.=ὑποθετικὴ πρότ. ἀντί: *et si voltis*... ὁ ὑποθετ. σύνδ. *si* πολλάκις ἐν ζωηρῷ λόγῳ παραλεί-

πεται· ἡ ἀπόδοσις τῆς ὑποθετ. προτ.=urbe m (=urbs) v e s t r a e s t . h i s r e g n i s =ἀφαιρ. τοπική=in his regnis. m e c u m (=cum me), ἡ πρόθ. cum συντασσομένη μὲ τὴν ἀφαιρ. τῶν προσωπικῶν ἀντων. (me, te, se, nobis, vobis) ἐπιτάσσεται προσαρτωμένη εἰς τὰς ἀντωνυμίας οὕτως ὥστε νὰ φαίνεται ὡς μία λέξις (mecum, tecum, secum, nobiscum, vobiscum). m i - h i =δοτ. τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου εἰς τὸ agētur. n u l l o d i - s c r i m ĩ n e =ἀφαιρ. τοῦ τρόπου. N o t o e ὅ d e m =ἀφαιρ. τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου. s i q u i b u s κτλ.=ὑποθετ. πρότ. (ὅχι πλα- γία ἐρωτημ. διότι αἱ πλάγια ἐρωτημ. προτάσεις ἐκφέρονται κανονι- κῶς κατ' ὑποτακτ.)· ἡ συντακτικὴ σειρὰ τῶν λέξεων: s i e i e c t u s e r - r a t q u i b u s s i l v i s a u t u r b i b u s . s i l v i s — u r b i b u s =ἀφαιρ. το- πικὰ ἀντί: in silvis—in urbibus.

Αἰσθητικά: E r ṡ c i s f i n i s, ποιητικὴ ὀνομασία τῆς Σι- κελίας. r e g n i s, ὁ πληθ. πρὸς δήλωσιν ἐνὸς μεγάλου βασιλείου. u r b e m, q u a m, ἀντίστροφος ἔλξις (attractio inversa)· κατὰ ταύ- την ἔλκεται τὸ ὄνομα, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται ἡ ἀναφορ. ἀντωνυμία καὶ ἐκφέρεται κατὰ τὴν πτώσιν ἐκείνης (πρβλ. ὁμοίαν ἔλξιν καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν: καὶ ἀ ν ε ἰ λ ε ν α ὕ τ ῳ ὁ Ἀ π ὅ λ - λ ω ν θ ε ο ῖ ς (ἀντί: θ ε ο ὄ ς), ο ἱ ς ἔ δ ε ι θ ῦ ε ι ν (Ξενοφ. Ἀνάβ.), Tros—Tyriqusue, περιληπτικὰ (=Τρῶες καὶ Τύριοι). a g ē - t u r, μεταφορὰ (ἐκ τῶν ποιμένων). N o t u s, ποιητικῶς ἀντὶ τοῦ ἀνέμου ἐν γένει. L i b y a e e x t r ē m a, ὑπερβολή.

Πραγματικά: H e s p e r i a, ἡ κειμένη πρὸς τὴν ἐσπέραν, πρὸς δυσμὰς τῆς Ἑλλάδος, χώρα, ἡ Ἰταλία. S a t u r n i a a r g u a, οὕτω καλεῖται τὸ Λάτιον (τῆς Ἰταλίας), διότι κατὰ τινα παράδο- σιν ὁ Κρόνος (Saturnus) ἐκ τοῦ Ὀλύμπου ἐκδιωχθεὶς ὑπὸ τοῦ Διὸς κατέφυγεν εἰς Λάτιον καὶ ἐγκατεστάθη ἐκεῖ ὡς βασιλεὺς. E r y x, ὄρος τῆς Σικελίας, ἐφ' οὗ ὑπῆρχε ναὸς τῆς Ἀφροδίτης· ὠνομάσθη οὕτω ἀπὸ τοῦ Ἑρμῆος, (υἱοῦ τῆς Ἀφροδίτης καὶ τοῦ Βούτου), βα- σιλέως τῆς Σικελίας, φονευθέντος ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους καὶ ταφέν- τος ἐκεῖ· σήμερον τὸ ὄρος καλεῖται: monte de san Giuliano. N o t o e ὅ d e m, δηλ. quo vos compulsi estis (=ὑπὸ τοῦ ὁποῖου σεις ἀπεώσθητε). s i q u i b u s e r r a t, κατ' ἔννοιαν=εἶ πο υ

ἔτι ζώει καὶ ὁ ῥᾶ φάος Ἡελίοιο». Τὸ urbibus λέγεται περὶ κατοικημένων ἐν γένει πόλεων κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ silvis.

Νόημα : Ἡ Διδὼ συνεχίζουσα τὴν ἀπάντησίν της εἰς τὰ ὅσα παρεπονέθη ὁ Ἴλιονεύς παρέχει εἰς τοὺς Τρῶας τὴν ὑπόσχεσιν ὅτι εἴτε εἰς τὴν Ἰταλίαν θέλουν νὰ ἔλθουν εἴτε εἰς τὴν Σικελίαν θὰ τοὺς ἀποστείλῃ ἀσφαλῆς καὶ θὰ τοὺς συνδράμῃ διὰ χρηματικῶν μέσων. Ἄν δὲ πάλιν θέλουν νὰ μείνουν μαζὶ μὲ αὐτὴν εἰς τὴν χώραν της, ἡ πόλις, τὴν ὁποίαν κτίζει, θὰ εἶναι ἰδική τους· τοὺς προτρέπει λοιπὸν νὰ σύρουν τὰ πλοῖα τους εἰς τὴν ξηρὰν καὶ νὰ ἐγκαταθοῦν ἐκεῖ, ὅπου καὶ οἱ Τρῶες καὶ οἱ Τύριοι θὰ τυγχάνουν πλήρους ἰσοτιμίας καὶ θὰ κυβερνῶνται ὑπ' αὐτῆς ἄνευ οὐδεμιᾶς διακρίσεως. Διὰ τὸν βασιλέα των Αἰνεῖαν, διὰ τὸν ὁποῖον θὰ ἤρχετο νὰ ἦτο παρὼν, θὰ φροντίσῃ· θὰ ἐξαποστείλῃ ἀνθρώπους ἐμπίστους νὰ ἐξερευνήσουν τὴν χώραν ἀπ' ἄκρον εἰς ἄκρον πρὸς ἀνεύρεσιν τούτου, ἔαν τυχὸν πλανᾶται ὡς ναυαγὸς εἰς τὰ δάση ἢ εἰς κατοικημένους τόπους.

Περίληψις : Ἡ Διδὼ περαινουσα τὴν ἀπάντησίν της λέγει εἰς τοὺς Τρῶας ὅτι εἶναι ἐλεύθεροι νὰ φύγουν ἢ νὰ μείνουν. Ὑπόσχεται ὅτι θὰ βοηθήσῃ αὐτοὺς καὶ ὅτι θὰ φροντίσῃ διὰ τὴν ἀνεύρεσιν τοῦ Αἰνείου.

Ἐπιγραφή : Διαβειβαιώσεις καὶ ὑποσχέσεις τῆς Διδούς πρὸς τοὺς Τρῶας.

Περίληψις τῶν παραλειπομένων στίχων 579 - 759. Ὑπὸ τῶν λόγων τῆς Διδούς ἐμπυκχωθέντες ὁ Ἀχάτης καὶ ὁ Αἰνεΐας ἤδη πρὸ πολλοῦ ἐφλέγοντο ὑπὸ τοῦ πόθου νὰ διασχίσουν τὴν νεφέλην καὶ νὰ φανερωθοῦν εἰς τὴν Διδώ. Πρῶτος ὁ Ἀχάτης προσφωνεῖ τὸν Αἰνεΐαν: «Υἱὲ θεᾶς, τί σκέπτεσαι τώρα νὰ πράξεις; Βλέπεις τὰ πάντα ἀσφαλῆ, τὸν στόλον καὶ τοὺς ἐταίρους σωθέντας. Εἰς μόνον λείπει (: ὁ Ὀρόντης), τὸν ὁποῖον ἰδίους ὀφθαλμοῖς εἶδομεν βυθισθέντα εἰς τὴν θάλασσαν· τὰ λοιπὰ ἀπέβησαν, ὅπως προεῖπεν ἡ μήτηρ». Μόλις εἶπεν αὐτά, διασκορπίζεται ἡ περιβάλλουσα αὐτοὺς

νεφέλη καὶ διαλύεται εἰς τὸν αἴθριον αἰθέρα. Ἐφάνη ὁ Αἰνείας καὶ ἀνέλαμψεν εἰς τὸ λαμπρὸν φῶς ὁμοιάζων θεὸν κατὰ τὸ πρόσωπον καὶ τοὺς ὤμους· διότι αὐτὴ ἡ μήτηρ Ἀφροδίτη τὸν εἶχε κάμει ὠραῖον. Ἀποτεινόμενος δὲ πρὸς τὴν βασίλισσαν προσφωνεῖ αὐτὴν οὕτω : « Ἴδου παρὼν ἐγὼ ὁ Τρῶς Αἰνείας, τὸν ὁποῖον ζητεῖς, διαφυγὼν τὰ Λιβυκὰ κύματα. ὦ σὺ, ἣτις μόνη ἐλυπήθης διὰ τὰς ἀνεκφράστους συμφορὰς τῆς Τροίας, ἣτις ἡμᾶς, τὰ λείψανα τῶν Δαναῶν, ἔξαντληθέντας ὑπὸ τῶν συμφορῶν, πάντων ἐνδεεῖς, θέλεις νὰ καταστήσης κοινωνοὺς τῆς πόλεως καὶ τοῦ οἴκου σου. Ἡμεῖς εἴμεθα ἀνίκανοι νὰ ἀποδώσωμεν εἰς σὲ χάριτας ἀξίας. Οἱ θεοὶ ἄς σὲ ἀνταμείψουν ἀξίως. Ὅπουδῆποτε καὶ ἂν εἶναι πεπρωμένον νὰ κτίσω τὴν πατρίδα μου, ἡ τιμὴ, τὸ ὄνομα καὶ ἡ ἀρετὴ σου θὰ μένουν αἰώνια ».

Ἡ Διδώ ἐξεπλάγη ὑπὸ τοῦ θαύματος καὶ ὑπὸ τῆς τοσαύτης δυστυχίας τοῦ Αἰνείου καὶ ἐρωτᾷ : « Σὺ εἶσαι ὁ Αἰνείας ἐκεῖνος, τὸν ὁποῖον ἡ πότνια Ἀφροδίτη ἐγέννησεν ἐκ τοῦ Τρωῶς Ἀγχίσου παρὰ τὸ κύμα τοῦ Φρυγικοῦ Σιμόεντος ; Γνωρίζω τὴν τρωικὴν πόλιν, τὸ ὄνομά σου καὶ τοὺς Ἑλληνας βασιλεῖς ἐκ τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας, ὅτε ὁ Τεῦκρος εἶχε καταφύγει ὡς ἐξόριστος εἰς Σιδῶνα, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ πατρὸς μου. Εὐχαρίστως σὰς δέχομαι εἰς τὸν οἶκόν μου. Ὅμοιά τύχη ἠθέλησεν, ἵνα καὶ ἐγὼ πολλὰ ὑποστᾶσα, σταθῶ τέλος εἰς ταύτην τὴν γῆν. Μὴ ἀγνοοῦσα τὴν δυστυχίαν, γνωρίζω νὰ βοηθῶ τοὺς δυστυχεῖς ». Αὐτὰ ἀφοῦ εἶπεν, ὁδηγεῖ τὸν Αἰνεῖαν εἰς τὰ ἀνάκτορά της καὶ διατάσσει θυσίας εἰς τοὺς ναοὺς τῶν θεῶν· συγχρόνως στέλλει ἄφθονον τροφὴν εἰς τοὺς παρὰ τὴν ἀκτὴν ἐταίρους τοῦ Αἰνείου. Τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ οἴκου εὐτρεπίζεται λαμπρῶς καὶ παρασκευάζουν δεῖπνον μεγαλοπρεπὲς ἐν τῷ μέσῳ τοῦ οἴκου. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Αἰνείας στέλλει τὸν Ἀχάτην εἰς τὰ πλοῖα, ὅπως ἀναγγεῖλῃ τὰ συμβάντα εἰς τὸν υἱόν του Ἀσκάνιον καὶ τὸν ὁδηγήσῃ εἰς Καρχηδόνα· πρὸς τούτοις τὸν διατάσσει νὰ φέρῃ εἰς τὴν βασίλισσαν ὡς δῶρα τοὺς ἐκ τῆς Τροίας περισωθέντας θησαυρούς.

Ἄλλ' ἡ Ἀφροδίτη φοβουμένη τὸν δόλον τῆς Ἥρας καὶ τὴν ἀπιστίαν τῶν Καρχηδονίων στέλλει τὸν υἱόν της Ἐρωτα ὑπὸ τὴν μορφήν τοῦ Ἀσκανίου, ὅπως ἐξάψῃ τὴν ψυχὴν τῆς βασιλίσσης δι' ἔρωτος πρὸς τὸν Αἰνεῖαν, προτοῦ ἡ ξενία τῆς Ἥρας μεταβληθῇ εἰς μῖσος. Ὁ Ἀσκάνιος ἐν τῷ μεταξὺ κατακοιμίζεται ὑπὸ τῆς Ἀφροδίτης καὶ ἀπάγεται εἰς τὰ ὑψηλὰ ἄλση τῆς Ἰδαλίας, ὅπου εὐωδιάζων

μαλακὸς ἀμάρκακος περιβάλλει αὐτὸν μὲ ἄνθη καὶ γλυκεῖαν σκιάν.

Ὁ Ἑρως ὑπακούσας εἰς τοὺς λόγους τῆς μητρὸς του ἔρχεται χαίρων καὶ κομίζει εἰς τοὺς Τυρίους τὰ βασιλικά δῶρα, ἡγουμένου τοῦ Ἀγάτου. Ὅτε ἤλθεν, ἡ βασίλισσα, τοποθετηθεῖσα εἰς τὸ μέσον, ἐκάθητο ἐπὶ κλίνης χρυσεῆς. Ἦδη εἰσέρχονται ὁ Αἰνεῖας καὶ οἱ ἐταῖροι αὐτοῦ καὶ κατακλίνονται ἐπὶ πορφυρῶν ταπήτων. Ὑπνῶνται καὶ ὑπνῶνται φροντίζοντες νὰ διακοσμοῦν τὸ δεῖπνον, νὰ πληροῦν ἐδεσμάτων τὰς τραπέζας καὶ νὰ θέτουν τὰ ποτήρια. Τελευταῖοι εἰσέρχονται προσκληθέντες πολλοὶ τῶν Τυρίων καὶ κατακλίνονται ἐπὶ πεποικλμένων ἐδρῶν. Θαυμάζουν τὰ δῶρα τοῦ Αἰνείου, τὸν Ἀσκάιον καὶ τοὺς φλογεροὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ· ἐξαιρέτως ἡ δυστυχὴς βασίλισσα θέλγεται ὑπὸ τοῦ παιδὸς καὶ τῶν δώρων. Ὁ Ἑρως περιπτυχθεὶς τὸν Αἰνεῖαν ἐξηρτήθη ἐκ τοῦ τραχήλου του καὶ ἐκόρεσε τὴν πολλὴν στοργὴν τοῦ ψευδοῦς πατρὸς του· ἔπειτα πορεύεται εἰς τὴν βασίλισσαν. Αὕτη προσηλοῦται μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ μὲ ὅλην τὴν καρδίαν της εἰς τὸν παῖδα, τὸν θάλπει ἐνίοτε εἰς τὸν κόλπον της, ἀγνοοῦσα πόσον μέγας θεὸς ἐπικάθηται εἰς τὴν δυστυχῇ. Τοιοῦτοτρόπως ἡ Διδῶ λησμονεῖ βαθμηδὸν τὸν πρότερον σύζυγόν της Σιχαῖον καὶ ἡ καρδιά της πληροῦται ἔρωτος φλογεροῦ πρὸς τὸν Αἰνεῖαν.

Ἀφοῦ ἔπαυσαν δειπνοῦντες, τελοῦνται σπονδαὶ καὶ ἀναπέμπονται εὐχαὶ πρὸς τὸν Δία, ὅπως προστατεύσῃ τὴν τώρα ἀρχομένην ἔνωσιν τῶν Τυρίων καὶ Τρώων. Ὁ κιθαρωδὸς Ἰώπας ᾄδει τὴν πορείαν τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης, τὴν ἀρχὴν τῆς ἐμφύχου φύσεως καὶ τὰ αἷτια τῶν φαινομένων. Μετὰ τὰ ᾄσματα τοῦ Ἰώπα ἡ Διδῶ παρακαλεῖ τὸν Αἰνεῖαν νὰ ἀφηγηθῇ εἰς αὐτὴν ἐκ τῆς πρώτης ἀρχῆς τὰ κατὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Τροίας, τοὺς ἥρωας καὶ τὰ κατορθώματα αὐτῶν, καὶ τὰς μετὰ τὴν ἄλωσιν τύχας τῶν ἐταίρων του καὶ τὰς ἐπταετεῖς περιπλανήσεις του.

Τ Ε Λ Ο Σ

(τοῦ Α' βιβλίου τῆς Αἰνειάδος)

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΕΥΘ. Δ. ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 76 ΤΗΛΕΦ. 632.894 - ΑΘΗΝΑΙ

ε

- 1) Γ. Α. Βασδέκη: 80 ΜΑΘΗΤΙΚΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΜΕ ΣΥΝΤΟΜΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ
Για την Ε' και την ΣΤ' τάξη του Δημοτικού Σχολείου.
- 2) Γ. Α. Βασδέκη: ΑΠΑΝΤΩ ΣΩΣΤΑ ΚΑΙ ΜΠΑΙΝΩ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ, πλήρης
μεθοδικός οδηγός για τις εισιτήριες εξετάσεις στο Γυμνάσιο και στα Σχολεία
Μέσης Παιδείας όλων των τύπων.
- 3) Γ. Παπανδρεοπούλου: 51 ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΚΘΕΣΕΩΝ δια την Α' και Β'
τάξιν των εξαταξίων Γυμνασίων.
- 4) Κ. Σφαέλλου: 99 ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΚΘΕΣΕΩΝ δια την Γ' Δ' και Ε' τάξιν
των εξαταξίων γυμνασίων.
- 5) Κ. Καμαρινού: 222 ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΕΧΝΙΚΩΝ
ΕΚΘΕΣΕΩΝ ΜΕΤΑ 1000 ΘΕΜΑΤΩΝ δια τους τελειοφοίτους των Γυμ-
νασίων και τους ύποψηφίους μαθητάς των 'Ανωτέρων και 'Ανωτάτων Σχολών
όλων των τύπων.
- 6) Νίντα Χ. — Παπαγεωργίου 'Αλεξ. — Παπανδρεοπούλου Γ. — Καμαρινού Κ.
Βασιλειάδου Είρ. — Σφαέλλου Κ. «333 ΝΕΑ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΧΕ-
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΚΘΕΣΕΩΝ ΜΕΤΑ 1200 ΘΕΜΑΤΩΝ δια Ε' και ΣΤ'
τάξιν των εξαταξίων Γυμνασίων και 'Ανωτάτων Σχολών, έκδ. 15η ΕΠ-
ΗΥΗΝΗΜΕΝΗ και ΒΕΛΤΙΩΜΕΝΗ.
- 7) Κ. Σφαέλλου: 119 ΑΝΕΠΤΥΓΜΕΝΑ ΘΕΜΑΤΑ ΓΝΩΜΙΚΩΝ — ΡΗΤΩΝ —
ΠΑΡΟΙΜΙΩΝ, μετά συλλογής και περιλήψεως 1000 γνωμικών και παροιμιών
- 8) Γ. Α. Βασδέκη: ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΝ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΟΝ
ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ (Κοινής Δημοτικής) Δεμ.
- 9) Γ. Α. Βασδέκη: ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ, ΚΑΘΑΡΕΥ-
ΟΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΥΡΙΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ (σχήματος τσέπης).
- 10) Χ. Καζαντζή: ΠΡΑΚΤΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑΣ, ΣΤΙΞΕΩΣ ΚΑΙ ΣΥΝ-
ΤΑΞΕΩΣ.
- 11) Β. 'Αναγνωστοπούλου — Ν. 'Ασωνίτη: ΤΟ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ ΣΕ 55 ΑΠΛΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ.
- 12) Ν. 'Ασωνίτη. — Β. 'Αναγνωστοπούλου. — ΛΕΞΙΚΟΝ ΑΝΩΜΑΛΩΝ ΡΗΜΑ-
ΤΩΝ ΚΑΙ ΟΝΟΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ.
- 13) Γ. Παπανδρεοπούλου: ΜΕΘΟΔΟΣ ΕΚΜΑΘΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ
ΓΛΩΣΣΗΣ ΑΝΕΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ.
- 14) Κ. Παπαγεωργίου: ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΕΙ-
ΜΕΝΩΝ.
- 15) Εδθ. Χριστοπούλου — Δ. Σίδερη: ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΜΕΘΟ-
ΔΟΛΟΓΙΑΣ.
- 16) ΝΕΩΤΑΤΑΙ ΣΧΟΛΙΚΑΙ ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ ὑπὸ Εδθ. Χριστοπούλου. 'Αρχαίων
καὶ Λατίνων Συγγραφέων πλήρης σειρά ἐπὶ τῶν διδασκομένων κειμένων).